

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Mål och budget 2018 med flerårsplan 2019 - 2021

Innehållsförteckning

Nästa steg i bygget av nya Botkyrka - mer välfärd och tryggare stadsdelar	3
Omvärldsanalys 2018 – 2021	5
Så styrs Botkyrka kommun	6
Kommunfullmäktiges utvecklingsmål och målsatta mått	8
Ekonomiska styrprinciper	14
Befolkningsprognos 2017 - 2021	18
Ekonomiska förutsättningar, driftramar och ekonomiskt resultat	19
Investeringar och kommunens låneskuld	24
God ekonomisk hushållning och finansiella mål för 2018.....	25
Låne- och borgensram 2018.....	26
Uppdrag.....	27
Resultatbudget 2018 - 2021	30
Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning 2018 - 2021	30
Nämndernas budgetramar 2018 - 2021	31
Sammanfattning investeringsplan 2018 - 2021	31
Interna och gemensamma poster 2018 - 2021	32
Finansiella poster 2018 - 2021	32
Kommunstyrelsen.....	33
Kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förfogande	40
Samhällsbyggnadsnämnden.....	41
Tekniska nämnden	47
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	52
Kultur- och fritidsnämnden	56
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	65
Utbildningsnämnden	71
Socialnämnden	80
Vård- och omsorgsnämnden	86
Kommunens revisorer	93
Sammanfattning investeringsplan 2018 - 2021	95
Investeringsplan 2018 – 2010 per nämnd.....	95
Beslutade och pågående investeringar till och med 2017	106
Resursfördelningsmodellen.....	116

Nästa steg i bygget av nya Botkyrka - mer välfärd och tryggare stadsdelar

I denna inledning redogör den politiska majoriteten i Botkyrka – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna – för vår övergripande politiska inriktning i *Mål och budget för 2018 med planperiod för 2018 - 2021*.

Bygget av nya Botkyrka är i full gång. Över 1500 bostäder är under produktion i kommunen och flera är på gång. Kommunledningen har som mål att tillföra 4000 nya bostäder, nya hem, mellan 2016 och 2020. Detta görs för att alla Botkyrkabor ska kunna finna en bostad som passar dem, men är också en del i kommunledningens ambition att bryta bostadssegregationen. Genom att tillföra den bostadsform som är minst vanlig i respektive stadsdel kommer mer levande och socialt hållbara stadsdelar att växa fram.

I *Mål och budget för 2018* tar kommunledningen avstamp i denna utveckling och går vidare med att förstärka det offentliga rummet mellan husen och i Botkyrkabornas vardag. När Botkyrka utvecklas ska det vara på ett sätt som stärker Botkyrkaborna, gör stadsdelarna mer levande och trygga och säkerställer att välfärden är den bästa, samtidigt som kommunen tar sitt ansvar för en hållbar ekologisk utveckling.

Jämlik skola med studiero

Bygget av ett starkt Botkyrka börjar i förskolan och skolan. Det är där segregationen kan brytas och framtiden tryggas. Därför är skolan och förskolan Botkyrkas främsta prioritering.

Botkyrka ska vara en skolkommun. Alla barn ska kunna lyckas i skolan, oavsett var i kommunen man bor. Det viktigt både för barnet så väl

som samhället. Därför anställer Botkyrka kommun fler vuxna i de skolor som har de största behoven, för att öka studieron och fokusera på det pedagogiska uppdraget. Det kommer på sikt stärka alla barn och elevers studieresultat, egenmakt och framtidsmöjligheter.

Omsorg med livskvalitet

I Botkyrka ska man vara trygg i att omsorgen finns där när man behöver den. Alla blir vi äldre och alla kan i något skede av livet behöva omsorg. Därför fokuserar kommunledningen i *Mål och budget 2018* på att öka livskvaliteten i omsorgen genom att det finns fler som hjälper till. Med fler som jobbar i omsorgen kan vi ge en Promenadgaranti för alla med hemtjänst eller som bor på vård och omsorgsboende.

Dessutom ökar vi takten i byggandet av omsorgsplatser. Aldrig har Botkyrka byggt så många vård och omsorgsboenden som idag; nu ökar vi takten med sju extra gruppboenden under planperioden 2018–2021. Alla Botkyrkabor ska kunna känna sig trygga i att de kommer få en anpassad bostad om de behöver och de som idag har omsorgsplatser utanför kommunen ska få möjlighet att flytta hem.

Alla som kan, ska jobba

I ett starkt Botkyrka jobbar alla som kan jobba. Egen försörjning är grunden till frihet och trygghet. Därför utökar kommunledningen kommunens framgångsrika arbetsmarknads-satsningar. En stiftelse med namnet ”Tillväxt Botkyrka” ska startas för att få Botkyrkas företag att växa snabbare och kunna anställa Botkyrkabor som idag inte har ett jobb.

Utöver detta ska kommunen under 2018 ha 200 extratjänster för att stärka välfärden och den kommunala verksamheten. Personer som idag inte har ett jobb får en inkomst samtidigt som de är med och förstärker välfärden med exempelvis Promenadgarantin eller som stöd för lärare i skolan.

I en särskild lönesatsning på barnskötare och socialsekreterare höjer vi de lägsta lönerna och minskar lönegapet mellan kvinnor och män samtidigt som vi säkrar rekryteringen av kompetent personal till våra verksamheter.

Levande stadsdelar

När Botkyrka utvecklas är det inte bara nya hem som behövs; våra stadsdelar ska också bli mer levande och trygga. Därför satsar kommunledningen i *Mål och budget för 2018* på fler idrottsplatser, finare parker, upprustning av utomhusmiljöer och på fler mötesplatser. Idrottsplatserna Rödstu Hage och Brunna rustas upp medan det i Hallunda/Norsborg och Storvreten öppnas nya mötesplatser för unga vuxna.

I denna utveckling är det viktigt att Botkyrkaborna är med och påverkar. Därför kommer 2018 ägnas åt att forma nya arbetssätt som stärker närdemokratin i Botkyrka så att Botkyrkaborna får mer att säga till om.

Ekologiskt hållbart Botkyrka

Botkyrka är och ska vara en kommun som tar sitt ansvar och går i bräschen för ekonomisk,

social och ekologisk hållbarhet. Med målet om att en klimatneutral organisation år 2030 och en

klimatneutral plats år 2040 är Botkyrka en kommun som tar sitt ekologiska ansvar.

Kommunen ska fortsätta att göra det enkelt att lämna bilen hemma och vi ska utveckla än säkrare skolvägar så att barnen inte behöver bli skjutsade. I *Mål och budget för 2018* inrättas en ny tjänst för arbetet med giftfria miljöer i alla våra verksamheter. Kommunen ska också se över hur verksamheterna kan minska sin användning av plast och även till sist kunna bli plastfri.

Ekonomiskt ansvarstagande

I Botkyrka har vi ordning på ekonomin. I 24 år har vi presenterat en budget i balans och ett positivt resultat i 21 år. För oss i den politiska majoriteten handlar det om ansvar. Den ekonomiska utvecklingen i Sverige och Europa har många år varit svag, men vi har med bibehållen skattesats ändå kunnat säkerställa ett ekonomiskt utrymme för viktiga satsningar. Det tänker vi fortsätta med. Därför fortsätter vi arbetet med att bli en så effektiv kommunal organisation som möjligt. Vi ger åter ett uppdrag till hela den kommunala organisationen att inför kommande år hitta smarta effektiviseringar som minskar kostnaderna samtidigt som verksamheterna värnas och utvecklas. Därigenom kan vi säkerställa att ingen skattekrona går till spillo, att vi fortsatt har möjlighet att stärka välfärden och att Botkyrka kan fortsätta vara en framtidsinriktad kommun med fokus på en jämlik välfärd, samhällsutveckling och stadsbyggnad.

Ebba Östlin
Socialdemokraterna

Mats Einarsson
Vänsterpartiet

Deniz Bulduk
Miljöpartiet de gröna

Omvärldsanalys 2018 – 2021

Kommunledningsförvaltningen tar varje år fram en omvärldsanalys för de kommande åren. Analysen är en bedömning av hur skeenden i Sverige och resten av världen påverkar Botkyrka. Den ger några av utgångspunkterna för hur Mål och budget med flerårsplan ska hanteras för Botkyrkabornas bästa. Analysens resultat kan sammanfattas i fyra stycken:

Svensk ekonomi kommer att gå in i en fas av sänkt tillväxttakt, även om sysselsättningen ökar ytterligare en tid. Kommunernas ekonomiska förutsättningar blir försämrade och det gäller också för Botkyrka. Tuffa prioriteringar kommer att krävas de kommande åren. Dessutom ökar riskerna för att en mer orolig världsekonomi skapar ekonomiska kriser de närmaste åren. Vi behöver vara förberedda för att möta detta.

Botkyrkas befolkning fortsätter att växa och framför allt blir barn, unga och äldre fler. Det betyder att kommunen behöver utöka driftsor-

ganisationen och investera i nya lokaler och anläggningar. Vi behöver skärpa verksamhetsplaneringen och ha en effektivare investeringsplanering.

Oron i omvärlden med krig och konflikter i Europas närhet ökar snarare än minskar de närmaste åren. Många medborgare har nära band med konfliktområdena och misstron mellan olika grupper av Botkyrkabor riskerar att skapa lokala konflikter. Vi behöver ha uppmärksamhet på riskerna och beredskap för att hantera konflikter.

Skillnaderna mellan olika grupper i samhället fortsätter att öka, sett till ekonomiska och sociala förhållanden. Några ser fortsatt höga trösklar till arbete, inkomster och bostäder trots offentliga insatser. När offentliga insatser inte lyckas ser andra det som systemfel. Förtroendet för "etablissemangen" minskar. Sammantaget riskerar tilltron till att samhällsorganen klarar utmaningarna att minska. Vi behöver öka förmågan att förstå och möta olika gruppers behov.

Så styrs Botkyrka kommun

Botkyrka kommun har som ambition att skapa en styrning utifrån ett helhetsperspektiv, där den politiska styrningen och processtyrningen möts i mål och uppföljning av den dagliga verksamheten i enheternas verksamhetsplaner.

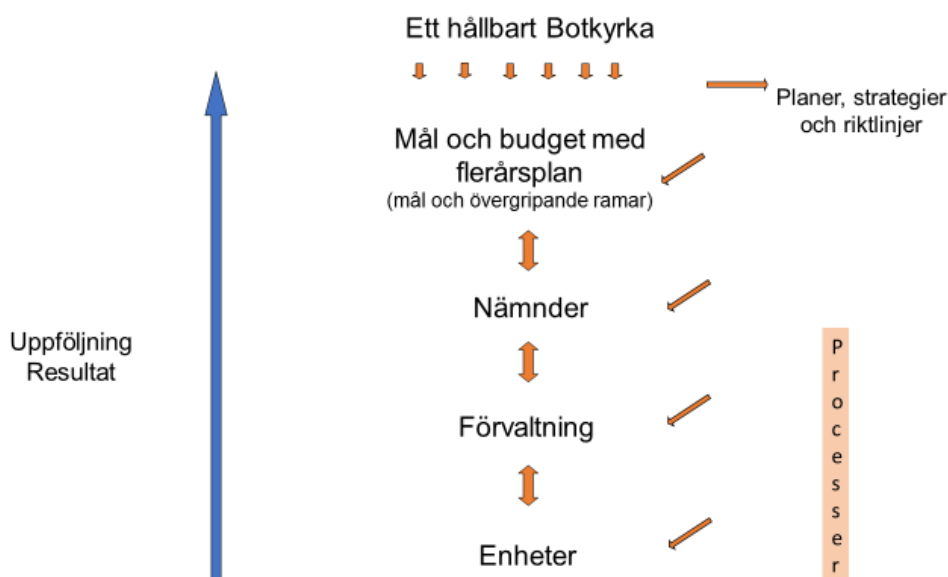
Den politiska styrningen uttrycks genom utvecklingsmål och målsatta mått från kommunfullmäktige, samt genom nämndmål och målsatta mått från respektive nämnd. Kommunfullmäktiges utvecklingsmål tar sin utgångspunkt i de långsiktiga utmaningarna i dokumentet Ett hållbart Botkyrka. Kommunens mål och budget är indelad i målområden vilka utgörs av våra sex medborgarprocesser och ”effektiv organisation”. ”Effektiv organisation” omfattar kommunens styr- och lednings-, samt stödprocesser.

Kommunens mål och budget styr processerna, men processtyrningen omfattar också kvalitets-

säkring av grunduppdraget. Kommunens verksamheter i medborgarprocesserna har alla grunduppdrag, som är fastställda genom statlig styrning i lagar, förordningar och riktlinjer, samt i nämndernas reglementen.

För att säkra kvaliteten i grunduppdraget, behöver vi följa verksamheten genom mått och vid behov målsätta måtten för att förbättra verksamheten. Om det finns stora, och/eller ”politiskt viktiga” brister i verksamheten, kan målsatta (process-)mått också lyftas upp av politiken och målsättas på kommunfullmäktige- eller nämndnivå.

På detta sätt skapar vi en styrning med ett helhetsperspektiv som syftar till att bättre fånga kvalitet och effektivitet utifrån Botkyrkabornas och platsens villkor och behov.

Så styrs den kommunala verksamheten

Utgångspunkten i styrsystemet är att kommunfullmäktige beslutar om utvecklingsmål och ekonomiska ramar. Målen uttrycker övergripande prioriteringar och strategiska ställningstaganden utifrån ett medborgarperspektiv.

Nämndernas Mål och budget med flerårsplan beskriver hur målen ska uppfyllas

Nämnden bekräftar gentemot kommunfullmäktige hur de kommer att bidra till kommunens utvecklingsmål. Utifrån sin Mål och budget med flerårsplan arbetar sedan nämnden för att uppfylla sina mål och målsatta mått inom den angivna ekonomiska ramen.

Nämnderna preciserar målen för enheterna

Nämnderna preciserar kommunfullmäktiges utvecklingsmål och ekonomiska ramar, men beslutar också om egna mål och målsatta mått för planeringsperioden.

Nämndmålen styr verksamheterna i förvaltningen och målen kan vara riktade enbart till en viss verksamhet eller målgrupp. Nämndmålen

anger prioriteringar och vad man vill uppnå i verksamheten.

Enheterna beskriver sitt arbete för att uppfylla målen

Enheterna beskriver hur de utifrån de ekonomiska ramarna tänker arbeta för att uppnå nämndens mål och målsatta mått. De kan även ange egna målsatta mått. Enheternas verksamhetsplaner ska finnas dokumenterade.

Kommunfullmäktige följer upp nämndernas arbete

Kommunfullmäktige följer upp de mål och målsatta mått som nämnderna angett som bidrag till kommunfullmäktiges utvecklingsmål.

Uppföljningen sker tre gånger per år i delårsrapporter efter april och augusti, samt i årsredovisningen. Denna uppföljning omfattar både mål, målsatta mått, ekonomiska prognoser och resultat när det gäller ekonomi och verksamhet.

Nämnderna följer upp enheternas arbete

Uppföljningen mellan nämnderna och enheterna görs av respektive nämnd.

Kommunfullmäktiges utvecklingsmål och målsatta mått

Det nya Botkyrka

Botkyrka utvecklas snabbt och det skapar nya möjligheter för framtiden. Kommunen som organisation ska ta fasta på dessa möjligheter och skapa bättre förutsättningar för alla individers utveckling och för utvecklingen av ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle.

Som rödgrön kommunledning har vi som mål att skapa ett jämlikare samhälle, ett samhälle där allas potential tas till vara. Vi vill skapa fler livschanser för Botkyrkaborna. Ett jämlikare samhälle skapar fler möjligheter och frigör mer samhällelig utvecklingskraft. Ett jämlikare samhälle är på både kort och lång sikt socialt, miljömässigt och ekonomiskt effektivare. Men för att kunna skapa ett jämlikare samhälle måste vi också våga se dagens ojämlikhet och diskriminerande strukturer och vi måste kunna fördela våra gemensamma resurser efter behov.

Botkyrka ska vara en levande stad där alla är med och bygger sitt samhälle, en stad där invånare, föreningar, företag och kommunen tillsammans skapar sin hembygd.

När det nya Botkyrka växer fram ska kommunen vara organiserad så att Botkyrkabornas möjligheter till utveckling sätts främst. Därför utformar vi nu den politiska styrningen utifrån de verksamhetsprocesser som syftar till att möta Botkyrkabornas behov och skapa förutsättningar för allas deltagande, snarare än utifrån traditionell förvaltningsstruktur. Vi ska vara möjliggörare och det är vi först när organisatoriska stuprör inte står i vägen för Botkyrkabornas behov.

Målområde 1

Medborgarprocess: Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

Kommunen är Botkyrkabornas verktyg för att ta ett gemensamt ansvar för gemensamma angelägenheter i lokalsamhället. Därför är demokratin grunden för all kommunal verksamhet. Engagerade, informerade och aktiva kommuninvånare,

med lika rättigheter och möjligheter att bidra till samhällsbygget, är en förutsättning för en långsiktig hållbar utveckling. Men skillnaderna i inflytande och levnadsvillkor är stora och diskriminering inskränker människors rättigheter. Det begränsar demokratin. Därför är det ett centralt kommunalt uppdrag att verka för jämlikhet, jämställdhet mellan kvinnor och män och lika rättigheter och möjligheter för alla.

Den representativa demokratin lägger ytterst den politiska makten i folkets händer. Genom politiskt engagemang och deltagande i valet tar Botkyrkaborna ansvar för sitt samhälle och för demokratin. Därför är ett högt valdeltagande dels ett värde i sig självt, dels ett mått på förtroendet för kommunen och demokratin förankring. Men den representativa demokratin kräver också god insyn i de politiska processerna och många olika arenor för dialog och påverkan på samhällsutvecklingen. Kommunen ska bidra till att alla Botkyrkabor får verkliga möjligheter att vara medskapare av sitt samhälle. Botkyrkabornas möte med de kommunala verksamheterna har också stor betydelse för deras upplevelse av delaktighet och vilja att vara medskapare av sitt lokalsamhälle. Kultur, föreningsliv, folkbildning och ett offentligt samtal i nya och gamla media håller demokratin levande och bygger människors förtroende för varandra.

1:1 Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin

Målsatta mått (procent)	Utfall 2014	Mål 2018
Botkyrkabornas deltagande i valet till kommunfullmäktige 2018 ökar mer än riksgenomsnittet.	70,9	73,0
Det genomsnittliga valdeltagandet i de tio valdistrikt med lägst valdeltagande vid valet 2014 ökar i valet 2018.	50,7	53,0
Valdeltagandet i gruppen endast röstberättigade till kommun- och landstingsval ökar i valet 2018.	28	Ökar

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen Botkyrkabor som upplever att det är lätt att ta del av kommunens information ökar.	45	47	55
Andelen Botkyrkabor som får återkoppling på sin kontakt inom två arbetsdagar ökar till över 80 procent år 2121.	42	50	80
Andelen Botkyrkabor som är nöjda med kommunens anställda ökar till över 80 procent år 2021.	56	65	80
Andelen Botkyrkabor som upplever att de kan vara med och påverka i kommunala frågor som intresserar dem.	37	38	45

Målområde 2

Medborgarprocess: Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

Vårt kunskapsintensiva, komplexa och globala samhälle ställer höga krav på ständig anpassning och flexibilitet. Ett livslångt lärande, så väl informellt som formellt, är en nyckel för att rusta Botkyrkaborna för framtiden. Kunskap är makt. Oavsett var och när resan för det formella lärandet börjar ska alla oavsett kön och bakgrund kunna uppnå den kunskap och kompetens som krävs för egenmakt i livets alla skeenden. Möjligheten till utbildning och bildning har en avgörande betydelse. Här spelar folkbildningen en viktig roll bland annat genom bibliotek, studieförbund och folkhögskolor.

Kommunen har ett tydligt kompensatoriskt uppdrag för att jämna ut livschanser. Botkyrka ska vara en skolkommun som genom högkvalitativ utbildning stärker Botkyrkabornas egenmakt. Kommunen har också ett tydligt uppsökande och uppföljande uppdrag. Vi ska erbjuda alla barn och elever i alla åldrar de bästa förutsättningarna för goda kunskapsresultat.

2:1 Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Det genomsnittliga meritvärdet i åk 9 i Botkyrkas skolor ska öka i alla stadsdelar.	225,5	Ökar	Ökar
Andelen Botkyrkabor med behörighet till gymnasieskolan efter avslutad grundskola ska öka i alla stadsdelar. (20 - 64 år)	Beställas	Ökar	Ökar
Andelen (%) elever på SFI som klarat högsta kurs på sin studieväg inom två år ska öka.	37 2015	Ökar	Ökar

2:2 Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) vuxna Botkyrkabor som har högst förgymnasial utbildning alt. folk-/grundskola ska minska. (20 - 64 år)	24,5 2015	Minskar	Minskar
Den genomsnittliga utbildningsnivån ska öka i alla stadsdelar. (andel med eftergymnasial utbildning %, 20 - 64 år)	32,0 2015	Ökar	Ökar

Målområde 3

Medborgarprocess: Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

I Botkyrka är vi framgångsrika. Arbete och egen inkomst är en förutsättning för egenmakt och genom att fler kvinnor och män får arbete skapar vi ett mer jämställt och jämlikt samhälle. Utgångspunkten är att alla som kan ska jobba och därigenom både kunna förverkliga sina egna drömmar och bidra till välfärden. Botkyrka kommun ska ta vara på kraften hos de många individer, företag, projekt och samarbeten som finns på platsen. Våra verktyg är näringslivsutveckling, utbildning och arbetsmark-

nadsinsatser. Ett bra exempel är sommarjobbsgarantin, där alla ungdomar får en första rad på sitt CV.

Att rusta Botkyrkabor som står utanför arbetsmarknaden och saknar relevant utbildning och erfarenhet är centralt. För att lyckas behöver vi söka upp dem som är i behov av stöd. Botkyrkaborna ska ha tillgång till effektiva och individanpassade insatser. Vi ska bidra till en arbetsmarknad där individens kunskap, kompetens och förutsättningar tas tillvara. Här har kommunen som arbetsgivare också en viktig roll att spela.

Vi behöver också arbeta för att skapa fler arbetstillfällen i Botkyrka, genom att stärka och stötta näringslivet för etablering, start och utveckling i kommunen. Till Botkyrka söker sig framgångsrika företag för att de vet att här kan man växa och vara med och bygga ett starkt samhälle. Södra porten blir en nod för Botkyrka och hela Stockholmsregionen för företagande och nya arbetstillfällen.

Näringslivet är avgörande för att skapa arbetstillfällen men tillför också i samhällsbygget. Näringslivet är med och skapar ett levande samhälle och en levande stad, samtidigt som det kan och ska ta ett stort socialt ansvar. I samarbete mellan kommun och näringsliv skapar vi mer värden för både företagen, Botkyrkaborna och samhällsutvecklingen.

Botkyrka kommun ska vara i framkant med smarta lösningar och spännande samarbeten. Det är i samverkan mellan kommun, näringsliv, stat och civilsamhälle som vi är som effektivast. Ungdomsgarantin är ett bra exempel på hur vi både stärker individen, företag och Botkyrka som plats.

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen Botkyrkaungdomar som har jobb eller studerar på eftergymnasial utbildning tre år efter gymnasiet ska vara på samma nivå som länet.	beställas	ökar	Ökar
Efter upp till fyra år ska minst 60 % av de nyanlända Botkyrkaborna vara	beställas	ökar	Ökar

förvärvsarbetande eller studerande.

Botkyrkabornas medianinkomst för de som förvärvsarbetar ska öka. (20 - 64 år).	beställas	ökar	Ökar
--	-----------	------	------

3:2 Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet aktiva företag i Botkyrka ska öka minst i samma takt som befolkningen.	3 227	Ökar	Ökar
Andelen (%) sysselsatta Botkyrkabor ökar till 2021. (20 - 64 år)	72,6 2015	Ökar	75
Antalet arbetstillfällen/capita (ålder 20 - 64 år) ökar i Botkyrka.	0,465 2015	Ökar	Ökar
Antal organisationer som har anslutit sig till den lokala överenskommelsen mellan Botkyrka kommun och idéburna organisationer ökar.	5	15	50

Målområde 4

Medborgarprocess:
Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv

Alla flickor och pojkar, kvinnor och män i Botkyrka ska ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv med en känsla av sammanhang. Oavsett bakgrund, social situation och funktionsvariationer ska alla kunna leva ett tryggt och meningsfullt liv. Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn. Det ska vara tryggt att åldras i Botkyrka. Vi ska uppmärksamma närståendes viktiga roll och behov.

Rådgivning, stöd, förebyggande och hälsofrämjande insatser ska bygga på att individer och grupper frigör och utvecklar egna styrkor och förmågor. Om de egna krafterna inte räcker till ska Botkyrkaborna känna sig trygga och veta att det finns ett skyddsnet som ger den hjälp man behöver.

Vi ska utforma service och insatser med respekt för de enskildas självbestämmanderätt och in-

tegritet. Hög tillgänglighet och tekniska lösningar i vardagen ska bidra till möjligheten att leva ett självständigt liv. Kommunen ska fördela resurserna solidariskt utifrån behoven och organisera verksamheten så att alla får högsta möjliga kvalitet. De enskilda ska få ett anpassat och sammanhållet stöd, byggt på god samverkan med andra kommuner, landstinget, statliga myndigheter och andra aktörer. Vård, omsorg och sociala insatser syftar till att ge var och en som behöver det, stöd för att leva ett självständigt liv.

4:1 Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet Botkyrkabor som lever i hemlöshet minskar jämfört med föregående år.	174	Minskar	Minskar
Andelen (%) brukare som är nöjda med hemtjänsten ökar.	75	Ökar	Ökar
Den uppmätta tillgängligheten till de lokaler där kommunen bedriver verksamhet ökar.	-	Ökar	Ökar

Målområde 5

Medborgarprocess:

Möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv

Botkyrka ska vara en interkulturell kommun där människor möts och tillsammans bygger demokrati och skapar förebilder i samhället. I Botkyrka ska det därför finnas ett rikt förenings-, idrotts- och kulturliv som är tillgängligt för flickor och pojkar, kvinnor och män i alla våra stadsdelar. Kommunens resurser ska bidra till jämlika förutsättningar för alla. Botkyrka ska genomsyras av idrott, kultur och kreativitet. Alla ska, oavsett identitet, bakgrund och andra förutsättningar, kunna hitta ett sammanhang för en meningsfull fritid under hela livet.

Kommunen ska erbjuda en mängd olika mötesplatser och aktiviteter som kan inspirera invånare och aktörer att verka i Botkyrka. Vi tar tillvara den kreativitet och de krafter som finns hos individer, föreningar och andra lokala aktörer,

inte minst för att underlätta ett rikt liv utanför arbete och studier. Botkyrka ska också vara en plats full av upplevelser som lockar besökare till kommunen.

Kommunen ska bidra till att Botkyrkaborna mår bra. Genom kultur- och fritidsverksamheter skapar vi möten mellan människor som annars aldrig skulle träffats och upplevelser som annars inte skulle ha funnits. Tillsammans skapar samarbetspartners, lokala aktörer och medarbetare med olika bakgrunder och erfarenheter förutsättningar för ett starkt och sammanhållet Botkyrka.

5:1 Botkyrkaborna har mer jämlikt och ökande deltagande i aktiviteter och sammanhang som bidrar till hälsa, en meningsfull fritid och ett aktivt socialt liv

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med de öppna mötesplatserna i kommunen (såsom bibliotek, föreningslokaler, fritidsgårdar, konsthall och besöksmål) ökar	Ny fråga mäts 2017	Ökar	Ökar
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever att Botkyrka är en plats där det är lätt att genomföra nya idéer och initiativ ökar.	34	Ökar	45
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med möjligheten att ta del av kulturaktiviteter ökar.	Omformulerad fråga 2017	Ökar	Ökar
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med möjligheterna till motion och fysiska aktiviteter ökar.	73	Ökar	78
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever en god självskattad hälsa ska jämfört med föregående år öka i alla stadsdelar, främst i de med sämst upplevd hälsa.	0,74 (60%/81%)	Ökar	0,76
Flickors andel (%) av idrottsföreningarnas totala deltagartillfällen ökar till 40 % år 2020.	36	Ökar	40

Målområde 6

Medborgarprocess: Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

Den nya Botkyrkastaden växer fram. Botkyrka är som en del av Storstockholm i snabb utveckling – miljonprogrammets stadsdelar förnyas och många nya bostäder byggs. Den nya Botkyrkastaden är den moderna, gröna staden där flickor och pojkar, kvinnor och män oavsett bakgrund möts och känner sig hemma, kulturen tar plats och naturen är tillgänglig.

Våra stadsdelar ska präglas av mångfald, varierad bebyggelse och blandade funktioner – här ryms bostäder, samhällsservice, kulturliv, näringsliv och många Botkyrkabor. Vi tror att blandning ger liv och rörelse och skapar möten, som bygger tillit och sammanhållning i och mellan våra stadsdelar. Vi vill skapa mer kreativa och trivsamma utemiljöer med konst och kvalitet i våra offentliga rum.

Vi vill se mer jämlika stadsdelar i ett jämlikt Botkyrka som är tillgängliga för alla. Utemiljön där många bor ska ha extra hög kvalitet och i alla stadsdelar bygger vi för livets olika skeden, med ett varierat bostadsbestånd med blandade upplåtelseformer.

Vi ska skydda, vårda och tillgängliggöra våra naturområden. Vi ska ha smart stadsplanering, bland annat genom att förtäta i kollektivtrafiknära områden, tillgängliggöra tätortsnära natur och vara rädd om jordbruksmarken. Vi ska också nyttja och värna ekosystemtjänster bättre, så att vi fortsatt har rent vatten och frisk luft.

I Botkyrka ska det vara lätt att leva klimatsmart. Vi vill både minska Botkyrkas klimatpåverkan och ha bra beredskap för de klimatförändringar som kommer. Därför ska vi bygga klimatsmarta bostäder i klimatsmarta lägen. Botkyrkaborna ska ha nära till kollektivtrafik och goda möjligheter att färdas till fots och på cykel.

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever att det är tryggt att bo och leva i sin kommunal del ska öka	61	Ökar	65
Andelen (%) Botkyrkabor som kan rekommendera en vän att flytta till sitt bostadsområde ska öka.	61	Ökar	65

6:2 Fler och mer varierade bostäder för ökad jämlikhet inom och mellan våra stadsdelar

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2020
Från 2016 till utgången av 2020 ska antalet färdigställda nya bostäder vara minst 4000.	885 2013- 2015		+4000
Andelen (%) av den minst förekommande upplåtelseformen ska öka i varje stadsdel.	85/2*	Ökar	ökar

* I tabellen redovisas andelen för den minst förekommande upplåtelseformen dels i den stadsdel som har det högsta värdet, dels den som har det lägsta värdet. Såväl det högsta som det lägsta värdet finns i Fittja, med 84,2 procent hyresrätter och 2,4 procent bostadsrätter.

Målområde 7

Effektiv organisation

Botkyrkaborna har rätt att förvänta sig att den kommunala verksamheten bedrivs effektivt och med medborgarens fokus så att vi på både kort och lång sikt uppnår bästa möjliga kvalitet med hänsyn till dagens och morgondagens resurser. Alla ska få ett vänligt, respektfullt och sakkunnigt bemötande i sina kontakter med kommunens anställda. Ingen ska särbehandlas eller diskrimineras.

Organisation och metoder, grundade på vetenskap och beprövad erfarenhet, ska kontinuerligt kunna anpassas till samhällsutvecklingen och förändrade uppgifter. Vår organisation ska vara lärande och innovativ. Den ska främja samspelet mellan olika verksamheter. Kommunens anställda i allmänhet och cheferna i synnerhet ska spegla befolkningssammansättningen.

Vi ska knyta till oss och behålla kompetent personal. Kommunen ska vara en föredömlig arbetsgivare som erbjuder goda villkor och en bra arbetsmiljö, som tar tillvara de anställdas engagemang, kompetens och kreativitet och som lutar på medarbetarnas förmåga att tillsammans förbättra verksamheterna. Det ska finnas goda möjligheter att utvecklas inom den kommunala organisationen. Alla anställda som önskar det ska erbjudas heltidsanställning. Syftet är att tillsvidareanställning på heltid är det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare uppmuntras att arbeta heltid i högre utsträckning än i dag. Heltidsarbete ökar det ekonomiska oberoendet och det positiva effekter för yrkenas attraktivitet, framtida kompetensförsörjning och jämställdhet.

För att behålla handlingsfriheten och säkra verksamhetens kvalitet och omfattning är det nödvändigt att kommunens ekonomi är stabil, under kontroll och långsiktigt balanserad. Resurser ska fördelas efter behov. Genom framförhållning, tidiga insatser och förebyggande arbete undviker vi framtida kostnadsökningar, motverkar social utsatthet och värnar vår gemensamma miljö. En väl planerad försörjning med ändamålsenliga lokaler är centralt för en effektiv resursanvändning.

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	17/14	15/13	12/10
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	91/95	92/96	94/97
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.	80	81	83

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalthushållning

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Mer effektiv lokalanvändning.			

*Respektive nämnd tar fram mål och mått.

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Den kommunala organisationens klimatavtryck vid inköp minskar (co2/kg) i relation till transporterad godsmängd och transportuppdrag (%).	165446 kg CO2	Minskar	Minskar

Ekonomiska styrprinciper

Generellt

Nämnderna ska inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de budgetramar och mål samt de aktiverande och normerande styrdokument som kommunfullmäktige har bestämt. Nämnderna ska också se till att det i övrigt bedrivs en god och effektiv verksamhet.

Nämnderna ska följa de anvisningar och de tidplaner för det kommungemensamma budget- och uppföljningsarbetet inklusive internkontrollarbetet som tas fram av kommunstyrelsen/kommunledningsförvaltningen.

Nämnderna ansvarar för att ta fram anvisningar och tidplan för nämndens egna budget- och uppföljningsarbete inklusive internkontrollarbetet.

Ekonomiskt ansvar

Nämnderna ska inom sitt ansvarsområde löpande hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling.

Inom medgiven budget väljer nämnden själv medel att nå fastställda verksamhetsmål. Inom budgeten äger därmed nämnden rätt att omfördela medel. Detta gäller inte särskilt riktade insatser som kommunfullmäktige beslutat om. Dessa får endast användas för avsett ändamål.

Ändringar som innebär antingen avsevärd förändring av verksamheten eller är av principiell art i förhållande till mål och inriktningar ska alltid lyftas till kommunfullmäktige för ställningstagande. I det senare fallet ska det av nämndens begäran framgå de ekonomiska konsekvenserna

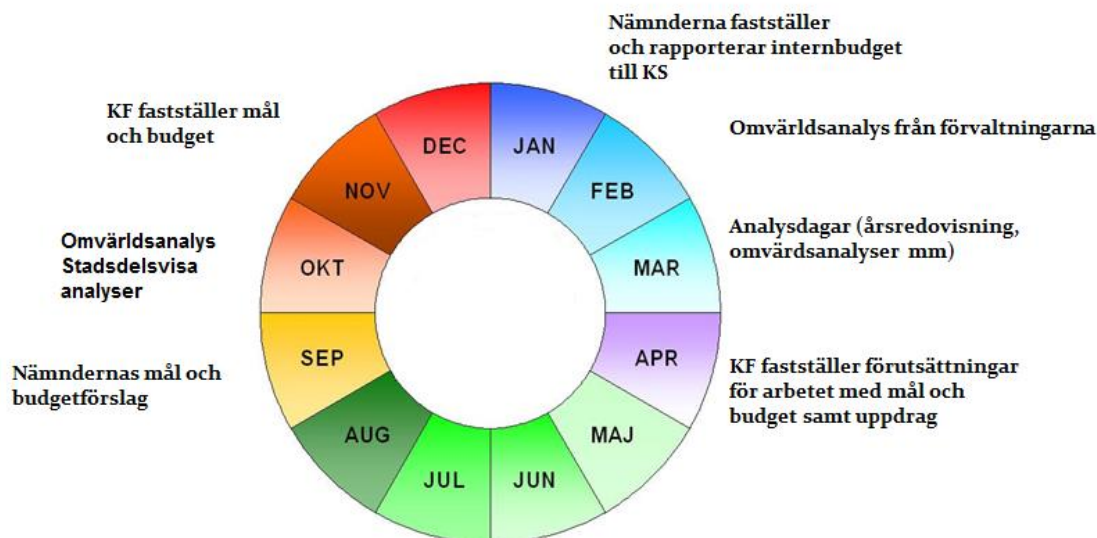
och hur dessa ska finansieras på kort och lång sikt.

Vid befarad budgetavvikelse ska nämnderna snarast vidta de åtgärder som krävs för att undvika att budgeten överskrids. Vid konflikt mellan mål och resurser sätter resurserna gränsen för måluppfyllelsen. Nämnden får således inte överskrida sin ekonomiska ram avseende drift eller medgiven ram för respektive investeringsprojekt. Medför lagstiftning att resurserna överskrids ska detta omgående anmälas till kommunstyrelsen. Innan anmälan ska nämnden noggrant ha prövat möjligheterna till omprioriteringar, besparingar och/eller ökade intäkter. Detta gäller både för drift som investering. Vid anmälan om risk för budgetöverskridande av investeringsprojekt ska redogörelsen även lämnas för konsekvenserna för den årliga driften av färdigställt projekt.

Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige kan under året bevilja nämnd tilläggsanslag i de fall en riktad avsättning gjorts till kommunstyrelsens/kommunfullmäktiges förfogande i avvaktan på ytterligare underlag/beslut. I övrigt medges tilläggsanslag endast i undantagsfall och då om det finns särskilda skäl. Anslag för exploateringsverksamheten kan lämnas i särskilda beslut under året.

Intäkter utöver budget, som har ett direkt samband med verksamheten, får efter beslut i respektive nämnd användas till ökade kostnader. När det gäller intäkter utöver vad som är budgeterat och som inte beror på nämndens eller förvaltningens påverkan, till exempel ändrade statsbidragsregler ska kommunstyrelsen lämna sitt godkännande innan dessa får användas.

Mål och budget med flerårsplan

Budgetprocessen

Omvärldsanalys

Som underlag för kommande planeringsarbete tar tjänstemän på kommunledningsförvaltningen fram en kommunövergripande omvärldsanalys och stadsdelsvisa analyser under hösten. Förvaltningarna tar fram verksamhets-specifika omvärldsanalyser som är strukturerade utifrån medborgarprocesserna. Omvärldsanalysen ska bevaka och beskriva omvärlden för att kunna analysera hur den påverkar verksamheterna. De verksamhets-specifika omvärldsanalyserna ska redovisas i respektive nämnd.

Analysdagar

Analys av verksamhetsresultat, ekonomi och diverse statistikuppgifter som har följts upp under det gångna året redovisas under två analysdagar. Under dagarna redovisas också de faktorer i omvärldsanalyserna som kommer att påverka verksamheterna åren framåt. Analysdagarna kan ses som en upptakt inför kommande budgetarbete. Analysdagarna ligger i början av mars varje år. Till analysdagarna bjuds både politiker och tjänstemän in.

Summering och slutsatser

Det som framkommer under analysdagarna sammanställs av tjänstemän och ett underlag

överlämnas till budgetberedningen och övriga gruppledare i mitten av mars för vidare politisk beredning. Slutsatser från analysdagarna kan leda till reviderade mål och målsatta mått samt specifika uppdrag till en eller flera nämnder som ska återredovisas i nämndernas budgetförslag. Vid behov kan analysdagarna kompletteras med dialog mellan nämnder och budgetberedningen.

Måldokument och uppdrag

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutar om måldokument, uppdrag och eventuella tekniska justeringar av nämndernas preliminära budgetramar under april månad.

Efter beslut i kommunstyrelsen skickar kommunledningsförvaltningen ut budgetanvisningar till nämnderna.

Nämndernas budgetarbete

Nämnderna arbetar med Mål och budget från mitten av april till början av september. Nämnderna redovisar nämndmål och målsatta mått som visar vad nämnden ska göra för att leva upp till kommunfullmäktiges mål.

I nämndernas Mål och budget ska en analys av de preliminära budgetramarna för nästa kalenderår samt för de tre nästkommande åren ingå. Även eventuella politiska ambitionsföränd-

ringar från nämnderna ska ingå. Om en förändring innebär kostnadsökningar ska nämnden i första hand hantera kostnadsökningen genom omprioriteringar inom befintlig budgetram.

Nämnderna analyserar också investeringsplanen och redovisar eventuella förändringar. Berörda verksamhetsförvaltningar och tekniska förvaltningen ska gemensamt göra avstämning av investeringar som avser verksamhetslokaler.

Nämndernas förslag till mål och budget lämnas till kommunstyrelsens budgetberedning i början av september och ska vara beslutade i respektive nämnd.

Dialog kommunledningsförvaltningen och förvaltningarna

Under senare delen av juni träffar kommunledningsförvaltningen, avdelningen planera och följa upp, respektive förvaltning för att gå igenom förslag till nämndmål och målsatta mått.

I slutet av augusti träffar dessutom ekonomichef och controllers på kommunledningsförvaltningen berörda förvaltningschefer och förvaltningarnas ekonomichefer eller motsvarande för en genomgång av nämndernas ekonomiska läge och budgetförslag.

Kommunstyrelsens budgetberedning

Under perioden september till oktober arbetar budgetberedningen fram ett förslag till resultatbudget, budgetramar för nästa kalenderår samt preliminära budgetramar för de tre nästkommande åren för respektive nämnd. Beredningen tar också fram förslag till en flerårig investeringsplan.

Tjänstemannaunderlag inför budgetberedning kommer att tilldelas både majoriteten och oppositionen. Tjänstemän ska även vara oppositionen behjälplig med sakupplysningar vid framtagande av deras budgetförslag.

Under beredningsperioden bjuder budgetberedningen in nämndordförande, förvaltningschef och förvaltningarnas ekonomichefer eller motsvarande för genomgång av respektive nämnds budgetförslag.

Beslut kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen beslutar om förslag till skattesats, mål, drift- och investeringsbudget med plan för kommande tre åren i slutet av oktober.

Kommunfullmäktige fastställer skattesatsen, mål, drift- och investeringsbudget med plan för kommande tre åren i slutet av november.

Rapportering av Mål och internbudget

I slutet av januari det aktuella budgetåret rapporterar nämnderna till kommunstyrelsen hur man har fördelat den av kommunfullmäktige tilldelade budgetramen på olika verksamheter. Nämndernas Mål och internbudget ska dessutom innehålla nämndens mål och målsatta mått, uppdrag, volymer, nyckeltal, årsarbetare och anställda med mera. Dokumentet ska beslutas av respektive nämnd. Ovanstående uppgifter ska sedan följas upp i delårsrapporter och årsredovisningar mot både budget och tidigare års utfall.

Nämndernas internbudgetar

Nämnderna ska årligen fastställa en detaljerad internbudget och inom given budgetram formulera mål och målsatta mått för att bidra till kommunfullmäktiges mål. För att möjliggöra uppföljning av det ekonomiska ansvaret är det nödvändigt att nämndens internbudget är ansvarsindelad. Internbudgeten ska därmed vara lagd på sådan nivå att den är till stöd vid uppföljnings- och prognosarbete.

Internränta

Kommunens beräknade internränta för 2018 är 3 procent.

Taxor och avgifter

Taxor och avgifter som inte beslutas av nämnden själv, ska huvudsakligen beslutas i samband med att kommunfullmäktige i november fattar beslut om Mål och budget med flerårsplan.

Uppföljning under året

Nämnderna ska utöver egna interna prognoser lämna rapporter till kommunstyrelse i den omfattning och vid de tidpunkter som kommunstyrelsen bestämmer.

För 2018 ska nämnderna lämna två delårsrapporter innehållande ekonomiskt utfall för perioden, prognos för helåret, nyckeltal/mått och

måluppfyllelse. Dessutom ska nämnderna lämna ekonomisk uppföljning per sista mars, sista juni och sista oktober med prognos för helåret.

Rapporteringen till kommunstyrelsen fritar inte nämnd från skyldigheten att vidta åtgärder så att avvikelser mot mål och budget inte sker.

Vid årets slut ska nämnderna enligt anvisningar från kommunstyrelsen lämna årsredovisningar/verksamhetsberättelser för sina verksamheter. I årsredovisningen ska resultatet av verksamheten redovisas i förhållande till uppställda mål och målsatta mått. Av nämndens redovisning ska framgå både hur kvantitativa och kvalitativa mål uppnåtts.

I årsredovisningen ska jämförelse göras med såväl budget som med föregående räkenskapsår.

Slutredovisning av investeringar

Alla investeringsprojekt över 100 basbelopp ska slutredovisas till fullmäktige, övriga ska slutredovisas till nämnd.

Investeringar som pågår under flera år budgeteras och följs upp dels mot en totalbudget och dels mot året. Årligen återkommande investeringar ska normalt alltid avslutas i samband med nämndernas årsredovisningar och kommer att ombudgeteras endast om det föreligger särskilda skäl.

Nämnderna ska i årsredovisningen lämna en sammanställning över samtliga investeringsprojekt som avslutats under året.

Intern kontroll

Intern kontroll handlar om att ha ordning och reda. Internkontrollen ska säkerställa att det som ska göras blir gjort, görs rätt och sker på ett säkert sätt.

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina respektive verksamhetsområden.

Varje nämnd har en skyldighet att styra och löpande följa upp den interna kontrollen inom nämndens verksamhetsområden. Nämnden ska som grund för sin styrning göra dokumenterade risk- och väsentlighetsbedömningar samt anta en särskild plan för hur arbetet med den interna kontrollen ska bedrivas. Resultatet av uppföljningen ska, med utgångspunkt från antagen plan, beslutas av nämnden.

Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från egen granskning och nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar behövs, se till att sådana åtgärder genomförs av berörd nämnd. Rapporteringen ska beslutas av kommunstyrelsen i samband med beslut om årsredovisningen.

Befolkningsprognos 2017 - 2021

Tabell 1 Befolkningsprognos 2017 - 2021

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	1 154	1 218	1 261	1 281	1 301	1 320
1-5	6 414	6 399	6 477	6 536	6 604	6 680
6	1 356	1 230	1 331	1 326	1 340	1 354
7-12	7 268	7 469	7 593	7 710	7 848	7 917
13-15	3 390	3 483	3 615	3 656	3 680	3 794
16-18	3 346	3 357	3 433	3 535	3 636	3 715
19-64	55 199	55 829	57 018	57 833	58 582	59 333
65-79	9 981	10 111	10 182	10 272	10 424	10 575
80-89	2 189	2 256	2 373	2 477	2 579	2 695
90-	378	387	399	414	427	440
Totalt	90 675	91 739	93 683	95 041	96 421	97 823

Under 2016 ökade antalet invånare i Botkyrka med 1 250 personer, vilket motsvarar knappt 1,4 procent. Det är en betydligt större ökning jämfört med föregående år.

I tabellen ovan redovisas kommunens befolkningsprognos 2017 - 2021 som är framtagen 2017. I prognosen beräknas antalet invånare öka med drygt 1 060 invånare 2017 jämfört med 2016. Under 2018 bedöms ökningen ligga på drygt 1 940 personer. Det beror främst på att

många nyanlända som kom 2015 och som beräknades få uppehållstillstånd under andra halvan av 2017 istället ser ut att få det under första halvan av 2018. Åren 2019 - 2021 prognostiseras invånarantalet öka med omkring 1 400 årligen.

Mellan 2017 och 2018 är det främst åldrarna 6 år och 80 - 89 år som ökar.

Ekonomiska förutsättningar, driftramar och ekonomiskt resultat

Perioden 2018 - 2021 innebär sammantaget svåra ekonomiska förutsättningar. Under 2018 finns inget utrymme att hantera andra kostnads- och behovsökningar än de som följer av befolkningsutvecklingen. Pris- och löneökningar kompenseras utifrån Sveriges kommuner och landstings (SKL) modell, prisindex i kommunal verksamhet (PKV). Alla nämnder har även erhållit ett effektiviseringsbeting på 2 procent. De så kallade ger en intäktsökning för kommunen med cirka 72,5 miljoner kronor. Åren 2019 - 2021 är tuffare och med nuvarande förutsättningar kommer det att krävas fortsatta effektiviseringar under dessa år.

Samhällsekonomin och kommunernas förutsättningar

Högkonjunkturen förstärks i år och nästa år

Efter några års stark tillväxt råder högkonjunktur i svensk ekonomi. Nivån på BNP och arbetade timmar är högre än i en neutral konjunktur. Det finns tydliga tecken på att det är svårare än normalt för arbetsgivarna att besätta lediga platser. Särskilt svårt inom delar av offentlig sektor, men där är det till stor del också ett strukturellt problem. Arbetslösheten uppgår till cirka 6,5 procent. Sveriges kommuner och landstings (SKL) bedömning är att ekonomin fortsätter att växa det närmaste året. Därefter innebär vår framskrivningsmetod att ekonomin återgår till ett konjunkturrellt normalläge under 2019. Det innebär med nödvändighet att tillväxttalen blir betydligt lägre efter 2018.

Vilken väg konjunkturen i verkligheten kommer att ta är svårbedömt. Det kan både bli en mer ihållande högkonjunktur eller en snabbare nedgång. För en fortsatt högkonjunktur talar de tecken på en något bättre tillväxt i omvärlden och att det finns vissa möjligheter att öka sysselsättningen i gruppen utrikes födda. Erfarenheten säger att den internationella utvecklingen snabbt kan ta en annan och svagare utveckling. Den inhemska utvecklingen rymmer också stor osäkerhet. Bostadsbyggandet har bidragit starkt till tillväxten men kan knappast öka nämnvärt från nuvarande nivåer. Hushållens höga belåning innebär en stor risk om priserna på bostäder av något skäl faller.

Tabell 2 Ekonomiska nyckeltal 2017 - 2021

SKL sep-2017, procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021
BNP	3,4	2,8	1,6	1,3	1,6

Sysselsättning, timmar	1,2	0,9	-0,2	0,4	0,4
Arbetslöshet, %	6,6	6,4	6,5	6,5	6,5
Timlöner	2,5	3,1	3,4	3,4	3,4
Konsumentpriser, kpif	2,0	1,8	1,9	2,0	2,0

I förhållande till konjunkturläget är bedömningarna av löneökningarna 2017 och 2018 relativt låga. Löne- och prisökningstakten beräknas dock successivt öka under perioden.

Rekordsnabb befolkningstillväxt

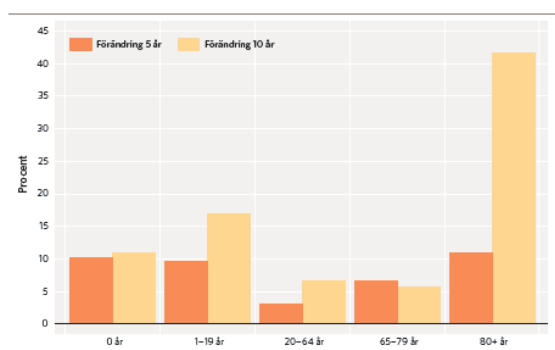
Sveriges befolkning ökar rekordsnabbt. Förra året ökade folkmängden med 144 000 personer. Det är den största ökningen sedan 1861. De kommande tio åren beräknas Sveriges befolkning öka med ytterligare 1 050 000 invånare, och skulle därmed passera 11 miljoner. Det innebär ett kraftigt tryck på att bygga ut verksamheterna i kommuner och inte minst på investeringar i nya verksamhetslokaler.

Befolkningsstrukturen spelar stor roll för utvecklingen av sysselsättning och arbetslöshet. Det gäller till exempel åldersstrukturen, där arbetskraftsdeltagandet är olika stort i olika åldrar. Sysselsättning och arbetslöshet skiljer sig åt beroende på födelseland och tid i Sverige. De närmaste åren minskar antalet personer i arbetsför ålder som är födda i Sverige eller resten av Norden. Däremot ökar antalet utlandsfödda, inte minst gruppen flyktingar och deras anhöriga. SKL menar att denna grupp hittills har haft en lång väg till arbete och därför en lägre sysselsättningsgrad och högre arbetslöshet än inrikes födda. Trots ett allt större fokus på förbättrad integration räknar SKL med att den förändrade sammansättningen på arbetsmarknaden innebär att sysselsättningsgraden minskar något framöver.

Behoven ökar snabbare än någonsin

Efter att ha ökat med i genomsnitt en halv procent per år de senaste decennierna beräknas de årliga demografiskt betingade behovsökningarna till nästan 1,5 procent per år de närmaste åren, en ökningstakt som håller i sig under lång tid. Det innebär i dagens kostnadsnivå en årlig ökning som är cirka 10 miljarder kronor högre per år än vad som tidigare gällt till följd av befolkningsutvecklingen.

Diagram 1 • Procentuell utveckling för olika åldersgrupper på fem och tio års sikt

Källa: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Landsting.

Problemet är att antalet personer i yrkesverksam ålder ökar väsentligt långsammare än den totala befolkningen i stort. I genomsnitt är ökningen cirka 0,6 procent per år fram till 2021. Som framgår av diagram 1 har demografiska behov och antalet personer i yrkesverksam ålder följts åt relativt väl i över 30 år. Den utveckling vi ser framför oss innebär därför ett dramatiskt skifte i förutsättningarna för att finansiera ökade behov av välfärdstjänster.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

”Välfärdsmiljarderna”

I samband med Budgetpropositionen för 2017 beslutade riksdagen om ett tillskott till kommunsektorn om 10 miljarder kronor från och med 2017 för att kommuner och landsting ska ha långsiktiga planeringsförutsättningar. Pengarna till kommunsektorn fördelas dels via det kommunalekonomiska utjämningsanslaget, det vill säga i kronor per invånare, dels med en fördelningsnyckel där hänsyn tas till antal asylsökande och nyanlända. Botkyrkas andel av dessa är för 2018 72,5 miljoner. Även om beräkningsgrunden ändras något mellan åren räknar vi med

en intäkt i samma storleksordning även kommande år.

Långsammare skatteunderlagstillväxt

Sedan i våras har prognosen för skatteunderlagets utveckling de närmaste åren sänkts framförallt från 2018 och framåt. I praktiken har därför en betydande del av välfärdsmiljarderna ”försvunnit” i lägre skatteintäkter. En del beror på att skatteintäkterna minskar till följd av regeringens förslag om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år, som kompenseras genom en höjning av anslaget i Kommunalekonomisk utjämning med motsvarande belopp.

Tabell 3 Skatteunderlagsprognos 2017 - 2021

SKL okt-2017

	2017	2018	2019	2020	2021
Prognos, oktober	4,4	3,4	3,5	3,8	3,9
Prognos, april	4,4	4,0	3,5	3,6	
Real utvl, oktober	1,6	1,0	0,8	0,5	0,9

Av tabellen ovan framgår också den reala utvecklingen av skatteunderlaget i procent, det vill säga med hänsyn tagen till pris- och löneökningar. Den reala ökningen av skatteunderlaget beräknas bli väsentligt lägre från och med 2018 när skatteunderlagets ökningstakt minskar samtidigt som de årliga pris- och löneökningarna blir högre. På grund av den snabba befolkningsstillväxten minskar skatteunderlaget räknat per invånare åren 2018 - 2021. Den stora förändringen i prognos för 2018 mellan april och september beror på förslaget om höjt grundavdrag 2018 för personer som fyllt 65 år.

År 2018 beräknas kommunens skatteintäkter uppgå till knappt 3,59 miljarder kronor. Till det ska också läggas 139 miljoner i kommunal fastighetsavgift, som i praktiken är en statlig skatt där intäkterna fördelas till kommunerna.

Den kommunala utjämningen

Nästa år beräknas kommunens sammantagna intäkter från den kommunala utjämningsens olika delar uppgå till 1,6 miljarder. Merparten kommer från inkomstutjämningen, 1 103 miljoner 2018. Det förklaras av kommunens låga skattekraft (skatteunderlag per invånare) som uppgår till cirka 87 procent av riksgenomsnittet.

I inkomstutjämnningen garanteras alla kommuner ett skatteunderlag på 115 procent av riksgenomsnittet. Mellanskillnaden ersätts något förenklat till 95 procent.

Tabell 4 Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnung 2017-2021

(mnkr)	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Skatteintäkter	3 474,8	3 590,9	3 702,4	3 843,1	3 993,0
Slutavräkningar	-27,3	-16,2			
Summa skatteintäkter	3 447,5	3 574,7	3 702,4	3 843,1	3 993,0
Inkomstutjämningsbidrag	1 060,6	1 103,0	1 184,7	1 251,0	1 321,3
Kostnadsutjämningsbidrag	215,9	222,2	232,0	241,9	251,8
Befolknings eftersläpning		7,4	0,0	12,6	13,2
Tillskott statsbidr flyktingvariabler	50,0	53,7	37,9	22,7	0,0
Regleringsbidrag-/ avgift	0,8	13,8	42,0	63,4	56,8
Bidrag för LSS-utjämnung	47,0	43,9	44,8	45,4	46,1
Kommunal fastighetsavgift	130,2	139,3	139,3	139,3	139,3
Summa generella statsbidrag och utjämnung	1 504,5	1 583,3	1 680,7	1 776,3	1 828,5
Summa skatteintäkter inkl generella statsbidrag och utjämnung	4 952,0	5 158,0	5 383,1	5 619,4	5 821,5

Kommunen kompenseras också för en, jämfört med genomsnittskommunen, ogynnsam struktur i såväl kostnadsutjämnungen som i den särskilda utjämnungen för LSS-verksamhet. Sammantaget uppgår dessa ersättningar till 266 miljoner kronor.

Utdebitering

Utdebiteringen för 2018 föreslås uppgå till oförändrat 20 kronor 15 öre. Även Stockholms läns landsting har oförändrad skattesats för 2018.

Från 2017 är begravningsavgiften gemensam för alla församlingar där Svenska kyrkan sköter begravningsverksamheten. Avgiften beslutas av

Kammarkollegiet senast den 1 december. Utifrån 2017 års avgift blir skattesatserna för invånarna i Botkyrka 2018 följande:

Tabell 5 Skattesatserna 2018

	Botkyrka församling	Grödinge församling
Botkyrka kommun	20:15	20:15
Landstinget	12:08	12:08
Summa	32:23	32:23
Begravningsavgift	0:25	0:25
Summa	32:48	32:48

Botkyrkas ekonomi

Svagare resultat de senaste åren

Botkyrka har redovisat positiva ekonomiska resultat de senaste 21 åren, men marginalerna har minskat de senaste åren. Efter flera år med resultat som var bättre än genomsnittet för alla kommuner har resultaten sedan 2014 varit lägre än kommungenomsnittet, räknat i kronor per invånare. Även 2017 beräknas resultatet bli relativt lågt beräknat enligt balanskravet. Prognosen i höstens delårsrapport visar på ett balanskravsresultat på 40,4 miljoner kronor, vilket till största delen förklaras av högre skatteintäkter än budgeterat.

En effekt av de svagare resultaten är att dessa endast i mindre utsträckning bidrar till att finansiera kommunens investeringar. En annan är att det inte finns någon fallhöjd om de ekonomiska förutsättningarna försämras. Då krävs istället effektiviseringar.

Fortfarande stabil ekonomi

Jämfört med många andra kommuner har Botkyrka ett relativt stort eget kapital och en låg skuldsättning. Soliditeten (eget kapital dividerat med tillgångarna) är väsentligt högre än såväl riks- som läns genomsnitt, även om jämförelserna försvåras av olika organisation vad gäller bolag, internbanker med mera.

Ett enkelt mått på kommunens ekonomiska ställning är skuldsättningen. Vid utgången av augusti 2017 uppgick kommunens upplåning till 935 miljoner kronor, exklusive den upplåning som vidareutlånas till de kommunala bolagen. Jämfört med augusti 2016 en ökning med 452 miljoner kronor. Den stora förändringen

mellan åren kommer från det strategiska inköpet av den så kallade Stockholmsmarken.

Investeringsbehoven är den stora ekonomiska utmaningen

Kommunernas sammantagna kostnader för investeringar har ökat under en längre tid. Och enligt planerna ser investeringarna ut att fortsätta att öka.

Även Botkyrkas investeringar har under den senaste femårsperioden varit högre än tidigare, även om det varierar mellan åren. Men det som nu ligger framför oss är investeringar av en helt annan storleksordning. I investeringsplanen för åren 2018 - 2021 uppgår investeringsramarna i genomsnitt till drygt 700 miljoner kronor per år. Kombinationen av att vara en växande kommun och en historik med en exceptionell utbyggnadstakt i början av 1970-talet innebär ett investeringstryck som inte längre kan skjutas på framtiden.

Som framgår av resultaträkningen på sidan 30 innebär investeringsplanen ökade kostnader för avskrivningar och räntor under planperioden. Det innebär också att en eventuell framtida återgång till mer normala räntenivåer skulle få betydande negativa effekter på kommunens ekonomi.

Nämndernas ramar och ekonomiskt resultat 2018 - 2021

Budget 2018

Pris- och löneökningar samt resursfördelningsmodellen

Grunden för kommunens kompensation till nämnderna för pris- och löneökningar är SKL:s prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

Tabell 6 Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

	2017	2018	2019	2020	2021
Arbetskraftskostnader*	3,2	3,3	3,1	3,8	3,3
Övrig förbrukning	2,1	2,3	2,6	2,6	2,6
Prisförändring	2,8	3,0	3,0	3,4	3,1

*Inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter och kvalitetsjustering.

Sveriges kommuners och landstings sammanvägda prisindex för kommunal verksamhet beräknas med löpande och fasta priser. Den tar därmed i beaktande volymförändringar och prisförändringar av arbetskraft inklusive kända förändringar av lagstadgade och avtalsenliga avgifter.

- Arbetskraftskostnaden räknas upp med 3,3 procent.
- Övrig förbrukning som domineras av personalinsatser, främst köp av verksamhet, räknas upp med 2,3 procent.
- Hyrorna höjs med 1,05 procent. Nämnderna kompenseras med motsvarande uppräknade av sina hyreskostnader.
- Verksamhetens intäkter räknas upp med 2,5 procent.
- Internräntan uppgår oförändrat till 3,0 procent.
- Den internt kalkylerade arbetsgivaravgiften uppgår 39,2 procent

För planeringsperioden 2019 - 2021 är priser och löner fullt uppräknade efter SKL:s prognos.

Nämndernas sammantagna volymuppräknade, enligt kommunens resursfördelningsmodell, uppgår till 106,5 miljoner kronor 2018.

Högre exploateringsintäkter och IT-effektiviseringar

Under 2018 beräknas nettointäkterna för exploateringsverksamheten uppgå till 51 miljoner kronor. Det är en höjning med 4 miljoner kronor från 2017. Framförallt beror det på stigande markpriser i kommunen samt ökad exploateringsstakt.

Inom IT-verksamheten sker effektiviseringar som innebär en sänkning av priser på delar av prislistan för IT grundtjänster med sammantaget 2 procent i enlighet med effektiviseringskraven. Kommunstyrelsen har beslutat om att IT-säkerhetsklassningen ska ökas från noll till ett. Beräknad kostnad för detta är 7,5 miljoner kronor. Ökningen fördelas ut i IT-prislistan och respektive nämnd kompenseras för ökningen.

Ekonomiskt resultat 2018

Det budgeterade balanskravsresultatet uppgår till 22,3 miljoner kronor 2018, motsvarande 0,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Det är något lägre än det budgeterade re-

sultatet för år 2017. Det är ett resultat där marginalerna är mycket små och där det därför inte finns utrymme för större budgetavvikelse för nämnder eller till exempel avsevärt lägre skatteintäkter än budgeterat.

Botkyrka har sedan försäljningen av kommunens eldistributionsbolag 1999 haft en särskild avsättning till framtida pensionskostnader. Sedan 2015 har effekten av ökade pensionskostnader mildrats genom att medel disponerats från avsättningen. I balanskravsresultatet kan kommunen tillgodogöra sig det belopp som disponeras från avsättningen. Budgetförslaget innebär att 32 miljoner kronor disponeras från kommunens pensionsavsättning 2018.

Driftramar och ekonomiskt resultat 2019 - 2021

Som beskrivits ovan är de ekonomiska förutsättningarna väsentligt svårare för planeringsperioden 2019 - 2021 än för år 2018. Dels avtar skatteunderlagstillväxten samtidigt som befolkningstillväxten i riket är hög. För kommunens del tillkommer effekterna av mycket omfattande investeringsplaner.

I resultaträkningen syns detta i ökade avskrivningskostnader och försämrat finansnetto. I driftredovisningen syns det främst som kraftigt

Tabell 7 Justeringar i driftramar 2018

ökade medel till ks/kf:s förfogande för att kompensera främst socialnämnden och utbildningsnämnden för ökade kostnader för ensamkommande barn och unga samt hyror när befintliga förskolor och skolor rustas upp eller ersätts med nya lokaler.

Det kommer att krävas betydande effektiviseringar för att klara de närmaste årens ekonomiska utmaning. Mot den bakgrunden lämnas ett uppdrag till nämnderna att effektiviseringar motsvarande 2 procent av nämndernas ramar årligen. Beloppen framgår i respektive nämndavsnitt. En första redovisning till kommunstyrelsen görs vid samma tidpunkt som delårsrapport 1 och en slutlig redovisning sker parallellt med delår 2.

Av resultatbudget 2018 - 2021 framgår att resultatet 2019 ökar från 30 till 88,9 miljoner om effektiviseringarna på sammantaget cirka 100 miljoner genomförs. Utan effektiviseringar skulle resultatet försämrats till -11 miljoner 2019 och ytterligare -120 miljoner 2020. Det vill säga utifrån nuvarande förutsättningar krävs stora och kontinuerliga effektiviseringar under hela planperioden.

	Budget 2017	Justeringar Volymmer*	Lön/ pris uppräknings	Effektiviseringar	Övriga verksamhetsförändringar	Effekter komponent avskrivning	Omfördelning IT-kostnader	Omfördelningar mellan nämnder	Summa
Kommunstyrelsen	-288,8	-2,5	-7,4	5,9	-13,1		-1,5	0,8	-306,7
KS/KF förfogande	-42,1				-23,4			0,5	-65,0
Samhällsbyggnadsnämnden	-162,6	-1,4	-3,2	3,3	-1,3	13,0	-0,4	-6,3	-158,9
Exploateringsverksamheten	47,6				3,4				51,0
Tekniska nämnden	-0,5								-0,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-16,6	-0,2	-0,5	0,3	-0,9				-17,9
Kultur- och fritidsnämnden	-239,5	-2,6	-5,5	5,2	-7,9		0,1	-1,0	-251,2
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	-247,1	-5,1	-7,1	4,9	-0,9		-0,4	-0,3	-256,1
Utbildningsnämnden	-2 414,6	-58,0	-65,6	52,5	-27,9		7,5		-2 506,0
Socialnämnden	-595,0	-7,0	-16,0	11,4	-5,4		-1,6		-613,6
Vård- och omsorgsnämnden	-1 060,6	-29,7	-30,4	21,2	-5,8		-10,1	6,3	-1 109,2
Revision	-4,3		-0,1						-4,4
Summa	-5 024,2	-106,5	-135,9	104,7	-83,2	13,0	-6,4	0,0	-5 238,6

* Enligt generell resursfördelningsmodell - befolkningsprognos 2017.

Investeringar och kommunens låneskuld

Investeringsplanen

Investeringsplanen omfattar åren 2018 - 2021 och innehåller investeringar på sammanlagt 2,7 miljarder kronor. Utöver investeringsplanen återstår utgifter för projekt som medgivits i tidigare budgetbeslut, men som ännu inte är påbörjade eller slutförda. Dessa kvarvarande investeringar beräknas till 2,4 miljarder kronor. Sammantaget innebär det investeringar på 5,1 miljarder kronor för perioden. I de angivna beloppen ingår inte investeringar inom VA-verksamheten eftersom verksamheten är intäktsfinansierad och ökade kapitalkostnader täcks av VA-avgifter.

Tabell 8 Investeringsplan 2018 - 2021

Miljoner kronor

2018	2019	2020	2021
439	711	776	730

Tillsammans med tidigare investeringsbeslut beräknas investeringarna 2018 sammantaget uppgå till 972 miljoner kronor. Det är för kommunens del en historiskt hög investeringsnivå, men det är ändå väsentligt lägre än kommande år. Utöver de ekonomiska konsekvenserna finns det anledning att överväga om det överhuvudtaget är praktiskt möjligt för kommunen att genomföra investeringar av en sådan omfattning. Investeringsramarna för åren 2019 - 2021 bör därför uppfattas som en plan.

En tyngdpunkt i investeringsplanen ligger på förskolor och skolor. Samtidigt som ett stort antal förskolor och skolor är i behov av upprustning behövs tillskott för att klara ökningen av

antalet barn och elever. I samband med förnyelse och nybyggnad av skollokaler aktualiseras även behoven av lokaler för sport och fritid.

Förskole- och skolprojekten redovisas inte med belopp för varje enskild byggnation utan ingår med samlingsbelopp i investeringsplanen. Projekt som markerats med bokstaven U för vidare utredning redovisas inte heller med belopp.

Antalet äldre ökar i kommunen vilket medför behov av att bygga ut vård- och omsorgsboenden. Även flera gruppboendestäder för omsorgsverksamheten planeras.

Med tyngdpunkt i slutet av planeringsperioden innehåller investeringsplanen uppförande av ett nytt kommunhus i Tumba.

Den höga investeringsnivån medför en ökad belastning på kommunens resultat i form av ökade avskrivningar och räntekostnader.

Kraftigt ökad upplåning

I vilken takt investeringarna i planen faktiskt blir genomförda bestämmer utvecklingen av kommunens upplåning. Det har tidigare visat sig svårt att bedöma årets upplåningsbehov som ofta har överskattats i tidigare Mål och budget.

Mot bakgrund av att planen delvis bör betraktas som preliminär har upplåningen beräknats på en lägre investeringstakt än i investeringsplanen. Bedömningen är ändå att upplåningen ökar kraftigt. Låneskulden för kommunens egna investeringar beräknas öka från nuvarande cirka 935 miljoner kronor till 1200 - 1500 miljoner vid utgången av 2018. Vid utgången av perioden år 2021 kan upplåningen uppskattas uppgå till närmare 3,0 - 3,5 miljarder kronor.

God ekonomisk hushållning och finansiella mål för 2018

Det har sedan lång tid tillbaka funnits regler som innebär att kommuner ska hushålla med sina resurser. I kommunallagen uttrycks detta numera som att ”Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer”. God ekonomisk hushållning kan beskrivas som att varje generation ska finansiera den verksamhet som de beslutar om och tar del av. Finansieringen ska således inte skjutas på framtiden.

God ekonomisk hushållning

Balanskravet är ett minimikrav som innebär att kommunens intäkter varje år måste balansera kostnaderna. Blir resultatet negativt måste det balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren.

God ekonomisk hushållning innebär att det ekonomiska resultatet normalt ska vara positivt på en nivå som innebär att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar. God ekonomisk hushållning kan därför också innebära olika resultatnivåer i olika kommuner. En resultatnivå på 2 procent av skatter och statsbidrag brukar användas som ett riktmärke för god ekonomisk hushållning.

Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning i Botkyrka kommun som beslutades av kommunfullmäktige i samband med Ettårsplanen för 2014 innebär att kommunen i ett längre perspektiv, till exempel under en femårsperiod, bör uppnå följande:

- Ett genomsnittligt balanskravsresultat på mellan 2 till 3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- En genomsnittlig självfinansieringsgrad av investeringar på minst 75 procent.

Finansiella mål för 2018

Som beskrivits under avsnittet ekonomiska förutsättningar är kommunens budgeterade ekonomiska resultat relativt lågt samtidigt som investeringsbehoven är mycket stora. Resultat och självfinansieringsgrad enligt kommunens långsiktiga riktlinjer för god ekonomisk hushållning uppnås inte i budgeten för 2018.

Mot den bakgrunden föreslås följande finansiella mål för 2018:

- Kommunens balanskravsresultat ska uppgå till 0,5 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar ska minst uppgå till 33 procent.

Låne- och borgensram 2018

I samband med Mål och budget fastställs varje år låne- och borgensram för det kommande året.

Låneramar

Kommunens egna behov

Mot bakgrund av investeringsplanen uppskattas låneskulden för kommunens egna investeringar komma att uppgå till 1 200 - 1 400 miljoner kronor vid utgången av år 2018. Utvecklingen är dock mycket svårbedömd. Mot den bakgrunden föreslås upplåningsramen för kommunens egna behov till 1 500 miljoner kronor år 2018.

Botkyrkabyggen

År 2017 uppgår låneramen för Botkyrkabyggen till 1 400 miljoner. I oktober månad 2017 uppgick vidareutlåningen till 1 276 miljoner. Under 2018 kommer reinvesteringar som kräver ökad upplåning att genomföras, bland annat friköpande av tomträttsmark. Totalt behov av ökad upplåning uppgår till ca 850 miljoner kronor. Därför föreslås en låneram på 2 200 miljoner kronor för 2018.

Botkyrka stadsnät

År 2017 uppgår låneramen för Botkyrka Stadsnät till 240 miljoner kronor. I oktober månad uppgick vidareutlåningen till 230 miljoner. Bolaget räknar med investeringar på 30 miljoner kronor 2018 och ett positivt kassaflöde från verksamheten på 9 miljoner kronor. För 2018 föreslås en låneram på 260 miljoner kronor.

Söderenergi

I oktober månad uppgick vidareutlåningen till 374 miljoner kronor. Ägarkommunerna har enats om ett gemensamt totalt åtagande (låne- och borgensram) på 2 900 miljoner kronor för 2018. Botkyrkas andel av det blir 841 miljoner, varav 365 miljoner avser borgen. Låneramen för 2018 föreslås därför till 476 miljoner kronor.

Totala låneramar

Sammantaget föreslås en låneram på 4 461 miljoner kronor för år 2018. Det är 1 102 miljoner kronor högre än för 2017. Det ökade behovet av lånefinansiering beror i huvudsak på friköpande av tomträttsmark under 2017 - 2018. I den föreslagna låneramen ingår även lån till Upplev Botkyrka AB med 15 miljoner och Hågelbyparken AB med 10 miljoner kronor.

Borgensram och riskbedömning för 2018

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer ska kommunen i samband med Mål och budget fastställa borgensram samt göra en riskbedömning av befintliga borgensåtaganden.

Vid höstens delårsbokslut 2017 uppgick kommunens borgensåtagande till 1 227 miljoner kronor. Av beloppet avser 21 miljoner bostadsrättsföreningar för industriändamål och 35 miljoner ideella föreningar medan merparten 1 171 miljoner gäller för kommunala bolag varav Södertörns Energi AB uppgår till 542,5 miljoner men kommunen har ett solidariskt borgensåtagande för hela lånebeloppet på 1 085 miljoner kronor tillsammans med Huddinge kommun. Dessutom har kommunen ett solidariskt borgensåtagande avseende Kommuninvests utlåning till andra medlemskommuner samtidigt som kommunen åtnjuter en solidarisk borgen från alla medlemskommuner för den egna upplåningen.

För Södertörns Energi AB föreslås en borgensram på brutto 1 085 miljoner kronor (netto 542,5 miljoner). För Söderenergi AB föreslås en borgensram på 365 miljoner kronor. För Sydvästra Stockholmsregionens VA-verksaktiebolag (Syvab) föreslås att borgensramen sätts till 113 miljoner, för Södertörns fjärrvärme AB till 43,5 miljoner och för SRV Återvinning AB till 78 miljoner kronor. För bostadsrättsföreningar och ideella föreningar föreslås en borgensram på 22 miljoner respektive 40 miljoner kronor för 2018.

För kommunens borgensåtaganden gentemot kommunens egna bolag och delägda bolag bedömer vi riskerna som fortsatt mycket små. Av det totala borgensåtagandet är mer än 95 procent riktade mot egna eller delägda bolag. De största riskerna finns liksom tidigare i kommunens borgensåtaganden gentemot de ideella föreningarna. Många av dessa har en svag ekonomi och är beroende av förhållandevis osäkra inkomstkällor

Uppdrag

- Den kommunala organisationen ska vara så effektiv som möjligt och därmed kunna göra satsningar där de behövs som mest. Nämndernas har i de preliminära budgetramarna för åren 2019 - 2021 fått en reducerad ram med två procent per år. Nämnderna får i uppdrag att tillsammans ta fram förslag till möjliga åtgärder som både skapar ett effektivare utförande av verksamheterna samtidigt som kostnaderna minskar och/eller intäkterna ökar. Syftet är både att vara en så effektiv kommunal organisation som möjligt, samtidigt som ekonomiskt utrymme skapas för prioriterade satsningar. För att hitta verkliga effektiviseringar måste arbetet ske mellan nämnder. Arbetet med att ta fram nämndernas förslag till åtgärder per år ska därför ske nämndöverskridande utifrån respektive medborgarprocess och processen effektiv organisation. Åtgärdernas effekter redovisas med del- och helårseffekter. En första redovisning till kommunstyrelsen görs vid samma tidpunkt som delårsrapport 1 och en slutlig redovisning sker parallellt med delår 2.
  - Botkyrka kommun har som ambition att ta emot minst 200 extratjänster 2018. På detta vis kommer fler Botkyrkabor få en sysselsättning samtidigt som välfärden stärks. Nämnderna får i uppdrag att inventera inom vilka verksamheter det är lämpligt att ta emot extratjänster och hur många nämnden kan ta emot. Nämndernas arbete ska ske i samverkan med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (AVN) och kommunstyrelsens HR-avdelning. AVN får i uppdrag att göra en totalsammanställning som redovisas till kommunstyrelsen senast den sista december 2017.
  - Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med övriga berörda nämnder göra en kammungemensam ansökan om statsbidrag från till exempel Delegationen mot segregation och andra statsbidrag riktade mot att motverka segregation. Kultur- och fritidsnämnden uppmanas särskilt att ansöka medel för arbetet med kvalitetssäkring inom den öppna fritidsverksamheten.
  - Nämnder får i uppdrag att utifrån kommunens värdegrund och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka ta fram och inleda genomförandet av en aktivitetsplan för nämndens verksamheter. En första delrapportering till kommunfullmäktige görs vid samma tidpunkt som redovisning av delår 2 samt en slutredovisning vid samma tidpunkt som redovisning av årsredovisning 2018.
  - Nämnderna får i uppdrag att under 2018 fortsätta vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Kommunstyrelsens HR-avdelning ansvarar för att koordinera nämndernas arbete. Redovisning av sjukfrånvarotal samt vidtagna åtgärder görs till kommunstyrelsens budgetberedning den 5 september 2018.
  - Vård- och omsorgsnämnden ansvarar idag för det inre fastighetsunderhållet i kommunens vård- och omsorgsboenden och gruppboendestäder. Inom kommunstyrelsens översyn av nämndorganisationen (UNO) får vård- och omsorgsnämnden samt tekniska nämnden i uppdrag att utreda, säkerställa och överföra ansvaret för inre fastighetsunderhåll och eventuella medel till tekniska nämnden. En redovisning lämnas av UNO:s styrgrupp till kommunstyrelsens budgetberedning senast den 5 september 2018.
  - Vård- och omsorgsnämnden har för de kommande åren ett stort behov av att fler gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning enligt LSS byggs i kommunen. Det är dels för att klara kommande volymökningar, dels föra att undvika nya dyra externa platser men också för att kunna erbjuda idag externt placerade personer att kunna flytta hem till Botkyrka och på så sätt kunna sänka driftkostnaderna.
- I investeringsplanen för 2018 - 2021 finns tre gruppboendestäder upptagna som behöver vara klara under 2019, två gruppboendestäder som behöver vara klara 2020 och ytterligare två bostäder som behöver vara klara 2021.

Dessutom finns tre gruppbestäder beslutade i tidigare investeringsplaner och som har skjutits fram och bedöms bli klar under kommande planeringsperiod. Tekniska nämnden och samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att gemensamt ta fram ett förslag på hur kommunen ska kunna garantera att dessa gruppbestäder färdigställs under kommande planperiod. Tekniska nämnden tillsammans med kommunstyrelsen får i uppdrag att arbeta in vård och omsorgsnämndens behov i kommande reviderad lokalresursplan per 2017-12-31. Tekniska nämnden och samhällsbyggnadsnämnden förslag redovisas till kommunstyrelsen budgetberedning den 5 september 2018.

- Inom kommunstyrelsens översyn av nämndorganisationen (UNO) får Samhällsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att tillsammans utreda, analysera samt ta fram konsekvenser av om kommunen skulle lägga ut skötsel, renhållning och vinterväghållning av kommunens gatunät samt gång- och cykelvägar på upphandling. Utredningen ska särskilt belysa aspekten att den egna regionen idag möjliggör praktik och arbetsträning för flertalet personer samt erbjuder plats för personer som är utanför ordinarie arbetsmarknaden. Redovisning lämnas av UNO:s styrgrupp till kommunstyrelsens budgetberedning senast den 30 april 2018.
- Inom kommunstyrelsens översyn av nämndorganisationen (UNO) får arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (AVN) och vård- och omsorgsnämnden (VON) i uppdrag att utreda lämpligheten att införa en beställar- och utförarorganisation avseende daglig verksamhet enligt LSS samt om budget ska överföras från AVN till VON. Idag är det VON som ansvarar för myndighetsbeslut om insatsen daglig verksamhet medan AVN har budget och är utförare av verksamheten. En första redovisning av uppdraget gör nämnderna i senast i 15 februari till styrgruppen för UNO och en slutlig redovisning görs efter beslut i UNO:s styrgrupp i nämndernas förslag till Mål och budget 2019 med flerårsplan 2020 - 2022 som lämnas till kommunstyrelsens budgetberedning den 5 september 2018.
- Tekniska nämnden får i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen ta fram en ny internhyresmodell. Uppdragets syfte är att analysera det nuvarande internhyressystemet, omvärldsbevaka alternativa system, belysa olika starka och svaga sidor samt lägga fram förslag till ny modell. En modern modell som fungerar för framtiden. Uppdraget omfattar regler för hur hyran beräknas, för vad som ingår i hyran, bestämmelser om ansvarsgränser mellan lokalhållare och lokalbrukare, praxis vad gäller finansiering av lokalkostnader, om uppsägning av lokaler m.m. Modellen beaktar tidigare uppdrag att skapa förutsättningar för att arbeta med lokaleffektivisering till exempel genom att skapa en lokalbank. Internhyresmodellen realiserar från 2019-01-01. Förslaget till ny modell ska vara klart senast 31 augusti 2018.
- Kommunstyrelsen får i samverkan med tekniska nämnden uppdrag att ta fram en rutin för rivning av verksamhetsfastigheter. Många av kommunens verksamhetsfastigheter är byggda under miljonprogramstiden med en beräknad livslängd på cirka 40 år. Fastigheterna är idag i dåligt skick och behöver bytas ut. Kommunen har tagit beslut om att ersätta uttjänade lokaler med nybyggnation och befintliga fastigheter behöver därför rivas för att ge plats till nybyggnation. Ett uppdrag ges därför till kommunstyrelsen att i samverkan med tekniska nämnden ta fram rutiner samt ta fram förslag på den mest optimala organisationen för genomförande.
- Botkyrka kommuns samverkan med civilsamhällets organisationer spelar en central roll i samhällsutvecklingen. Idéburna organisationer som föreningar, organisationer, stiftelser och socialt arbetsintegrerade företag bedriver ett viktigt arbete både som röstbärare och producenter av service. Idéburna organisationer kompletterar den kommunala verksamheten och når ut till individer som kommunen inte alltid kommer i kontakt med. Därför är dessa insatser, den kunskap och de perspektiv som finns representerade inom kommunens idéburna organisationer nödvändiga i vårt kommunala utvecklingsar-

- bete. Därför får kommunstyrelsen i uppdrag med arbetsmarknads och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att varje år pröva minst en verksamhet för att utföras av den sociala ekonomin genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP).
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att analysera de faktorer som påverkar skattekraften och hur förändringar i skattekraften direkt och indirekt påverkar den kommunala ekonomin. Till utredningen knyts en politisk grupp som diskuterar hur vi kan bygga ett mer jämlikt Botkyrka där skattekraften stärks. Uppdraget ska redovisas senast 31 december 2018 till kommunstyrelsen.
  - Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och i relation till berörda styrdokument utreda hur Botkyrka kan följa andra kommuners lyckade exempel med säkra skolvägar. Säkra skolvägar är ett viktigt incitament för att dels göra miljön tryggare för barn på väg till och från skolan, men det är också ett viktigt verktyg för att överlag minska bilismen i samhället. Uppdraget redovisas senast den 31 oktober 2018.
  - Mikroplaster är ett snabbt växande miljöproblem och plasten bör också adresseras i arbetet för en fossilfri kommunal organisation. Miljö- och hälsoskyddsnämnden får i uppdrag att i framtagandet av handlingsplaner för genomförande av kommunens vattenprogram "Botkyrkas blå värden" särskilt uppmärksamma plastens miljöverkan. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2018.
  - I Mål och budget 2018 finns 6,0 miljoner kronor avsatt i en särskild lönesatsning utöver ordinarie lönerrevision. Kommunstyrelsen får i uppdrag att fördela 4 miljoner kronor till barnskötare och 2 miljoner till socialsekreterare.

Resultatbudget 2018 - 2021

(mnkr)	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Nämnder	-5 024,2	-5 238,6	-5 380,9	-5 565,7	-5 713,7
Interna och gemensamma poster	323,8	338,9	332,0	339,6	351,7
Avskrivningar	-257,0	-264,0	-275,0	-285,0	-291,0
Verksamhetens nettokostnader	-4 957,4	-5 163,7	-5 323,9	-5 511,1	-5 653,0
Skatteintäkter	3 447,5	3 574,7	3 702,4	3 843,1	3 993,0
Generella statsbidragsintäkter mm	1 504,5	1 583,3	1 680,7	1 776,3	1 828,5
Finansiella intäkter	82,0	83,0	85,0	86,0	87,0
Finansiella kostnader	-80,5	-87,0	-95,5	-106,8	-116,5
Resultat före extraordina- nära poster	-3,9	-9,7	48,7	87,4	139,0
Pensionskostnader från avsättning	29,0	32,0	35,0	35,0	35,0
Balanskravsresultat	25,1	22,3	83,7	122,4	174,0

Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning 2018 - 2021

(mnkr)	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Skatteintäkter	3 474,8	3 590,9	3 702,4	3 843,1	3 993,0
Slutavräkningar	-27,3	-16,2			
Summa skatteintäkter	3 447,5	3 574,7	3 702,4	3 843,1	3 993,0
Inkomstutjämningsbidrag	1 060,6	1 103,0	1 184,7	1 251,0	1 321,3
Kostnadsutjämningsbidrag	215,9	222,2	232,0	241,9	251,8
Befolkningseftersläpning		7,4	0,0	12,6	13,2
Tillskott statsbidrag flyktingvariabler	50,0	53,7	37,9	22,7	0,0
Regleringsbidrag-/ avgift	0,8	13,8	42,0	63,4	56,8
Bidrag för LSS-utjämning	47,0	43,9	44,8	45,4	46,1
Kommunal fastighetsavgift	130,2	139,3	139,3	139,3	139,3
Summa generella statsbidrag och utjämning	1 504,5	1 583,3	1 680,7	1 776,3	1 828,5
Summa skatteintäkter inklusive generella statsbidrag och utjämning	4 952,0	5 158,0	5 383,1	5 619,4	5 821,5

Nämndernas budgetramar 2018 - 2021

(mnkr)	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Kommunstyrelsen	-288,8	-306,7	-316,6	-311,9	-313,1
- KS/KF förfogande	-42,1	-65,0	-83,0	-129,0	-131,0
Samhällsbyggnadsnämnden	-162,6	-158,9	-161,3	-164,3	-167,0
-Exploateringsverksamheten	47,6	51,0	47,6	47,6	47,6
Tekniska nämnden	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Miljö och hälsoskyddsnämnden	-16,6	-17,9	-17,6	-18,1	-18,4
Kultur- och fritidsnämnden	-239,5	-251,2	-265,3	-274,9	-294,1
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	-247,1	-256,1	-261,8	-268,5	-274,4
Utbildningsnämnden	-2 414,6	-2 506,0	-2 565,9	-2 635,2	-2 699,8
Socialnämnden	-595,0	-613,6	-624,2	-637,6	-649,5
Vård- och omsorgsnämnden	-1 060,6	-1 109,2	-1 127,6	-1 168,7	-1 208,6
Revision	-4,3	-4,4	-4,5	-4,6	-4,8
Summa	-5 024,2	-5 238,6	-5 380,9	-5 565,7	-5 713,7

Sammanfattning investeringsplan 2018 - 2021

(mnkr) Skattefinansierad verksamhet	Totalt för perioden	2018	2019	2020	2021
Kommunstyrelsen	-49,1	-12,8	-14,6	-10,8	-10,8
Samhällsbyggnadsnämnden	-260,8	-54,2	-65,9	-72,6	-68,1
<i>Statsbidrag</i>	3,1		1,1	1,1	0,9
Tekniska nämnden	-440,1	-121,3	-104,8	-110,0	-104,2
Kultur- och fritidsnämnden	-341,1	-48,2	-84,3	-81,3	-127,2
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	-52,8	-14,7	-28,7	-4,7	-4,7
Utbildningsnämnden	-1 190,6	-128,3	-324,8	-386,3	-351,3
Socialnämnden	-84,0	-6,5	-13,0	-32,3	-32,3
Vård- och omsorgsnämnden	-241,9	-53,6	-76,0	-80,0	-32,7
Utgifter	-2 660,4	-439,6	-712,1	-778,0	-731,3
Inkomster	3,1		1,1	1,1	0,9
Summa netto	-2 657,3	-439,6	-711,0	-776,9	-730,4
Taxefinansierad verksamhet					
Tekniska nämnden – VA-verksamheten	-187,1	-27,8	-32,9	-41,0	-85,5

Interna och gemensamma poster 2018 - 2021

(mnkr)	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Kapitaltjänst	376,0	395,0	417,0	438,0	455,0
Pensionsutbetalningar	-77,2	-79,1	-83,3	-87,0	-90,0
Fastighetsskatt	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Försäkringar	-3,5	-3,6	-3,7	-3,8	-3,8
Ersättning, fastighet	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Överskott arbetsgivaravgift	158,8	164,2	172,3	175,4	180,0
Pensionskostnad	-171,6	-184,0	-211,7	-224,4	-230,9
Schablonbidrag	39,9	45,0	40,0	40,0	40,0
Summa	323,8	338,9	332,0	339,6	351,7

Finansiella poster 2018 - 2021

(mnkr)	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Finansiella intäkter					
Aktieutdelning, egna bolag	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Borgensavgifter	16,0	17,0	19,0	20,0	21,0
Ränteintäkter	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Summa finansiella intäkter	82,0	83,0	85,0	86,0	87,0
Finansiella kostnader					
Räntor lån	-80,5	-75,0	-82,5	-92,8	-101,5
Avgår ränta under byggtid	11,0				
Räntor pensionsskuld	-11,0	-12,0	-13,0	-14,0	-15,0
Summa finansiella kostnader	-80,5	-87,0	-95,5	-106,8	-116,5
Summa finansnetto	1,5	-4,0	-10,5	-20,8	-29,5

Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ – den bereder ärenden till kommunfullmäktige och föreslår beslut. Det är kommunstyrelsen som leder, samordnar och följer upp kommunens övergripande processer och styrning av verksamheter samt ekonomin.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-306,7	-316,6	-311,9	-313,1
Investeringar, netto	-31,2	-298,4	-310,8	-65,8
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017	-18,4	-283,8	-300,0	-55,0
Nya projekt 2018 - 2021	-12,8	-14,6	-10,8	-10,8

Väsentliga områden

Utveckla och etablera våra processororienterade arbetssätt

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens centrala styr- och ledningsprocesser, stödprocesser samt medborgarprocessen medskapande. Platsens behov fångas av styr- och ledningsprocessen – *Strategiskt utveckla Botkyrka som plats*. Under 2017 har utvecklingsarbetet haft fokus på att stärka förmågan att analysera och följa upp platsens utveckling. Detta arbete kommer fortsätta under 2018. Vidare ska platsprocessen under 2018 etablera sina arbetssätt i relation till styr- och ledningsprocessen - *Strategiskt utveckla kommunen som organisation*. Koordineringen mellan dessa processer är avgörande för att organisationen ska kunna möta platsens behov med medborgarens fokus. Kommunstyrelsens ansvarsområden kring styrning, ledning och stöd kommer under 2018 ha utgångspunkt i de områden som aviserats i Kommundirektörens programförklaring:

- Ordning och reda
- Medborgarens fokus
- Medledarskap

Öka nöjdhetsgraden hos beställare och mottagare

I arbetet med att utveckla en effektiv organisation ska nöjdhetsgraden hos såväl mottagare som

beställare öka ytterligare under 2018. Genom kommunens processororienterade arbetssätt ska de värden som våra styr- och ledningsprocesser och stödprocesser syftar till att skapa, fortsätta utvecklas. Mätmetoderna för att följa upp nöjdhetsgraden ska utvecklas för att stärka förutsättningarna till ständiga förbättringar.

Ordning och reda med väl fungerande verksamhetsstödsystem

Under de kommande åren ska flera kommunövergripande verksamhetsstödsystem upphandlas och implementeras. Systemens funktionalitet är avgörande för att våra styr- och ledningsprocesser och stödprocesser ska fungera väl.

Inför 2018 utreder förvaltningen en ny finansieringsmodell för alla kommunövergripande verksamhetsstödsystem där kostnaderna nycklas ut på användarna.

Utveckla medborgarprocessen medskapande

Medborgarprocessen medskapande har etablerats under 2017. Processen handlar om medskapande utifrån kommunstyrelsens uppdrag. Medskapande sker i alla våra medborgarprocesser men då i syfte att utveckla processerna. Inför 2018 planeras en rad insatser kopplat till att utveckla närdemokratin och skapa bästa möjliga

förutsättningar för Botkyrkabornas valdeltagande.

Möta dagens krav på digitaliserade arbetsätt

Kommunens utveckling till att möta dagens krav på digitaliserade arbetsätt går för långsamt. Under de kommande åren behöver detta arbete ha ett starkare fokus. Under 2018 ska en digital strategi tas fram. Vidare stärks ledningsstrukturen kring digitaliseringsfrågorna genom att Botkyrka kommun anställer en kommunikationschef som också blir digitaliseringschef.

Kompetensförsörjning

En effektiv organisation kräver rätt kompetens. Liksom andra kommuner har Botkyrka kommun en utmaning i att både behålla och attrahera rätt kompetens. Under de kommande åren är det av avgörande betydelse att stärka kompetensförsörjning och arbetsgivarvarumärket Botkyrka kommun.

Personal - sjukfrånvaro

Arbetet med att minska sjukskrivningar generellt sett kommer att fortgå kommande år.

Systemverktyg har införts som möjliggör en förbättrad, kontinuerlig och ordnad uppföljning i samverkan mellan chefer och HR-funktion. Ett av målen är att arbeta med och reagera på tidiga signaler på ohälsa parallellt med utbildningsinsatser för chefer, i syfte att öka frisknärvaron.

Utveckling av medborgarkontorens verksamhet

Kommunstyrelsen har givit kommunledningsförvaltningen i uppdrag att utreda medborgarkontorens och kontaktcenters roll och uppdrag. Medborgarkontoren och kontaktcenter är viktiga arenor för kommunens möte med medborgarna. Flera medborgarprocesser är beroende av en väl fungerande verksamhet. I arbetet har förvaltningen också utrett möjliga konsekvenser för att möta framtidens krav på verksamhetslokaler.

Mål och målsatta mått 2018

Målområde 1

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:1 Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin (KF)

Kommunstyrelsens mål 1:1a

Kommunstyrelsen stärker Botkyrkabornas delaktighet i den lokala demokratin genom demokrati- och dialoginsatser.

Målsatta mått	Utfall 2014	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever att de kan påverka genom kommunens Dialogforum ökar.			

Kommunstyrelsens mål 1:1a

Kommunstyrelsen stärker Botkyrkabornas delaktighet i den lokala demokratin genom demokrati- och dialoginsatser.

Målsatta mått	Utfall 2014	Mål 2018
Botkyrkabornas deltagande i valet till kommunfullmäktige 2018 ökar mer än riksgenomsnittet.	70,9	73,0
Det genomsnittliga valdeltagandet i de tio valdistrikt med lägst valdeltagande vid valet 2014 ökar i valet 2018.	50,7	53,0
Valdeltagandet i gruppen endast röstberättigade till kommun- och landstingsval ökar i valet 2018.	28	30
De politiska partierna är nöjda med kommunstyrelsen tillgängliggörande av lokaler inför allmänna val och folkomröstningar.		

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Kommunstyrelsens mål 1:2a

Kommunstyrelsen möjliggör för Botkyrkabornas upplevelse att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) medborgare som vid telefonkontakt med kontaktcenter har fått svar på sin fråga ökar.	63	70	95
Väntetiden för alla externa samtal till kontaktcenter (08-530 610 00) minskar och ska max vara 60 sekunder (%).	21	70	85
Andelen (%) besökare på medborgarkontoren som fick den service de önskade ökar.	50	55	80
Andelen externt riktade aktiviteter i kommunledningsförvaltningens verksamhetsplan som följer en kommunikationsplan ökar.	-	100	100

Kommunstyrelsens mål 1:2b

Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever att det är lätt att ta del av kommunens information ökar.	45	47	55
Andelen (%) Botkyrkabor som får återkoppling på sin kontakt inom två arbetsdagar ökar till över 80 procent år 2021.	42	50	80
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med bemötandet i kontakt med kommunens anställda ökar till över 80 procent år 2021.	56	65	80
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever att de kan vara med och påverka i kommunala frågor som intresserar dem ökar.	37	38	45
Andelen (%) Botkyrkabor som känner till de kanaler som finns för att påverka Botkyrka kommuns verksamheter ökar.	29	35	50

Målområde 3

Medborgarprocess:

Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande (KF)

Kommunstyrelsens mål 3:1a

Kommunstyrelsen bidrar till Botkyrkabornas möjlighet att få förutsättningar till egen försörjning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet personer som är långt ifrån arbetsmarknaden som kommunstyrelsen erbjuder möjlighet till arbetslivserfarenhet ökar.	2	6	8

Kommunstyrelsens mål 3:1b

Kommunstyrelsen tar social hänsyn i upphandling för att möjliggöra inträde i arbetslivet

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal arbetsplatser som kommunen kravställt i upphandlingar (inkluderar traineeplatser, lärlingsplatser eller krav på anställningar) ökar.	12	16	30
Antalet genomförda upphandlingar där "dialog" krav ställts på arbetsplatser (inkluderar traineeplatser, lärlingsplatser eller krav på anställningar) ökar.	0	15	25

Målområde 6

Medborgarprocess:

Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna (KF)

Kommunstyrelsens mål 6:1a

Kommunens trygghets- och folkhälsofrämjande arbete samt områdesutveckling ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna.

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever att det är tryggt att bo och leva i sin kommundel ska öka	61	Ökar	65
Andelen (%) Botkyrkabor som kan rekommendera en vän att flytta till sitt bostadsområde ska öka.	61	Ökar	65
Graden av upplevda ordningsproblem minskar och närmar sig genomsnittet för länet.			
- Flickor i Botkyrka (Länet)	38(28)	37	36
- Pojkar i Botkyrka (Länet)	35(28)	35	34
Graden av positiv informell social kontroll ökar och närmar sig genomsnittet för länet.			
- Flickor i Botkyrka (Länet)	63(67)	63	64
- Pojkar i Botkyrka (Länet)	58(65)	59	60

6:2 Fler och mer varierade bostäder för ökad jämlikhet inom och mellan våra stadsdelar

Kommunstyrelsens mål 6:2a

Botkyrka kommun har en aktuell och långsiktig samhällsplanering

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal stadsdelar med aktuella utvecklingsprogram ökar (max 5 år gamla).	1 av 5 (2017)	2 av 5	5 av 5

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Kommunstyrelsens mål 7:1a

Kommunstyrelsen attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov.

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	20/12	16/12	10/10
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	90/98	94/98	96/98
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.	74	76	82

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalthushållning (KF)

Kommunstyrelsens mål 7:2a

Kommunstyrelsen har en god lokalthushållning

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal kvadratmeter kontorsyta per årsarbetare minskar.	21	19	14

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral

Kommunstyrelsens mål 7:3a

Kommunstyrelsens medarbetare reser mer klimatsmart.

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen resor som görs klimatsmart ökar.			

Kommunstyrelsens mål 7:3b

Klimatavtryck vid inköp enligt upphandlade avtal reduceras med 5 % i förhållande till uppmätt volym 2016

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Den kommunala organisationens klimatavtryck vid inköp minskar (co2/kg) i relation till transporterad godsmängd och transportuppdrag (%)	165 446 kg CO2	155 000 kg CO2	150 000kg CO2

Kommunstyrelsens budget 2018 med plan 2019-2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-288 848	-288 848	-306 705	-316 600	-311 903
Volymförändringar		-2 537	-2 200	-2 239	-2 276
Löne- och prisuppräknig		-7 448	-7 995	-9 164	-8 850
Övriga prioriteringar					
Valnämnden		-2 970	2 970		
Demokratiarbete riksdags- och kommunalval		-1 430	1 430		
Introduktion av nya ledamöter och avtackning av avgående fullmäktige			-1 000	1 000	
Valnämnd EU-parlamentet			-2 970	2 970	
Demokratiarbete EU-parlamentet			-730	730	
Digitalisering		-2 000			
Verksamhetssystem		-6 700	-5 900	4 800	3 200
Omfördelning mellan nämnder					
Sponsring större arrangemang		-500			
Botkyrkas röster		100			
Hela människan		310			
Föreningsbidrag		850			
Reglering IT-kostnader					
Ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå - omfördelning mellan nämnder		-1 474			
Effektiviseringsåtgärder		5 942	6 500	6 600	6 700
Summa Justeringar	0	-17 857	-9 895	4 697	-1 226
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-288 848	-306 705	-316 600	-311 903	-313 129

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Kommunstyrelsens budget uppgår för **2018** till 306,7 miljoner kronor. Det är en ökning med 17,9 miljoner kronor jämfört med 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får kommunstyrelsen 2,5 miljoner kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen.

Budgeten har räknats upp med 7,4 miljoner kronor för pris- och löneökningar.

För att genomföra det allmänna valet avsätts 3,0 miljoner kronor till valnämnden. Dessutom tillförs 1,4 miljoner för demokratiinsatser i samband med valet.

Som framgår av uppdragen på sidan 27 - 29 får kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en modell för styrning, prioritering och finansiering

av kommunens digitalisering utifrån medborgarens fokus och verksamheternas behov. För att underlätta genomförande av framtida digitalisering avsätts 2,0 miljoner kronor i både driftbudget och investeringsplan. Nämnderna får möjlighet att ansöka om medlen för digitaliseringsprojekt som innebär framtida effektiviseringar.

Under perioden 2018 till 2022 behöver kommunen upphandla och implementera flera verksamhetsstödsystem. De flesta av systemen angår alla verksamheter i hela organisationen, men det är kommunledningsförvaltningen som ansvarar för upphandling och implementering. De verksamhetssystem som avses är ärende- och dokumenthanteringssystem, e-arkiv, personalsystem och affärssystem inklusive inköpsystem. Kommunstyrelsens ram utökas med 6,7 miljoner kronor för ändamålet.

Kommunstyrelsens ram reduceras med 760 000 kronor som en följd av omfördelning mellan kommunstyrelsen och nämnder.

Av beloppet överförs 100 000 kronor till kultur- och fritidsnämnden för demokratiprojektet Botkyrkas röster.

Kommunstyrelsen beslutade i maj 2017 att överföra 850 000 kronor som varit avsatta för sponsring till kultur- och fritidsnämnden att använda till att höja budgeterade medel för föreningsbidrag. Som en konsekvens av beslutet regleras 2018 års budget med motsvarande belopp. I samma ärende öronmärktes 500 000 kronor av avsatta medel till förfogande för ansökningar om sponsring av större arrangemang i kommunen. Kommunstyrelsen ram utökas med beloppet och motsvarande reduktion görs av kommunstyrelsens medel till förfogande.

Kommunfullmäktige beslutade vid delår 2 2017 att omfördela 310 000 kronor för Hela Människan och som ingår i uppdraget social ekonomi och entreprenörskap från kommunstyrelsen till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden. Som en konsekvens av beslutet regleras 2018 års budget med motsvarande belopp.

IT-kostnaderna regleras mellan nämnderna till följd av ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå. För kommunstyrelsens del innebär det en ökad ram med 1,5 miljoner kronor.

I budgetramen för 2018 ingår ett krav på effektiviseringar på motsvarande 5,9 miljoner kronor.

För **2019** utökas ramen med 9,9 miljoner kronor varav 2,2 miljoner avser volymförändring och 8,0 miljoner avser löne- och prisuppräkningsramökning med 4,3 miljoner för allmänna val och demokratiinsatser återförs. Ramen utökas med 1 miljon för introduktion av nya ledamöter och avtackning av avgående fullmäktige. För att genomföra val till europaparlamentet avsätts 3,0 miljoner kronor till valnämnden och för demokratiinsatser i samband med valet avsätts 0,7 miljoner. Ytterligare 5,9 miljoner tillförs för upphandling och implementering av verksamhetsstödsystem. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på två procent motsvarande 6,5 miljoner.

För **2020** reduceras ramen med 4,7 miljoner kronor. I ramen utökas ramen för volymförändringar med 2,2 miljoner och löne- och prisuppräkningsramökning med 9,2 miljoner. Avsatta medel med 3,7 miljoner för 2019 års val till europaparlamentet och demokratiinsatser samt den miljon som avsattes för introduktion och avtackning av fullmäktige återförs. Dessutom återförs 4,8 miljoner av tillförda resurser för upphandling och införande av verksamhetsstödsystemen. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på två procent motsvarande 6,6 miljoner.

För **2021** utökas ramen med 1,2 miljoner kronor varav 2,3 miljoner kronor avser volymförändringar 8,9 miljoner avser löne- och prisuppräkningsramökning Ytterligare 3,2 miljoner kronor av avsatta medel för upphandling och införande av verksamhetsstödsystemen återförs. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på två procent motsvarande 6,7 miljoner.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår kommunstyrelsens nya investeringsprojekt i investeringsplan 2018 -

2021 till 49,1 miljoner kronor. De specifika investeringsprojekten i planen redovisas på sidan 95 - 105.

Utöver investeringsplanen 2018 - 2021 finns investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat om fram till 2017 och som kommer att genomföras under kommande planeringsperiod.

En sammanställning på dessa projekt finns på sidan 106 - 115.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förfogande

Budget 2017 med plan 2018 - 2020 (tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-42 100	-42 100	-63 020	-79 020	-123 020
Justering av anslag		-22 920	-18 000	-46 000	-2 000
Summa Justeringar	0	-22 920	-18 000	-46 000	-2 000
Budget 2017 med plan 2018 - 2020	-42 100	-65 020	-83 020	-129 020	-131 020

Anslaget för kommunfullmäktige och kommunstyrelsens förfogande avser täcka kostnader som uppstår under året och som vid budgetens upprättande inte är kända.

I anslaget ingår också vissa kostnader som kommer att uppstå hos några nämnder under året men där kostnadsnivån i nuläget inte kan fastslås.

Utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden kan i särskilda ärenden avropa medel för ökade lokalkostnader som uppstår i samband att det sker om- och nybyggnationer i befintliga verksamhetslokaler. För 2018 har 16 miljoner avsatts och för 2019 ytterligare drygt 8,2 miljoner och för 2020 och 2021 har ytterligare 23 miljoner avsatts för respektive år.

Enligt kommunfullmäktiges beslut om den generella resursfördelningsmodellen ska kommunledningen tillsammans med utbildningsförvaltningen varje år göra en avstämning av faktiskt antal barn i förskolan och antal elever i grund- och gymnasieskolan i förhållande till befolkningsprognosen som används i modellen. Om antalet är fler eller färre ska en ekonomisk reglering mot utbildningsnämnden göras i samband med årsredovisningen. I anslaget för KF/KS förfogande finns 5 miljoner kronor avsatt för detta.

Från och med finns 5 miljoner kronor avsatt för arbete med ”Tillväxt Botkyrka”.

Från och med den 1 juli 2017 började nya ersättningsregler för gruppen ensamkommande barn och unga att gälla. Det innebär att Migrationsverket ersätter kommunerna med ett lägre belopp per dygn både för personer under 18 år och för personer över 18 år som har permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd oavsett vård- och boendeform. Ingen ersättning kommer att utgå för de som är över 18 år och är i asylprocessen. Undantagna är de med stora vårdbehov. För de kan kommunerna bli ersatta motsvarande faktisk kostnad. I anslaget för KF/KS förfogande har 27 miljoner avsatts för dessa kostnader och som socialnämnden under året i särskilt ärende kan avropa. Utöver dessa 27 miljoner förutsätts nämnden få omkring 3,8 miljoner kronor i statliga bidrag.

I anslaget till kommunfullmäktiges- och kommunstyrelsens förfogande finns 6 miljoner kronor årligen avsatt för särskilda lönesatsningar utöver ordinarie lönerevision. För 2018 kommer medlen att fördelas med 4 miljoner kronor fördelas till barnskötare och 2 miljoner till socialsekreterare.

Samhällsbyggnadsnämnden

Ansvarsområde

Samhällsbyggnadsnämnden har hand om skötseln och underhållet av gator, parker och mark. Dessutom ingår fysisk planering, bygglov, kart- och mätverksamhet samt bostadsanpassning i nämndens ansvar.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-158,9	-161,3	-164,6	-167,0
Exploatering, netto	51,0	47,6	47,6	47,6
Investeringsutgifter, netto	-91,8	-68,9	-72,3	-66,9
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017	-37,6	-4,0	-0,8	0,3
Nya projekt 2018 - 2021	-54,2	-64,9	-71,5	-67,2

Väsentliga områden

Ökat bostadsbyggande

I bostadsförsörjningsprogrammet som antogs av kommunfullmäktige i mars 2016, lades målet fast att möjliggöra 1 000 nya bostäder om året fram till 2020 – en fyrdubbling av tidigare byggtakt. Ansvaret för genomförandet av denna stora ambitionshöjning ligger på samhällsbyggnadsnämnden, som ansvarar för både plan- och exploateringsprocessen, samt för planering, utbyggnad och drift av de växande offentliga miljöerna.

I kommunen finns för närvarande totalt drygt 60 pågående detaljplaner och den nya projektportföljen rymmer redan ca 10 000 potentiella byggrätter under kommande fyra år. Under 2018 fortsätter arbetet med planläggning för stora bostadsprojekt som Riksten etapp 5 och 6, Slättmalm, Prästviken, Kassmyråsen, Hallunda Gård och Albytjärpan. Flera stora projekt befinner sig tidigt i processen och kommer att börja drivas som detaljplaner under 2018, bland andra Slagsta Strand, Södra Porten och Brunna, där programarbeten tidigare har genomförts.

Ökad fokus på delaktighet och service till medborgare och näringsliv

Den pågående digitaliseringen i samhället ändrar på ett genomgripande sätt förutsättningarna för privatliv, näringsliv och offentlig sektor. Privatpersoners och företagares förväntningar på offentliga verksamheter ökar. Digitaliseringen har blivit ett av de viktigaste verktygen för fortsatt utveckling och effektivisering. Arbetet med en digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen är en nyckel för att möta förväntningarna på delaktighet och service, förbättra arbetsprocesserna både vad gäller kvalitet och effektivitet och samtidigt öka kommunens attraktivitet som arbetsgivare. Kvalitetssäkrade processer kombinerat med god kvalitet på den geografiska informationen, öppna data och digitala handlingar innebär att det går att bygga automatiserade e-tjänster och digital service. Det skulle frigöra tid och innebära en ökad möjlighet att tillhandahålla rådgivning i mer komplicerade ärenden.

Mål och åtaganden 2017

Målområde 1

Medborgarprocess:
Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 1:2a
Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Genomsnittlig handläggningstid för medborgarförslag minskar.	20	26	20
Antalet användare av felanmälan-appen ökar		Ökar	Ökar

Målområde 3

Medborgarprocess:
Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:2 Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 3:2a
Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet hektar detaljplanerad verksamhetsmark ökar (ackumulerad summa)	0	7	78
Antalet kvadratmeter bruttoarea lokaler i antagna detaljplaner ökar (ackumulerad summa)	4700	5200	6700
Antalet företagsområden som har ingått i förvaltningsövergripande projekt för att öka attraktiviteten i områdena ökar (ackumulerad summa)	3	4	7
Nöjd kundindex (NKI) avseende bygglov för företagare ökar (SBA och SKL:s undersökning Löpande insikt)	54	60	64

Målområde 4

Medborgarprocess:
Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv

4:1 Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 4:1a
Samhällsbyggnadsnämnden skapar tillgänglighet i stadsmiljöer och förutsättningar för att åstadkomma platser för äldreboenden, LSS-boenden och särskilda boenden.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) tillgänglighetsanpassade övergångsställen ökar.	31	62	68
Andelen (%) tillgänglighetsanpassade busshållplatser ökar.	60	62	70
Andelen (%) exploateringsprojekt som innehåller bostäder för särskilda behov ökar och bibehålls därefter.	-	75	75

Målområde 6

Medborgarprocess:
Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 6:1a
Samhällsbyggnadsnämnden skapar trygga och hållbara bebyggda miljöer i alla stadsdelar

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet deltagare i städ-kampanjer ökar.	6288	7300	7600
Andelen (%) kommuninvånare som reser med kollektivtrafik till och från arbetet ökar.	42 2017	-	46
Kostnaderna för skadegörelse minskar.			

Samhällsbyggnadsnämndens mål 6:1b
Samhällsbyggnadsnämnden värnar den tätortsnära naturen, parker och rekreationsområdet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med tillgången till naturområden ökar.	85	87	88 2020
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med parker och lekparkar ökar.	67	70	72 2020
Ekosystemtjänster identifieras och redovisas i samtliga nya detaljplaner som tas fram (%).	-	100	100

6:2 Fler och mer varierade bostäder för ökad jämlikhet inom och mellan våra stadsdelar (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 6:2a
Samhällsbyggnadsnämnden skapar förutsättningar för fler bostäder i blandad bebyggelse för ökad jämlikhet inom och mellan våra stadsdelar.

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2020
Från 2016 till utgången av 2020 ska antalet bostäder i antagna detaljplaner vara minst 4000.	1300	2500	4000
Andelen (%) av den minst förekommande upplåtelseformen ska öka i varje stadsdel.	85/2*	Ökar	ökar
Nöjd kundindex (NKI) avseende bygglov för privatpersoner ökar.	54	60	64

*Måttet visar den minst förekommande upplåtelseformen dels i den stadsdel som har det högsta värdet, dels den som har det lägsta värdet. Såväl högsta som det lägsta värdet finns i Fittja, med 84 procent hyresrätter och 2 procent bostadsrätter.

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 7:1a
Samhällsbyggnadsnämnden är en attraktiv arbetsgivare som levererar med hög kvalitet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	18/10	Minskar	Minskar
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	94/96	Ökar	95/98
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.	77	81	83

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalthushållning (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 7:2a
Botkyrka kommun har en god lokalthushållning (KF)

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Kvadratmeter förvaltningslokal per anställd minskar	19	18,5	17

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Samhällsbyggnadsnämndens mål 7:3a
Den kommunala organisationen är klimatneutral.

Målsatta mått (procent)	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) av samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteresor som görs till fots, med cykel eller med kollektivtrafik ökar.	-	30	38

Samhällsbyggnadsnämnden budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-162 625	-162 625	-158 932	-161 282	-164 311
Volymförändringar		-1 428	-1 239	-1 261	-1 281
Löne- och prisuppräknig		-3 172	-3 511	-4 068	-3 914
Övriga prioriteringar					
Ny redovisningsprincip		13 000			
Påverkan kapitalkostnader av reinvesteringar		-900	-900	-1 100	-1 000
Ersättning tomträttsarbete enligt KS-beslut		-400			
Omfördelning mellan nämnder					
Flytt av bostadsanpassningsbidraget från vård- och omsorgsnämnden		-6 300			
Reglering IT-kostnader					
Ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå - omfördelning mellan nämnder		-359			
Effektiviseringsåtgärder		3 252	3 300	3 400	3 500
Summa Justeringar	0	3 693	-2 350	-3 029	-2 695
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-162 625	-158 932	-161 282	-164 311	-167 006

Exploateringsverksamhet

(tkr)	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021
Ingående budget	47 600	47 600	51 000	47 600	47 600
Övriga prioriteringar					
Ökade/minskade exploateringsintäkter		3 400	-3 400		
Summa Justeringar	0	3 400	-3 400	0	0
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	47 600	51 000	47 600	47 600	47 600

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Samhällsbyggnadsnämndens budget för 2018 uppgår till 158,9 miljoner, en sänkning med 3,7 miljoner jämfört med 2017. Budget för exploateringsverksamheten innebär en nettointäkt med 51 miljoner, en ökning med 3,4 miljoner jämfört med 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får samhällsbyggnadsnämnden 1,4 miljoner kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen.

Budgeten har räknats upp med 3,2 miljoner för pris- och löneökningar.

I budgetramen 2018 ligger en minskning med 13 miljoner kronor som en effekt av övergången till komponentavskrivning. Det som tidigare har bokförts som en underhållskostnad i driften ska framledes tas som en investering. Nämndens investeringsram har utökats med motsvarande belopp. Som en konsekvens av ändrade redovisningsprinciper värderar nämnden de ökade kapitalkostnaderna till 900 000 kronor.

Budgeten utökas med 400 000 kronor för att täcka merkostnader som är kopplade till kommunens förvärv av fastigheter från Stockholms stad.

Verksamheten som handlägger bidrag för anpassning i och i anslutning till sökandes bostad enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag (BaL) flyttas över till samhällsbyggnadsnämnden från vård- och omsorgsnämnden. Budget motsvarande 6,3 miljoner kronor regleras mellan nämnderna.

IT-kostnaderna regleras mellan nämnderna till följd av ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå. För samhällsbyggnadsnämndens del innebär det en ökad ram med 359 000 kronor.

I budgetramen för 2018 ligger ett krav på effektiviseringar på motsvarande 3,3 miljoner kronor.

För 2019 utökas ramen med 2,3 miljoner kronor varav 1,2 miljoner kronor avser volymförändringar, 3,5 miljoner avser löne- och prisuppräknings samt 900 000 kronor avser ökade kapi-

talkostnader. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder med två procent motsvarande 3,3 miljoner

För 2020 utökas ramen med 3,0 miljoner kronor varav 1,2 miljoner avser volymförändringar, 4,1 miljoner avser löne- och prisökningar samt 1,1 miljoner kronor avser ökade kapitalkostnader. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 3,4 miljoner.

För 2021 utökas ramen med 2,7 miljoner kronor varav 1,3 miljoner och avser volymförändringar och 3,9 miljoner avser löne- och prisökningar samt 1,0 miljoner kronor avser ökade kapitalkostnader. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 3,5 miljoner.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår samhällsbyggnadsnämndens nya investeringsprojekt i investeringsplan 2018 - 2021 till 257,7 miljoner kronor. Under perioden bedömer nämnden få 3,1 miljoner i statsbidrag. De specifika investeringsprojekten i planen redovisas på sidan 95 – 105.

Utöver investeringsplanen 2018 - 2021 finns investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat om fram till 2017 och som kommer att genomföras under kommande planeringsperiod. En sammanställning på dessa projekt finns på sidan 106 – 115.

Samhällsbyggnadsnämndens årliga investeringsanslag för markförvärv har ökat från 5 till 20 miljoner kronor. Anslaget ska användas till både förvärv av strategisk mark och mark för specifika verksamhetslokaler.

I planen för 2018 - 2021 ligger flera större parkprojekt. Malmtorpsparken, Storvretsparken, Tornbergsparken, Violparken, Banslättsparken och Poul Bjerres park kommer alla genomgå upprustningar under perioden.

Tillgänglighetsanpassningar av busshållplatser pågår fram till 2021 och beräknas till 7,2 miljoner. Kommunen erhåller ett statsbidrag som täcker halva utgiften. Under samma period kommer renoveringar av gångtunnlar i norra Botkyrka genomföras, vilket beräknas till 40 miljoner.

Anläggning av dagvattenparker i norra Botkyrka kommer påbörjas under perioden och beräknas vara färdigt 2022. Målet är en förbättrad vattenkvalitet i Albysjön och Mälaren för att skydda framtida dricksvattenproduktion.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Tekniska nämnden

Ansvarsområde

Tekniska nämnden ansvarar för kommunens lokalförsörjning och fastighetsförvaltning. Dessutom har nämnden hand om skötsel, underhåll och utbyggnad av vatten och avlopp. Även teknik, transporter och städning ingår i nämndens område. Verksamheterna finansieras helt genom avgifter, hyresintäkter och ersättning för utförda tjänster.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Skattefinansierad verksamhet, övriga verksamheter				
Investeringar, netto	-574,5	-615,6	-543,2	-358,9
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017	-453,2	-510,8	-433,2	-254,7
Nya projekt 2018 - 2021	-121,3	-104,8	-110,0	-104,2
Taxefinansierad verksamhet, VA				
Investeringar, netto	-165,5	-119,2	-89,0	-108,5
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017	-137,7	-86,3	-48,0	-23,0
Nya projekt 2018 - 2021	-27,8	-32,9	-41,0	-85,5

Väsentliga områden

Tekniska nämnden behåller de tre mest väsentliga utvecklingsområdena

Nämndens tre mest väsentliga områden som arbetades fram av nämndens förtroendevalda inför 2017 behålls med vissa preciseringar inom varje område i form av mål. Nämndens utvecklingsområden inför 2018 är följande.

- Effektiv organisation med ökad kvalitet och rätt kompetens.
- Minska påverkan på klimat och miljö i kommunal organisation, i företag och i hushåll.
- Lokalförsörjning – lokaler för kommunala verksamheters behov.

Effektiv organisation med ökad kvalitet och rätt kompetens

Arbetet med att utveckla nämndens tjänstemannaorganisation pågår och generellt anser vi att förvaltningen fortsätter att utvecklas på ett

bra sätt. Vi har valt att prioritera kompetenshöjning, värdegrundsarbete samt rekryteringar av nyckelbefattningar.

Resultatet i medarbetarenkäten 2016 visar att arbetstrivselsen är relativt hög. Medarbetarindex är 73. Enkäten pekar på att det finns utmaningar inom den psykosociala arbetsmiljön. Främst är det mellanchefernas situation som fortsatt behöver stärkas och utvecklas.

Sjukfrånvaron varierar inom verksamheterna. Utfallet under helåret 2016 var 6,92 och under första kvartalet 2017 ökade sjukfrånvaron något för att sedan sjunka. I en del verksamheter finns det stora behov av proaktiva satsningar och aktiviteter som främjar hög frisknärvaro.

De finansiella effektiviseringskraven inom de närmaste åren motsvaras av en (1) procent av omsättningen. Inför 2018 ska samtliga verksamheter föreslå åtgärder som ytterligare minskar verksamheternas kostnader med två procent. Detta ställer krav på åtgärder som skapar god ordning och underlättar vid prioritering och uppföljning av verksamheternas effekter.

Metodutveckling pågår inom städservice, ergonomi, teknik, IT, digitalisering och underhållsplanering av lokaler.

Minska påverkan på klimat och miljö

Ytterligare steg för att åstadkomma en klimatneutral kommunal organisation senast 2020 behöver nu tas. Ett steg på denna riktning ska ske genom att alla nya förskolelokaler har en deklaration som visar att miljön är fri från gifter. Kommunen behöver ta ett tydligare ägaransvar. Detta innebär bland annat att det ska finnas riktlinjer för all egen byggnation, så att miljö- och klimatpåverkan minskar.

Ytterligare steg behöver också tas för att påverka människors arbetsresor och som ett led i detta behöver kommunen främja användandet av fossilfria bränslen. Förnyelsebar energi ska fortsätta utvecklas inom de kommunala verksamheterna och förbrukningen av el ska fortsätta att minska.

Grunden för gott klimatbeteende behöver starta i tidig ålder. Här fortsätter samverkan med förskoleklasser så att unga Botkyrkabor ges möjlighet att besöka reningsverket för avloppsvatten, Himmerfjärdsverket, och våra dagvattenparker. Förvaltningen arrangerar för första gången Teknikens dag. Målet är att fler Botkyrkabor ska få ökad kunskap och förståelse för naturen och vattnets kretslopp samt att dessa ekotjänster är kostnadseffektiva samt insyn i tekniska förvaltningens arbete.

I övriga verksamheten kan nämnas städverksamhetens utvecklingsarbete. Exempelvis ska användningen av kemikalier, plaster och vattenförbrukning minska vilket bidrar till en positiv påverkan av klimatet.

Lokalförsörjning – och vård av kommunens fastigheter

Kommunens verksamheter behöver lokaler som fungerar för verksamheterna. Det är sedan tidigare noterat att kommunens lokalbestånd som byggdes under 1960 och 1970-talet är ålderstiget och i stort behov av förnyelse. Fler kommunala verksamheter menar att renovering inte räcker då lokalernas utformning inte möter dagens behov av tillgänglighet, pedagogik, gestaltning och säkerhet. Botkyrkas unga och seniora befolkning ökar, vilket innebär fortsatt fokus på att fler lokaler ska produceras. Miljöberäkningsverktyget som mäter klimat-

påverkan från tillverkningsprocessen och komponenter ska användas vid projektstarten av investeringarna.

En första version av Botkyrkas lokalresursplan

Verksamhetsnämnderna ska dokumentera sina behov av lokaler, vilket är en viktig del i kommunens lokalförsörjningsprocess. Förvaltningen har lämnat en första lokalresursplan över Botkyrkabornas samlade behov av välfärdslokaler inför 2018 års behandling av mål- och budget. Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden har herefter fått ett gemensamt uppdrag att vidareutveckla lokalresursplanen.

En del i styrning mot god lokaleffektivitet är internhyra. I Mål och budget 2018 med flerårsplan 2019 - 2021 får tekniska nämnden tillsammans med kommunstyrelsen ett uppdrag att ta fram en ny modell för internhyresprissättning. Uppdraget beaktar även tidigare uppdrag att skapa förutsättningar för lokaleffektiviseringar till exempel att skapa en lokalbank. En ny internhyresmodell börjar tillämpas från och med den 1 januari 2019.

Mål och åtaganden 2017

Målområde 1

Medborgarprocess:
Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Tekniska nämndens mål 1:2a
Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen va-abonnenter som upplever att det är lätt att ta del av va-avdelningens information på botkyrka.se och i broschyrer och blanketter ökar.	-	47	55
Andelen va-abonnenter som får återkoppling på sin kontakt med va-avdelningen via e-post och telefon inom två arbetsdagar ökar.	-	42	80

Målområde 4

Medborgarprocess:

Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv

4:1 Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv (KF)

Tekniska nämndens mål 4:1a

Tekniska nämnden verkar för att tillgängligheten ökar i den fysiska miljön i de lokaler kommunen bedriver verksamhet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Den uppmätta tillgängligheten till de lokaler där kommunen bedriver verksamhet ökar.	-	Ökar	Ökar
Andelen lokaler som är tillgänglighetsinventerade ökar.	-	Samtliga vallokalerna	+60

Målområde 6

Medborgarprocess:

Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna (KF)

Tekniska nämndens mål 6:1a

Tekniska nämnden verkar för goda och likvärdiga utemiljöer i förskolor och skolor.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
<i>Förskolornas utemiljöer överensstämmer, genom friyta eller annan användning av mark, med Boverkets rekommendationer.</i>			

Tekniska nämndens mål 6:1b

Tekniska nämnden verkar för konst i våra offentliga rum.

	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) av entreprenadkostnaden i byggprojekt som används för	-	1	1

konstnärlig utsmyckning bibehålls.

Tekniska nämndens mål 6:1c

Tekniska nämnden verkar för att det byggs för livets olika skeden i alla stadsdelar.

	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen exploateringsprojekt som inkluderar förskolor, skolor eller vård- och omsorgsboenden per beslutad detaljplan.			

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Tekniska nämndens mål 7:1a

Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	8/7		
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	92/95	Ökar	Ökar
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.	78	Ökar	83

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalhushållning (KF)

Tekniska nämndens mål 7:2a

Botkyrka kommun har en god lokalhushållning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet flexibla kontorsarbetsplatser hos tekniska förvaltningen ökar.	3	5	20

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Tekniska nämndens mål 7:3a

Den kommunala organisationen är klimatneutral.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Solceller, installerade (kW) (exklusive solfångare) ökar.	63	275	Ökar

Förbrukad energi (KWh/m ² /år) minskar.	251	-3 %	-3 %
Antal projekt med Livscykelanalys (LCA) vid projektstart ökar.	-	Ökar	Ökar
Andelen (%) inköpt drivmedel i form av bensin minskar.	26	26	7
Sålt vatten (debiterat vattenmängd)/levererat vatten (inköpt + egenproducerat) ökar (%).	84	86	88

Tekniska nämnden budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-514	-514	-514	-514	-514
Övriga prioriteringar					
Summa Justeringar	0	0	0	0	0
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-514	-514	-514	-514	-514

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Tekniska nämndens budget för **2018** uppgår till 514 000 kronor. Anslaget motsvarar kostnader för nämnden. Övriga verksamheter förutsätts vara intäktsfinansierade med VA avgifter, internhyror samt ersättningar för utförda tjänster.

Som en effekt av att nämnden 2017 övergått till komponentavskrivning och därmed hanterar underhållskostnader som investering sjunker nämndens underhållskostnader för 2018 med 43 miljoner kronor. Nämnden får istället från och med 2018 55 miljoner kronor som ett årligt investeringsanslag. Till följd av den ökade investeringsnivån beräknas kapitalkostnaderna öka med 2,8 miljoner kronor för 2018.

Under 2018 börjar nämnden införa komponentavskrivningar på det befintliga fastighetsbeståndet vilket uppskattningsvis innebär lägre kapi

talkostnader under 2019 med 23,8 miljoner kronor. Kapitalkostnaderna kommer successivt att öka i takt med nya investeringar i dessa fastigheter.

Kommunledningen (finansförvaltningen) kommer i början av varje år skicka en internfaktura till tekniska nämnden motsvarande de positiva nettoeffekterna av införande av komponentavskrivningar. Tekniska förvaltningen kan sedan under året avropa medel från finansförvaltningen för att täcka kostnader för till exempel rivningar, utredningar, avetableringar och tvister. Särskilda rutiner kommer att arbetas fram.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår tekniska nämndens nya investeringsprojekt i investeringsplan 2018 - 2021 till 440,1 miljoner kronor (exklusive VA-verksamheten).

Investeringsprojekt för Va-verksamheten uppgår 2018 - 2021 till 187,1 miljoner kronor.

De specifika investeringsprojekten i planen 2018 - 2021 redovisas på sidan 95 – 105.

Till övervägande del består Tekniska nämndens investeringar under perioden 2018 - 2021 av årliga ventilationsombyggnader, reinvesteringar

och förvärv av bostadsrätter. Dessa utgör totalt 320 miljoner av den sammanlagda budgeten.

De största projekten inom VA verksamheten avser förnyelse av VA-ledningar samt VA-utbyggnad i Grödinge söder om Eldtomta.

Utöver investeringsplanen 2018 - 2021 finns investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat om fram till 2017 och som kommer att genomföras under kommande planeringsperiod. En sammanställning på dessa projekt finns på sidan 106 – 115.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Ansvarsområde

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ansvar för tillsyn och offentlig kontroll enligt lagar och förordningar. Nämnden ska också skapa förutsättningar för en hållbar utveckling, bidra till att de nationella och regionala miljö kvalitetsmålen uppfylls samt övervaka och förbättra miljön i kommunen.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-17,9	-17,6	-18,1	-18,4

Väsentliga områden

Krav från omvärlden skärps

Staten skärper kraven och kontrollen på kommunerna att tillsynen enligt livsmedelslagen, miljöbalken, tobakslagen etcetera utförs.

Miljö- och klimat

I reglementet har nämnden uppdrag att samordna kommunens operativa arbete för klimatfrågorna och Fairtrade City. Miljöenhetens personal arbetar även med strategiska klimat-/miljöfrågor på uppdrag åt kommunledningen. Nu pågår en uppdatering av klimatstrategin. Ett uppdrag är också att medverka i framtagandet av en ny avfallsplan och ett miljöprogram. Tillsynen kommer att följa upp dessa.

Kommunen medverkar i flera banbrytande och framåtsyftande klimatprojekt tillsammans med akademien, organisationer och andra samarbetspartners. Det tillskott som gavs i budget 2017 möjliggör att Botkyrka kommun även kommande år kan behålla sin tätposition för klimatet bland landets kommuner. Tillskottet möjliggör också att de allt viktigare vattenfrågorna kan lyftas och säkerställas. Det gäller både tillgång till vatten, och vattnets kvalitet. Kommunen deltar i regeringens satsning "Fossilfritt Sverige".

Inom miljö- och hälsoskyddsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden finns ett gott samarbete för miljömålen; levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, ingen övergödning, ett rikt växt- och djurliv,

en god bebyggd miljö och begränsad klimatpåverkan. Exempel på det är samarbetet inom natur- och vattenprogrammen "Botkyrkas blå och gröna värden". Vattenprogrammet syftar till att uppnå EU:s direktiv om miljö kvalitetsnormer för vatten. Det kommer att behövas mycket resurser för att uppnå dessa till 2021. Programmet omfattar dagvatten, ytvatten och grundvatten. Vattenprogrammet antogs av fullmäktige 2017. Naturvårdsprogrammet håller på att uppdateras enligt fullmäktigebeslut. Det finns handlingsprogram för både natur och vatten, där samarbete sker mellan förvaltningarna och aktiviteter tas upp inför respektive nämnd för beslut.

Begreppet "ekosystemtjänster" kommer att lyftas från och med 2018. Begreppet definieras "Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet". Det kan till exempel vara när växter renar luft, buskar dämpar buller, bin pollinerar grödor eller att vår hälsa ökar när vi är i naturen. Det är också att stadens gräsmattor eller dagvattendammar renar regn- och snövatten från tungmetaller och skadliga partiklar eller att bakterier och maskar gör jorden bördig. Trots att tjänsterna är grunden i vår välfärd är de fortfarande osynliga i flera samhällsbeslut. Till att börja med föreslås värdet av ekosystemtjänster att lyftas in i planeringsprocessen. Ett förslag är att värdet av ekosystemtjänster ska tas med i detaljplanerna som ett första steg som ett målsatt mått. Flera kommuner har redan börjat tillämpa olika metoder för att värdera ekosystemtjänster. Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning.

Mål och åtaganden 2018

Målområde 1

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 1:2a Nämndens verksamheter präglas av god service, bra bemötande och hög tillgänglighet i alla kontakter.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) av medborgarförslagen som besvaras av nämnden senast vid tredje sammanträdet från att de inkommer till nämnden.	38	80	80
Andel (%) medborgarförslag som besvaras av nämnden inom högst sex månader från att det inkommer till nämnden.	62	100	100
Andel (%) uppdaterade indikatorer i miljöbarometern.	95	100	100

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 1:2b Medborgare, föreningar, och organisationer har goda möjligheter att ta del av och delta i kommunens miljöarbete.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal föreningar, frivilliga organisationer och andra organisationer inom kommunen som plats som nämnden haft samarbete med i miljöfrågor.	16	16	19

Målområde 2

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

2:1 Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden (KF)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 2:1a

Fältbussen bidrar till ökat naturintresse och ökade naturkunskaper.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) lärare som anser att dagen med Fältbussen kompletterar och berikar undervisningen i NO.	100		
Antal 5-klasser med Fältbussen/totalt erbjudna antal klasser (%).	98		
Övriga dagar (ej 5-klassare) med Fältbussen.	29	29	31

Målområde 3

Medborgarprocess:

Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande (KF)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 3:1a MHN välkomnar sommarjobbare och praktikanter i verksamheten.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal praktikplatser/sommarjobb som tas emot av miljöenheten.	12	13	16

3:2 Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv (KF)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 3:2a MHN deltar i samarbetsprojekt för att öka attraktiviteten i kommunens företagsområden.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Företagsområden som har ingått i projektet attraktiva företagsområden (ackumulerat).	3	4	7

Målområde 6

Medborgarprocess:

Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna (KF)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 6:1a MHN samarbetar med andra för att uppfylla målen i kommunens naturprogram "Botkyrkas gröna värden" och vattenprogram "Botkyrkas blå värden".

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med tillgången till naturområden ökar.	86	87	88 2020
Antal rastande och häckande arter av vadarfåglar i Botkyrka ökar per år.	20	21	24
De klassade sjöarna i Botkyrka (totalt 9 st.) uppnår god ekologisk status (%).	67	67	89
De klassade vattendragen i Botkyrka (totalt 3 st.) uppnår god ekologisk status (%).	0	0	33
Andel (%) nya detaljplaner som redovisar värdet av ekosystemtjänster.	0	100	100
De skyddsvärda ängs- och hagmarker som kommunen har rådighet över hävdas under året (%).	100	100	100
Antalet deltagare i städ-kampanjer ökar.	6288	7300	7600
Årligen mäta nedskräpningen (ackumulerat antal).	-	2	5
Tillgängliggöra ett naturreservat/naturområde per år. (Måttet anger ackumulerat antal).	0	1	4

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 6:1b Öka tryggheten för Botkyrkaborna genom en hög kvalitet på tillsynen inom nämndens ansvarsområden. Tillsynen bidrar till att uppfylla de nationella miljömålen.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2020
Nöjdhetsindex, NKI (%)	78	80	80
Jämförelse: medelvärde (%) NKI samtliga deltagande kommuner.	73		
Andel (%) av den planerade tillsynen som utförts, tillsynsplanen, miljöbalken.		100	100

Andel (%) av den planerade tillsynen som utförts, kontrollplanen, livsmedelslagen.	100	100
--	-----	-----

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 6:1c En giffri miljö för Botkyrkaborna.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel kampanjer som huvudsakligen syftar till en giffri miljö (ackumulerat antal).	1	2	5

Målområde 7

Effektiv organisation

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalhushållning (KF)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 7:2a Botkyrka kommun har en god lokalhushållning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Kvadratmeter förvaltningslokal per anställd minskar.	19	18,5	17

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål 7:3a Samordna det operativa klimatarbetet i kommunen.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Delta i framtidsytande projekt kopplat till klimatstrategin (antal projekt).	4	4	4
Utföra en aktivitet om hållbart resande per år som riktar sig till Botkyrkaborna (%).	100	100	100
Andelen (%) kommuninvånare som reser med kollektivtrafik till och från arbetet ökar.	42 2017	44 2019	46
Andel (%) av miljöenhetens tjänsteresor som görs till fots, med cykel eller med kollektivtrafik (oktober/november).	53	55	64

Miljö- och hälsoskyddsnämnden budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-16 616	-16 616	-17 851	-17 631	-18 059
Volymförändringar		-154	-149	-165	-182
Löne- och prisuppräknig		-522	-531	-663	-607
Övriga prioriteringar					
Ecos konvertering		-500	500		
Miljöprogram		381			
Samordnande tjänst giftfri miljö		-762			
Effektiviseringsåtgärder		322	400	400	400
Summa Justeringar	0	-1 235	220	-428	-389
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-16 616	-17 851	-17 631	-18 059	-18 448

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budget för **2018** uppgår till 17,9 miljoner, en ökning med 1,2 miljoner jämfört med 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får miljö- och hälsoskyddsnämnden 154 000 kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen.

Budgeten har räknats upp med 522 000 kronor för pris- och löneökningar.

För konvertering av verksamhetssystemet ECOS avsätts tillfälligt 500 000 kronor medan de tillfälliga 381 000 kronor från 2017 för miljöprogram avgår.

Nämnden får en ramuppräknig med 762 000 kronor för att inrätta en samordnande tjänst som ska arbeta för en giftfri miljö.

I ramen 2018 ingår krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 322 000 kronor.

För **2019** utökas ramen med 200 000 kronor varav 149 000 kronor avser volymförändringar

och 531 000 kronor avser löne- och prisuppräknig. De tillfälliga medlen för verksamhetssystemet avgår med 500 000 kronor. I ramen ingå krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 400 000 kronor.

För **2020** utökas ramen med 428 000 kronor varav 165 000 kronor avser volymförändringar och 663 000 kronor avser löne- och prisuppräknig. I ramen ingå krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 400 000 kronor.

För **2021** utökas ramen med 389 000 kronor varav 182 000 kronor avser volymförändringar och 607 000 kronor avser löne- och prisuppräknig. I ramen ingå krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 400 000 kronor.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Kultur- och fritidsnämnden

Ansvarsområde

Kultur- och fritidsnämnden har till uppgift att främja kulturlivet och fritidsverksamheten i kommunen. Barn, unga och äldre i Botkyrka ska ha särskild möjlighet till en varierad fritid som de kan påverka. Verksamheterna ska stärka ungas trygghet, självständighet och positiva utveckling. Verksamheterna ska uppmuntra till att pröva nya saker och ge goda möjligheter till fysiska, sociala och kulturella utmaningar. Barn, unga och äldre ska vara stolta över att bo i Botkyrka.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-251,2	-265,3	-274,9	-294,1
Investeringar, netto	-51,8	-84,3	-81,4	-127,2
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017	-3,6			
Nya projekt 2018 - 2021	-48,2	-84,3	-81,4	-127,2

Väsentliga områden

Botkyrka har ett relativt sett omfattande utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Verksamheterna har god spridning i stadsdelarna och når många besökare. Många verksamhetsområden uppfattas som viktiga av medborgarna. Men även om det finns en infrastruktur och en grundorganisation så är fortfarande inte deltagandet i aktiviteterna jämnt fördelat i kommunen. Det finns uppmätbara skillnader bland annat mellan stadsdelar och mellan kön men säkert också inom områden som faller utanför mätningarna. Exempel på detta kan ses i könsfördelningen bland föreningsaktiviteterna i idrottsföreningarna, i fördelningen av deltagare i kulturskolans verksamhet mellan stadsdelarna eller könsfördelningen bland besökarna i delar av den öppna fritidsverksamheten. Kultur- och fritidsförvaltningens omvärldsanalys 2018 - 2021 tar avstamp i dessa ojämlika förutsättningar och vill rikta särskilt fokus på en rad olika områden för att motverka ett ojämnt deltagande i kultur- och fritidslivet i Botkyrka.

Bättre och likvärdig kvalitet inom den öppna fritidsverksamheten

De kommande åren kommer att kräva åtgärder kring arbetsförutsättningar, lönenivåer och kompetens vid de öppna fritidsverksamheterna. Vi behöver säkerställa att vi har utbildad perso-

nal med stabila anställningar så att vi kan bedriva öppen fritidsverksamhet av god kvalitet i alla stadsdelar.

Tydliga prioriteringar och verksamhetsutveckling inom idrottsområdet

Utvecklingen med fortsatt ökade socioekonomiska klyftor och minskad andel anslutna till föreningsidrotten gör att det är viktigt att fortsätta arbetet med organiserad spontanidrott och annan verksamhetsutveckling. Tydligare prioriteringar mellan insatser och satsningar behöver göras och resurser kan behöva styras om för att väga upp det ojämlika deltagandet. Barn- och ungdomsidrott inom eller utanför föreningslivet har fortsatt högst prioritet och stödjer en riktning mot ett starkare fokus på breddidrott framför elitidrott inom denna ram.

Stärka det icke-formella lärandet

Det är fortsatt viktigt att prioritera och stärka det icke-formella lärandet vad gäller språk, läsfärdigheter och digitala färdigheter. För att uppnå varaktiga resultat i en tid med kärvare ekonomiska förutsättningar kan det bli nödvändigt med tuffare prioriteringar av insatser riktade till smalare målgrupper med mer fokus på läs- och språkutvecklande insatser vid folkbiblioteken framför satsningar på stora mediebestånd. Det förutsätter också en mer systematisk samverkan

kring vuxnas grundläggande språkliga färdigheter mellan bibliotek, civilsamhälle, medborgarkontor och vuxenutbildning.

Stärka unga vuxna

Kultur- och fritidsförvaltningen ser att potentialen vid mötesplatserna för unga vuxna inte nyttjas fullt ut idag och önskar en förbättrad samverkan med framförallt Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och BASUN men även socialtjänsten, för att bygga på och utveckla mötesplatsernas inriktning mot att ge stöd till studier och arbete. Framförallt kan mötesplatsernas roll att möta och fånga upp unga vuxna i behov av stöd stärkas och samtidigt tillvarata och stödja utveckling av ungas kreativitet och initiativförmåga. De relationer som skapas kan användas till att lotsa unga vuxna till sysselsättningsinsatser.

Bättre förutsättningar för ett mer jämlikt deltagande i Kulturskolan

Kulturskolan behöver fortsätta sitt arbete med att behovsanpassa sin organisation och verksamhet till att blir mer angelägen även för barn och unga som idag inte deltar i verksamheten. Kultur- och fritidsförvaltningen bedömer att kultur- och fritidsnämndens uppdrag att genom verksamhetsutveckling skapa bättre förutsättningar för ett mer jämlikt deltagande i Botkyrka kulturskolas verksamhet ligger väl i linje med den nationella kulturskolepolitiken.

Mål och åtaganden 2018

Målområde 1

Medborgarprocess:
Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 1:2a
Botkyrkaborna upplever att de kan påverka frågor inom nämndens verksamhetsområden som intresserar dem.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) besökare som anser att de kan påverka verksamheten om de skulle vilja ökar.	-	70	75

Kultur- och fritidsnämndens mål 1:2b

Medborgarna upplever att kultur- och fritidsförvaltningen har deras fokus.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel besökare som är positiva till personalens bemötande är minst 90 %.	-	90	90

Målområde 2

Medborgarprocess:
Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

2:2 Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 2:2a

Ungas språk- och läsfärdigheter förbättras och läsandet ökar.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) unga som anger att de läser på sin fritid ökar.			

Kultur- och fritidsnämndens mål 2:2b

Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) elever som deltar i den kulturella alliansrätten är minst 80 %.	80	80	80

Målområde 3

Medborgarprocess:
Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 3:1a

Unga vuxna upplever att de får stöd i sitt vuxenblivande via kultur- och fritidsverksamheterna.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) besökare vid mötesplatserna för unga vuxna som upplever att de fått stöd till arbete, studier eller annan sysselsättning ökar.			
Andel (%) tjejer respektive killar bland besökarna vid mötesplatserna för unga vuxna är jämnt fördelade (inom spannet 40 – 60 % av vardera kön)	Tjejer 21/killar 79	40- 60	40- 60
Andel (%) kvinnliga respektive manliga årsarbetare vid mötesplatserna för unga vuxna är jämnt fördelade (inom spannet 40-60% av vardera kön)	Kvinnor 35/män65	40	40

Kultur- och fritidsnämndens mål 3:1b
Unga Botkyrkabor har möjlighet att prova på arbete inom kultur- och fritidsområdet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal feriepraktikanter inom förvaltningen är minst 150.	202	150	150

Målområde 4

Medborgarprocess:
Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv

4:1 Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 4:1a
Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) 65 år och äldre som är nöjda med möjligheten att utöva fritidsintressen i Botkyrka ökar.	67	69	72
Andel (%) äldre 65 år och äldre som känner till kommunens utbud av kultur- och fritidsaktiviteter för äldre ökar.			

Målområde 5

Medborgarprocess:
Möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv

5:1 Botkyrkaborna har mer jämlikt och ökande deltagande i aktiviteter och sammanhang som bidrar till hälsa, en meningsfull fritid och ett aktivt socialt liv (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 5:1a
Botkyrkaborna har mer jämlikt och ökande deltagande i aktiviteter och sammanhang som bidrar till hälsa, en meningsfull fritid och ett aktivt socialt liv.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med de öppna mötesplatserna i kommunen (såsom bibliotek, föreningslokaler, fritidsgårdar, konsthall och besöksmål) ökar.			
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med möjligheten att ta del av kulturaktiviteter ökar.			
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever en god självskattad hälsa jämfört med föregående år ökar i alla stadsdelar, främst i de med sämst upplevd hälsa. (Redovisas med kvot som visar stadsdelen med högst god/mkt god självskattad hälsa jämfört med den lägsta)	0,73 (59% god självskattad hälsa Fittja/81% god självskattad hälsa Tullinge)	Ökar	0,76
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever en god självskattad hälsa ska vara minst 75% i alla stadsdelar	-	75	75
Andel (%) invånare som är positiva till biblioteksverksamheten i kommunen är minst 80.	76	80	80
Andelen (%) tjejer och killar bland deltagarna vid organiserade spontantaktiviteter är	Tjejer 28/killar 72	40- 60	40- 60

jämt fördelat. (inom spannet 40-60% av vardera kön)

Kultur- och fritidsnämndens mål 5:1b
Förutsättningarna för att aktivera sig fysiskt i Botkyrka är jämlika och likvärdiga.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med möjligheterna till motion och fysiska aktiviteter ökar.	73	75	78
Andel tjejer respektive killar bland idrottsföreningarnas totala deltagartillfällen ska vara jämt fördelat (inom spannet 40-60% av vardera kön)	Tjejer 35/killar 65	40- 60	40- 60

Kultur- och fritidsnämndens mål 5:1c
Fler Botkyrkabor upplever att Botkyrka är en plats där det är lätt att genomföra egna idéer och initiativ.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) Botkyrkabor som upplever att Botkyrka är en plats där det är lätt att genomföra nya idéer och initiativ ökar.	34	Ökar	45

Kultur- och fritidsnämndens mål 5:1d
Kvaliteten inom den öppna fritidsverksamheten ökar och är likvärdig och motsvarar medborgarnas behov.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) unga (ålder 13-19) som upplever att de har goda möjligheter till en aktiv fritid ska öka.			
Andel (%) fritidsledare med minst fritidsledarutbildning eller motsvarande ökar.	29	40	75

Kultur- och fritidsnämndens mål 5:1e
Förutsättningarna för att delta i kulturskolans verksamhet är likvärdig för barn och unga inom målgruppen.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) deltagare i kulturskolans verksamhet motsvarar målgruppens storlek i varje stadsdel:			
- Hallunda/Norsborg 22%*	11		22
- Alby 15%*	9		15
- Fittja 9%*	2		9
- Tullinge 23%*	40		23
- Tumba/Grödinge/Vårsta 31%*	38		31

*Siffrorna i vänster kolumnen anger hur stor del av den totala målgruppen för kulturskolan som finns i varje stadsdel.

Målområde 6

Medborgarprocess:
Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 6:1a
Kultur- och fritidsnämndens mötesplatser upplevs som trygga, tillgängliga, inspirerande och välkomnande.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) besökare som anser att lokaler och anläggningar är trygga ökar.		90	95
Andel (%) besökare som känner sig trygga utanför nämndens lokaler och anläggningar ökar.		80	85
Andel (%) besökare som anser att nämndens lokaler och anläggningar är välstäda ökar.		75	80

Kultur- och fritidsnämndens mål 6:1b
Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och rikt kulturliv säkerhetsställs i stadsbyggnadsprocessen.

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 7:1a

Kultur- och fritidsförvaltningen attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	9/13		
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	94/97		
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.	79	80	83

Kultur- och fritidsnämndens mål 7:1b

Bemanningen på förvaltningen ska spegla sammansättningen i befolkningen.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) bland de anställda med utländsk bakgrund ökar.	38	40	46
Andel (%) chefer med utländsk bakgrund ökar. (%)	13	15	21

Kultur- och fritidsnämndens mål 7:1c

Botkyrkaborna ska ha större tillgång till nationella och regionala resurser genom att förvaltningen samverkar med andra offentliga aktörer.

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalhushållning (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 7:2a

Kultur- och fritidsnämnden har en god lokalhushållning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet arenor som delas med andra kommuner ökar.	2	Ökar	4

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Kultur- och fritidsnämndens mål 7:3a

Energiförbrukningen i nämndens lokaler minskar.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Energiförbrukningen kWh per kvadratmeteryta i nämndens lokaler ska minska.	226	220	205

Kultur- och fritidsnämndens mål 7:3b

Andelen återvunnet granulat på konstgräsplaner ökar.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Miljöåtgärder på konstgräsplaner görs på minst 4 anläggningar per år.	-	4	4

Kultur- och fritidsnämnden budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-238 668	-239 538	-251 238	-265 346	-274 912
Volymförändringar		-2 629	-2 360	-2 323	-2 198
Löne- och prisuppräknig		-5 503	-5 807	-6 697	-6 457
Lönerevision 2017 TB	-870				
Övriga prioriteringar					
Mötesplats för unga vuxna Hallunda/Norsborg		-1 600			
Tumbascenen		-300			
Upprustning Brunna IP		-1 703			
Ny fritidsklubb i Kassmyra/Broängen		-1 450	-1 300		
Lokaler för fritidsklubben Gulan				-811	
Omlokalisering Tumba bibliotek				-350	-4 850
Rödstu Hage			-1 980		
Belysning mm motions- och eljusspår Lida, Brantbrink, Harbro		-300	-500		
Bibliotek och konsthall i Fittja		-1 100	-540		
Mötesplats för unga vuxna Tumba/ Storvreten		-1 000	-2 350		
Broängens sporthall, modernisering			-660	-1 300	
Nytt bibliotek i Tullinge				-1 000	-4 350
Ny fritidsklubb Riksten			-3 200		
Björkhaga sporthall, nyetablering				-1 570	-2 925
Kultur-, fritids- och idrottslokaler i Hallundaskolan					-4 818
Kvalitetssäkring öppen fritidsverksamhet					
Fittja föreningshus		-90	-130		
Mötesplats Hogslaby och 4H			x	x	
Ridanläggning Skrefsta			-80	-885	
Alby bibliotek				-430	
Botkyrka cricketanläggning		-323	-601		

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Omfördelning mellan nämnder					
Föreningsbidrag		-850			
Botkyrkas röster		-100			
Reglering IT-kostnader					
Ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå - omfördelning mellan nämnder		68			
Effektiviseringsåtgärder		5 180	5 400	5 800	6 400
Summa Justeringar	-870	-11 700	-14 108	-9 566	-19 198
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-239 538	-251 238	-265 346	-274 912	-294 110

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Kultur- och fritidsnämndens budget uppgår för **2018** till 251,2 miljoner kronor. Det är en ökning med 11,7 miljoner kronor jämfört med 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får kultur- och fritidsnämnden 2,6 miljoner kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen.

Budgeten har räknats upp med 5,5 miljoner för pris- och löneökningar.

För helårseffekter för Brunna IP och för mötesplats för unga vuxna i Hallunda/Norsborg avsätts 1,7 respektive 1,6 miljoner kronor.

För ökade kostnader inom Tumbascenens verksamhet avsätts 300 000 kronor.

För ökade kostnader i samband med upprustningar av motionsspåren utökas ramen med 300 000 kronor.

För start av en ny mötesplats för unga vuxna i Tumba/ Storvreten ökas ramen med 1,0 miljoner kronor.

Efter att centrumägarna har byggt om Fittja centrum kommer Fittja bibliotek och Botkyrka konsthall disponera gemensamma verksamhets-

anpassade lokaler i gatuplan och blir en lättillgänglig mötesplats. För ökade lokal- och driftkostnader under del av 2018 räknas ramen upp med 1,1 miljoner kronor.

Under 2018 startar en ny fritidsklubbverksamhet för 10 - 12 åringar i Kassmyra/Broängen. Budgetramen räknas upp med 1,5 miljoner.

Under 2018 påbörjas arbete med att skapa en regional cricketanläggning i Norsborg med två planer och tillhörande servicebyggnader. Samtal pågår för att få med andra medfinansiärer. För kostnader under del av året räknas ramen upp med 323 000 kronor.

Från kommunstyrelsen har 950 000 kronor överförts till kultur- och fritidsnämnden varav 100 000 kronor avser demokratiprojektet Botkyrkas röster och 850 000 kronor avser att höja budgeterade medel för föreningsbidrag.

IT-kostnaderna regleras mellan nämnderna till följd av ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå. För kultur- och fritidsnämndens del innebär det en minskad ram med 68 000 kronor.

I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 5,2 miljoner kronor.

För **2019** utökas ramen med 14,1 miljoner kronor varav 2,4 miljon avser volymförändringar och 5,8 miljoner löne- och prisuppräknningar.

För ökade kostnader i samband med upprustningar av Rödstu Hage utökas ramen med 2,0 miljoner kronor.

Budgeten räknas upp för helårseffekter för

- Motionsspåren 500 000 kronor,
- Samlokalisering av Fittjas bibliotek och Botkyrka Konsthall 540 000 kronor,
- Mötesplats för unga vuxna i Storvreten 2,4 miljoner
- Ny cricketanläggning 601 000 kronor samt
- Ny fritidsklubb i Kassmyra/ Broängen 1,3 miljoner.

Renovering och modernisering av Broängens sporthall har påbörjats under senare delen av 2017 och beräknas vara klar 2019. För ökade driftkostnader under 2019 justeras budgeten med 660 000 kronor.

För en ny fritidsklubb i Riksten avsätts 3,2 miljoner kronor.

För ökade kostnader i samband med investering i ridanläggningen i Skrefsta avsätts 80 000 kronor 2019.

I ramen ingår krav på effektiviseringar motsvarande 5,4 miljoner kronor.

För **2020** utökas ramen med 9,6 miljoner kronor varav 2,3 miljoner avser volymförändringar och 6,6 miljoner för löne- och prisuppräknningar.

För helårseffekter för Broängens sporthall och ridanläggningen i Skrefsta avsätts 1,3 miljoner respektive 885 000 kronor.

Fritidsklubben Gulan planeras få nya lokaler alternativt ombyggda befintliga lokaler. Budgetramen räknas upp med 811 000 kronor för ökade lokalkostnader.

Kultur- och fritidsförvaltningen för dialog med Botkyrkabyggen AB kring omlokalisering av Alby bibliotek till nybyggda lokaler centralt på Alby torg. Det är en del i arbetet att skapa ett mer attraktivt och tryggt centrum. Huset planeras att stå klart tidigast i årsskiftet 2019 - 2020. Budgeten räknas upp med 430 000 kronor för ökade kapitalkostnader i samband med investering i inventarier och utrustning.

Tumba bibliotek har i dagsläget små och inte ändamålsenliga lokaler. Botkyrka kommun har skrivit avtal med Citycon om att hyra lokaler för Tumba bibliotek i utbyggnaden av Tumba centrum. Inflyttningen kommer tidigast att ske under 2020. Botkyrka konsthall kommer att vidareutveckla X-et museet, ateljéverksamhet med pedagogiskt arbete och en mindre utställningsyta i gemensamma lokaler med Tumba bibliotek. För ökade driftkostnader för senare delen av 2020 avsätts 350 000 kronor.

För ett nytt bibliotek i Tullinge centrum avsätts 1.0 miljoner kronor 2020.

I Björkhaga planeras nybyggnation av en fullstor sporthall med plats för 300 åskådare på en fast läktare samt serveringsdel. Sporthallen ska kunna delas i tre enheter med ridåvägg för skolans verksamhet samt linjeras för handboll, fotboll, basket och innebandy. Beräknas vara klar senare delen av 2020. För ökade driftkostnader ökas ramen med 1,6 miljoner kronor.

I ramen ingår krav på effektiviseringar motsvarande 5,8 miljoner kronor.

För **2021** utökas ramen med 19,2 miljoner kronor varav 2,2 miljon avser volymförändringar och 6,4 miljoner löne- och prisuppräknningar.

För ökade driftkostnader i samband med investeringar i kultur-, fritids-, och idrottslokaler i Hallundaskolan avsätts 4,8 miljoner kronor. Lokalerna i Hallundaskolan beräknas stå klar efter 2021.

Budgeten räknas upp för helårseffekter för

- Tumba bibliotek 4,9 miljoner,
- Nytt bibliotek Tullinge 4,4 miljoner,
- Björkhaga sporthall 2,9 miljoner.

I ramen 2021 ingår krav på effektiviseringar motsvarande 6,4 miljoner kronor.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

För arbete med kvalitetssäkring av den öppna fritidsverksamheten kan Kultur- och fritidsnämnden ansöka om statligt bidrag från Delegationen mot segregation som är en ny myndighet från och med 1 januari 2018.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår kultur- och fritidsnämndens nya investeringsprojekt i investeringsplan 2018 - 2021 till 341,1 miljoner kronor varav 284,4 miljoner avser bygginvesteringar och 56,7 miljoner avser investeringar i inventarier och utrustningar. De specifika investeringsprojekten i planen redovisas på sidan 95 – 105.

En sammanställning på dessa projekt finns i bilaga 1

Nedan redovisas några av de större projekten; I Björkhaga planeras nybyggnation av en fullstor sporthall med plats för 300 åskådare på en fast läktare samt serveringsdel. Denna beräknas till cirka 69 miljoner kronor och ska färdigställas 2020.

Sporthall och idrottsytor i Riksten kommer påbörjas under perioden men färdigställas senare. Motsvarande gäller för kultur-, fritids- och idrottslokaler i nya Hallundaskolan. Dessa projekt beräknas till 190 miljoner totalt.

I planen ingår även byggnation av ett nytt bibliotek i Tullinge med färdigställandedatum under 2021. Det finns idag inte någon beslutad placering för det nya biblioteket och därmed är kostnads kalkyl baserad på uppskattning. Byggnadskostnaderna uppskattas till 57 miljoner och inköp av inventarier till 5,2 miljoner.

Utöver investeringsplanen 2018 - 2021 finns investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat om fram till 2017 och som kommer att genomföras under kommande planeringsperiod. En sammanställning på dessa projekt finns på sidan 106 – 115.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Ansvarsområde

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden ansvarar för kommunens arbetsmarknadsåtgärder, vuxenutbildning och högre utbildning, till exempel yrkeshögskoleutbildningar. Nämnden ansvarar också för samhällsorientering och daglig verksamhet för vissa personer med funktionsnedsättning.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-256,1	-261,8	-268,5	-274,4
Investeringar, netto	-14,7	-28,7	-4,7	-4,7
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017				
Nya projekt 2018 - 2021	-14,7	-28,7	-4,7	-4,7

Väsentliga områden

Minskat antal asylsökande men ökad andel som får uppehållstillstånd

Trots att fler människor än någonsin befinner sig på flykt i världen är antalet personer som veckovis söker asyl i Sverige lägre än på fem år. Det beror på att framkomligheten på väg till och genom Europa fortsätter att begränsas, bland annat genom EU:s överenskommelse med Turkiet, gränskontroller i Europa och en mer restriktiv migrationspolitik i enskilda länder.

Prognosen för 2018 är 25 000–65 000 asylsökande med ett planeringsantagande på 35 000 personer, vilket är 5 000 färre jämfört med förra prognosen. 2017 kommer behovet av bosättning i kommunerna vara som allra störst som en följd av att så många sökte asyl hösten 2015 och att många av dessa nu fått eller kommer att få beslut.

Arbetslöshet

Den generella arbetslösheten i Sverige fortsätter att minska med undantag för grupper i utsatt ställning i arbetslivet. Dessa personer beräknas utgöra 75 procent av totalen öppet arbetslösa de kommande åren. Arbetsförmedlingens prognos för åren 2017 och 2018 visar att arbetsmarknaden är fortsatt stark men de beräknar att utvecklingen kommer att avta i styrka under de kommande två åren. Botkyrka kommun har en högre öppen arbetslöshetssiffra än den generella

för hela länet och gruppen utrikesfödda står för större delen av siffran.

Tillväxtprognos

Tillväxtprognosen för 2016 från Arbetsförmedlingen visar att den ekonomiska tillväxten för 2016 landade på 3,3 procent. Prognosen bedömer att det blir en svagare ekonomisk tillväxt med 2,9 procent respektive 2,1 procent under 2017 och 2018. På grund av svårigheter att matcha rätt kompetens med arbetsmarknadens efterfrågan kommer tillväxten att bromsa.

Viktiga områden att prioritera 2018

Utifrån omvärldsbevakningen ovan kommer nämnden att prioritera följande områden och grupper för 2018.

Prioriterade målgrupper

Under 2018 kommer arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden prioritera följande Botkyrkabor:

- Nyanlända
- Arbetssökande i utsatt ställning med särskilt fokus på kvinnor och funktionsnedsatta med nedsatt arbetsförmåga
- Unga 16 - 24 år som varken arbetar eller studerar

Behov av SFI, validering och nätverk

Det fortsatta höga antalet som kommer att få uppehållstillstånd under 2017 och 2018 kommer

att leda till ett fortsatt högt söktryck på SFI, grundläggande vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning.

Ojämlika förutsättningar i form av diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet ställer högre krav på verksamheterna att utjämna dessa. För att komma ut i arbete krävs ett arbetsmarknadssammanhang och kunskap som motsvarar de krav som arbetsmarknaden ställer. Språk är en mycket viktig nyckel, men kompletterande utbildningsinsatser, validering, ett bredat kontaktnätverk är också viktiga delar för att tillgängliggöra arbetsmarknaden för dem som står utanför den.

Stärka arbetssökandes möjligheter till egen sysselsättning

Ojämlikheten på arbetsmarknaden kvarstår och behovet att ta tillvara nyanländas kompetens och stötta utsatta grupper växer. Botkyrka kommun och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter kommer att påverkas av det generella läget på arbetsmarknaden och behöver hantera utmaningarna med det utanförskap som frånvaron av arbete skapar. Särskilt utmanande är arbetet med utrikesfödda som utgör större delen av antalet arbetssökande i Botkyrka kommun och särskilt i stadsdelarna Alby, Fittja, Hallunda och Norsborg.

Utrikesfödda kvinnor är en specifik grupp vars möjligheter till inträde på arbetsmarknaden måste stärkas. Det är också viktigt att stärka samverkan med idéburna organisationer för att öka sysselsättningen. Med stöd av dessa kan arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden bättre främja hälsa och egen försörjning, bland annat genom en holistisk syn på nyanlända och personer som är arbetslösa med utsatt ställning.

Jämlikhetsarbetet

Under 2017 och 2018 kommer strategin för ett jämlikt Botkyrka att implementeras i kommunen. För att förverkliga intentionerna i strategin är det viktigt att fortsätta att arbeta med de områden som påbörjats under 2016 och 2017. En del av strategin för ett jämlikt Botkyrka är det interkulturella förhållningssättet som är särskilt viktigt för våra verksamheter som möter många olika Botkyrkabor. I delårsrapporter och årsredovisningar ska arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningens verksamheter göra jämlikhets- och jämställdhetsanalyser utifrån resultatet. Förvaltningskontoret har ett särskilt

uppdrag att samordna kompetensutveckling och vara ett stöd inom området. I årsredovisningen för 2018 till och med 2021 ska förvaltningen redovisa hur arbetet med jämlikhetsfrågorna har fortlöpt.

Mål och åtaganden 2018

Målområde 1

Medborgarprocess:
Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:1 Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 1:1a
Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Respektive verksamhet genomför minst två insatser för att öka valdeltagandet under 2018.	-	8	-

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 1:2a
Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem.

Målområde 2

Medborgarprocess:
Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

2:1 Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 2:1a

Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) elever med lägst betyget E på kursen Svenska som andraspråk 1 på gymnasial nivå ökar.	81	83	91
Andelen (%) ungdomar som är föremål för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och som har gått vidare till studier på ett nationellt program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning, ökar.	5	6	9
Andelen (%) elever på SFI som klarat högsta kurs på sin studieväg inom två år ska öka.	37 2015	Ökar	Ökar

2:2 Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 2:2a

Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) elever i gymnasial vuxenutbildning/påbyggnadsutbildning som slutför kurs.	24,5 2015	Minskar	Minskar
Andelen (%) elever inom yrkeshögskoleutbildning som har tagit examen ökar eller vara likvärdig.	32,0 2015	Ökar	Ökar
Andelen (%) besökare som upplever att de är nöjda med studie- och yrkesvägledning ökar.	86	90	100

Målområde 3

Medborgarprocess:

Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 3:1a

Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
<i>Efter upp till fyra år ska minst 60 % av de nyanlända Botkyrkaborna vara förvärvsarbetande eller studerande.</i>		Ökar	Ökar
Andelen (%) deltagare som efter avslutad insats på Jobbcenter går vidare till arbete ökar.	23	28	40
Andelen (%) deltagare som efter avslutad insats på Jobbcenter går vidare till studier ökar.	9	12	20
Andelen (%) elever som går vidare till arbete, eget företag efter avslutad Yrkeskoleutbildning med godkända resultat ökar eller vara likvärdig.	90	92	95
Andelen (%) elever som startar eget företag inom två år efter att ha deltagit i Svenska för företagare med godkända resultat ökar.	20	30	45
Andelen (%) unga som genomfört hela sin feriepraktikperiod i kommunen och som upplever den som meningsfull ökar.	64	70	85

3:2 Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 3:2a

Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv – främja entreprenörskap och företagande.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet aktiva företag i Botkyrka ska öka minst i samma takt som befolkningen.	3 227	Ökar	Ökar
Antalet nystartade företag i Botkyrka ökar.	590	610	670
Andelen (%) nystartade företag i Botkyrka som drivs av kvinnor ökar.	29	31	34

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 3:2b

Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv – främja samverkan med idéburna organisationer.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal organisationer som har anslutit sig till den lokala överenskommelsen mellan Botkyrka kommun och idéburna organisationer ökar.	5	15	50

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 3:2c

Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv – främja ett positivt företagsklimat.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Botkyrkas ranking i Svenskt Näringslivs mätning när det gäller företagsklimat ska förbättras.	143	130	100
Nivån på servicen som näringslivscenter erbjuder företagen ökar.	3,4	3,6	4,2

Målområde 4

Medborgarprocess:

Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv

4:1 Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 4:1a

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) deltagare i Daglig verksamhet som upplever en hög grad av delaktighet och inflytande ökar.	75	76	90

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 7:1a

Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov – god arbetsmiljö.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	22/14	Minskar	Minskar
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	92/97	Ökar	Ökar
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.	79	Ökar	83

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 7:1b

Ett jämlikt bemötande

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen medarbetare i förvaltningen som har kompetens i jämlikhetsfrågor för att förverkliga jämlikhetsstrategin ökar.			
- Daglig verksamhet	-	80	95
- Jobbcenter	-	80	95
- Näringslivscenter	-	80	95
- Vuxenutbildning	-	80	95
- Xenter	-	80	95

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalthushållning (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 7:2a
Botkyrka kommun har en god lokalthushållning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Samutnyttjande av lokaler mellan verksamheter inom förvaltningen ökar eller bibehålls därefter (%).	23	27	30

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens mål 7:3a
Den kommunala organisationen är klimatneutral.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) ekologiska livsmedel som kös in (inköpsvärde, kr) ökar.	29	32	41
Andel (%) kött som köps in ska minska och sedan kvarstå.	8	7	6

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021
Ingående budget	-246 049	-247 093	-256 066	-261 844	-268 481
Volymförändringar		-5 080	-3 612	-3 332	-3 268
Löne- och prisuppräknig		-7 144	-7 395	-8 930	-8 414
Lönerevision 2017 TB	-1 044				
Övriga prioriteringar					
Minskad lokalkostnad Näktergälen		387			
Löneökning lärare		-120			
Social ekonomi		-1 000			
Effekter av budgetpropositionen					
"Rätt till Komvux"		-188	-71	25	-72
Omfördelning mellan nämnder					
Hela Människan		-310			
Reglering IT-kostnader					
Ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå - omfördelning mellan nämnder		-418			
Effektiviseringsåtgärder		4 900	5 300	5 600	5 800
Summa Justeringar	-1 044	-8 973	-5 778	-6 637	-5 954
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-247 093	-256 066	-261 844	-268 481	-274 435

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens budget uppgår för **2018** till 256,1 miljoner kronor. Det är en ökning med 9,0 miljoner kronor jämfört med 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får nämnden 5,1 miljoner kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen.

Budgeten har räknats upp med 7,1 miljoner kronor för pris- och löneökningar.

Ramen reduceras med 387 000 kronor, vilket avser den flytt och de flyttkostnader från Näktergalen till paviljong som var planerad till 2017.

Nämnden kompenseras med 120 000 kronor för den lärarlönesatsning som gjordes 2017, men som inte budgetreglerats tidigare.

I syfte att öka kommunens samarbete med idéburna organisationer och för initiering av samarbeten och tecknande av initiala IOP-avtal (idéburna offentliga partnerskap) utökas ramen med 1 miljon kronor.

Dessutom sker en reglering med 188 000 kronor avseende statsbidrag för Rätt till Komvux utifrån befolkningsprognosen.

Kommunfullmäktige beslutade vid delår 2 2017 att omfördela 310 000 kronor för Hela Människan och som ingår i uppdraget social ekonomi och entreprenörskap från kommunstyrelsen till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden. Som en konsekvens av beslutet regleras 2018 års budget med motsvarande belopp.

IT-kostnaderna regleras mellan nämnderna till följd av ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå. För arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens del innebär det en ökad ram med 418 000 kronor.

I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på motsvarande 4,9 miljoner.

För **2019** utökas ramen med 5,8 miljoner kronor och avser volymförändring 3,6 miljoner och löne- och prisuppräknning 7,4 miljoner. Dessutom sker en mindre reglering av Rätt till Komvux utifrån befolkningsprognosen. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på två procent motsvarande 5,3 miljoner.

För **2020** utökas ramen med 6,6 miljoner kronor och avser volymförändringar 3,3 miljoner och löne- och prisuppräknning 8,9 miljoner. Dessutom sker en mindre reglering av Rätt till Komvux utifrån befolkningsprognosen. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på två procent motsvarande 5,6 miljoner.

För **2021** utökas ramen med 6,0 miljoner kronor och avser volymförändringar 3,3 miljoner och löne- och prisuppräknning 8,4 miljoner. Dessutom sker en mindre reglering av Rätt till Komvux utifrån befolkningsprognosen. I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på två procent motsvarande 5,8 miljoner.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens nya investeringsprojekt i investeringsplanen 2018 - 2021 till 52,8 miljoner kronor, varav 34 miljoner avser bygginvesteringar i resurscenter i Fittja. Resterande 18,8 miljoner kronor avser investeringar i inventarier och utrustning. De specifika investeringsprojekten i planen redovisas på sidan 95 – 105.

Utöver investeringsplanen för 2018 - 2021 finns det investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat om fram till 2017 och som kommer att genomföras under kommande planeringsperiod. En sammanställning på dessa projekt är finns på sidan 106 – 115.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Utbildningsnämnden

Ansvarsområde

Utbildningsnämnden ansvarar för förskola, skolbarnomsorg, förskoleklass, grundskola gymnasiet samt särskola på grundskole- och gymnasienivå.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-2 506,0	-2 565,9	-2 635,2	-2 699,8
Investeringar, netto	-131,3	-324,8	-386,3	-351,3
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017	-3,0			
Nya projekt 2018 - 2021	-128,3	-324,8	-386,3	-351,3

Väsentliga områden

Utveckling och kunskaper

Utbildningsnämnden strävar ständigt efter att uppnå högre kvalitet och förbättrade resultat i Botkyrkas förskolor och skolor. För att åstadkomma detta behöver verksamheten på alla nivåer baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet samt skapa goda förutsättningar för barns och elevers utveckling och lärande. Lärmiljöerna i förskolan och skolan är viktiga för att stödja och utmana barn och elever i deras lärande och utveckling. Lärmiljöerna är ett utvecklingsområde inom utbildningsnämndens verksamheter, men i takt med att det byggs och renoveras lokaler skapas nya miljöer som är väl anpassade för ändamålet.

Barn och elever i Botkyrka berikar kommunen med språk och erfarenheter från jordens alla hörn. Svenska språket och andra kommunikativa resurser är nödvändiga verktyg för det livslånga lärandet och det aktiva medborgarskapet. Digital kompetens och digitala verktyg är också viktiga komponenter för att rusta Botkyrkas barn och elever med vad som kommer att krävas av dem i framtiden. Målet är att göra dem "future ready".

Likvärdighet

Förskolan och skolan ska ge alla barn och elever en likvärdig utbildning. Botkyrkas förskolor och skolor har en stor utmaning i det kompensatoriska uppdraget. Enheternas uppgift är att ge

alla barn och elever möjlighet att nå så långt som möjligt och kompensera elevers olika förutsättningar. Förskolan är en viktig pusselbit i det livslånga lärandet. OECD har påvisat att en god förskola lägger grunden för, och får effekt på, PISA-resultaten i grundskolan långt senare.

Kvaliteten i nämndens verksamheter varierar, vilket tydligt framgår av Skolinspektionens skolbeslut vid tillsyn av Botkyrkas kommunala skolor 2016. Det är stor skillnad i resultaten mellan kommunens olika grundskolor. Det finns skolor med resultat långt över riksgenomsnittet, men även skolor som ligger långt under. Ett fullständigt betyg i årskurs 9 och gymnasieexamen är två av de starkaste skyddsfaktorerna för unga idag. Om skolan inte lyckas kompensera för elevernas olika bakgrund kommer klyftorna i samhället på sikt att öka och en växande andel unga ställs utanför arbetsmarknaden. Under planperioden kommer utbildningsnämnden att se över resursfördelningen i syfte att öka likvärdigheten mellan enheterna. Även Skolverket framhäver vikten av att kompensera för elevers olika förutsättningar och poängterar att huvudmän och rektorer behöver ge lärarna bättre förutsättningar att utveckla sin undervisning.

Trygghet och studiero – Normer och värden

Utbildningen i förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag i att sträva efter att skapa förståelse för att alla människor har lika värde. Genom att arbeta med barns och elevers ömsesidiga re-

spekt och solidaritet lägger förskolan och skolan även grunden för deras trygghet och studiero. Trygga barn och elever som kan arbeta i lugn och ro har avsevärt mycket bättre förutsättningar att nå goda kunskapsresultat. Arbetsätten avseende trygghet och studiero skiljer sig åt mellan olika enheter, det samma gäller barns och elevers upplevelse av hur trygga de är och vilken arbetsro som råder i undervisningssituationer. Det påverkar sannolikt också graden av närvaro i skolan, vilket är en viktig faktor för skolframgång. Likvärdigheten behöver öka mellan enheterna och målsättningen är att alla barn och elever ska ha lika goda förutsättningar oavsett i vilken förskola eller skola de går.

Ledarskap

Forskning visar att skickligt ledarskap i förskola och skola är avgörande för barns och elevers skolframgång. Det är därför viktigt att hålla fokus på det pedagogiska ledarskapet och att ge Botkyrkas skolledare de bästa förutsättningarna att vara bra ledare. Lika viktigt som skickliga ledare är skickliga förskollärare och lärare.

Strategisk kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen kommer under de kommande åren att vara en av de större utmaningarna för utbildningssektorn. Befolkningstillväxten och politiska reformer gör att behovet av behöriga förskollärare och lärare ökar. Den senaste tiden har Botkyrka, precis som de flesta kommuner i Sverige, upplevt en konkurrenssituation. En avgörande faktor för Botkyrka kommun är att utbildningsförvaltningen blir en attraktiv arbetsgivare så att de kompetenta medarbetarna väljer att stanna i Botkyrka och att skickliga medarbetare kan nyrekryteras. Det innebär att det måste finnas långsiktiga strategier för att säkra kompetensförsörjningen. Viktiga komponenter i detta arbete är att lönenivån är konkurrenskraftig, arbetsmiljön är tillfredsställande för de anställda samt att det finns utbildningssatsningar och karriärvägar. Utbildningsnämnden har startat två olika pilotprojekt med syfte att hitta möjligheter att underlätta rekrytering till skolor som har haft få sökande till vakanta tjänster.

Stöd och styrning

Botkyrka kommun som huvudman har fått föreläggande från Skolinspektionen rörande det systematiska kvalitetsarbetet. Den framförda kritiken rör framförallt uppföljning och analys av re-

sultat, planering av utvecklingsinsatser samt genomförande och dokumentation av dessa insatser under 2015. Under 2016 genomfördes en rad förändringar och det systematiska kvalitetsarbetet ligger nu mer i linje med det Skolinspektionen efterfrågar. Bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet riskerar att driva skolutvecklingen i fel riktning och få stora konsekvenser för elevernas kunskapsresultat.

För att åstadkomma gemensamma strategier för att nå de nationella målen krävs en tydlig kommunikation i hela styrkedjan, hela vägen från nämnden och huvudmannens förvaltning till rektor och lärare. Utbildningsnämnden kommer under planperioden att säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet fungerar i alla led samt att kommunikationen i styrkedjan är tydlig.

Mål och målsatta mått 2018

Målområde 1

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:1 Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin (KF)

Utbildningsnämndens mål 1:1a

På varje enhet är barn och elever delaktiga och har inflytande i utbildningen i enlighet med Skollagen och läroplanerna (Skollagen (2010:800) 4 kap. 9 §, Avsnitt 2.3 i respektive läroplan).

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Samtliga förskolor har forum för samråd med barnen (51 förskolor), antal.	-	51	51
Samtliga skolor har forum för formellt inflytande (t.ex. elevråd, 22 grundskolor och 4 gymnasieskolor), antal.	-	26	26
Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter." ökar i samtliga <u>grundskolor</u> (22 grundskolor) samt <u>grundskolor</u> (5	-	27	27

grundskolor med elever som läser ämnen), antal.			
Graden av upplevt elevinflytande i undervisningen ökar på samtliga <u>gymnasieskolor</u> (4 gymnasieskolor), antal.	-	4	4

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Utbildningsnämndens mål 1:2a

Barn, elever och vårdnadshavare i Botkyrka upplever delaktighet i viktiga frågor där de själva påverkas i förskolan/skolan.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Vi elever kan påverka sådant som är viktigt för oss i skolan." ökar i samtliga <u>grundskolor</u> (22 grundskolor) samt <u>grundskolor</u> (5 grundskolor med elever som läser ämnen), antal.	-	27	27
Andelen elever som instämmer i påståendet (anger svarsalternativ 4 el 5) på elevenkätens påstående "Mina synpunkter tas till vara på ett bra sätt på min skola." ökar i samtliga <u>gymnasieskolor</u> (4 gymnasieskolor), antal.	-	4	4
Andel (%) skolor som fyller sina platser i ungdomsfullmäktige ökar (22 grundskolor och 4 gymnasieskolor),	75	77	100

Målområde 2

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

2:1 Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden (KF)

Utbildningsnämndens mål 2:1a

Utbildningen i Botkyrka har ett systematiskt kvalitetsarbete som länkar samman alla led i styrkedjan.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal enheter som har en dokumenterad plan för sitt systematiska kvalitetsarbete (51 förskolor, 22 grundskolor, 4 gymnasieskolor), antal.	-	77	77

Utbildningsnämndens mål 2:1b

Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning (se Skollagen (2010:800) 1 kap. 4§) med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
<i>Det genomsnittliga meritvärdet i åk 9 i Botkyrkas skolor ska öka i alla stadsdelar.</i>	221*	Ökar	Ökar
<i>Andelen Botkyrkabor med behörighet till gymnasieskolan efter avslutad grundskola ska öka i alla stadsdelar.</i>			
Skillnaden i meritpoäng i åk 9 mellan den skola som har högst och den som har lägst minskar.	89	Minskar	Minskar
Andel elever som tagit examen från yrkesprogram inom 4 år ökar i samtliga gymnasieskolor (4 skolor), antal skolor.	69,4**	4	4
Andel elever som tagit examen från högskoleförberedande program inom 4 år ökar i samtliga gymnasieskolor (3 skolor), antal skolor.	71,5**	3	3
Andel ungdomar som är föremål för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och som har gått till studier på ett nationellt program på gymnasieskolan eller gymnasieskolan ökar, procent.	5	6	9

*Genomsnittligt meritvärde. **Genomsnittlig andel elever med examen inom fyra år, avgångsår 2016.

2:2 Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser (KF)

Utbildningsnämndens mål 2:2a

Alla barn och elever möter en god och varierad undervisning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor) samt grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen), antal.	-	27	27
Andelen elever som instämmer i påståendet (anger svarsalternativ 4 el 5) på elevenkätens påstående "Det är variation på arbetssätten på mina lektioner." ökar i samtliga gymnasieskolor* (4 gymnasieskolor), antal.	-	4	4
Andelen medarbetare som instämmer (anger svarsalternativ 4 el 5) i påståendet i medarbetarenkäten "På vår enhet märks det att barn/elever tycker att undervisningen är meningsfull (spännande/utmanande/lustfylld)." ökar i samtliga skolformer, procent.	76	78	84
Andel pedagogisk personal som instämmer helt eller till stor del i påståendet "På vår enhet finns förutsättningar för gemensamt arbete med undervisningsutveckling (återkoppling, forum, tid)" ökar i samtliga skolformer, procent.	62	65	80

Utbildningsnämndens mål 2:2b

I Botkyrkas förskolor och skolor upplever alla barn och elever trygghet och studiero.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Jag känner mig trygg i skolan/på min skola." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor), grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen) samt gymnasieskolor (4 gymnasieskolor), antal	-	31	31

Andelen elever som svarar positivt ("stämmer bra" eller "stämmer ganska bra") på elevenkätens påstående "Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna." ökar i samtliga grundskolor (22 grundskolor) samt grundsärskolor (5 grundsärskolor med elever som läser ämnen), antal	-	27	27
Andelen elever som instämmer i påståendet (anger svarsalternativ 4 el 5) på elevenkätens påstående "Det är arbetsro på mina lektioner." ökar i samtliga gymnasieskolor (4 gymnasieskolor), antal	-	4	4
Den ogiltiga frånvaron minskar i samtliga grundskolor (22 grundskolor), antal	-	22	22

Målområde 3

Medborgarprocess: Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande (KF)

Utbildningsnämndens mål 3:1a

Botkyrkas skolor har en studie- och yrkesvägledning som är integrerad i undervisningen så att eleverna får stöd och vägledning inför sina framtida utbildnings- och yrkesval.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Den upplevda kvaliteten gällande studie- och yrkesvägledningen* ökar i <u>grundskolans</u> elevenkät.	67	68	74
Andelen positiva svar på påståendet "I min klass har vi pratat om olika yrken och om skolor efter grundsärskolan" ökar i <u>grundskolan</u> , procent.	84	85	88
Den upplevda kvaliteten gällande studie- och yrkesvägledningen* ökar i <u>gymnasieskolans</u> elevenkät.	44	45	51

3:2 Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv (KF)

Utbildningsnämndens mål 3:2a

Utbildningen i Botkyrka främjar entreprenörskap och innovationstänkande samt har ett nära samarbete med näringslivet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal elever i gymnasieskolan som erbjuds att arbeta med Ung Företagsamhet ökar.	70	100	160

Målområde 5

Medborgarprocess:

Möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv

5:1 Botkyrkaborna har mer jämlikt och ökande deltagande i aktiviteter och sammanhang som bidrar till hälsa, en meningsfull fritid och ett aktivt socialt liv (KF)

Utbildningsnämndens mål 5:1a

Utbildningen i Botkyrka främjar kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som berikar barn och elever.

Målsatta mått	Utfall 2017	Mål 2018	Mål 2021
Antal enheter som utnyttjar erbjudanden från Kulturella allemansrätten ökar (51 förskolor, 22 grundskolor, 4 gymnasieskolor).	56	61	77

Utbildningsnämndens mål 5:1a

Fritidshemmen i Botkyrka erbjuder en meningsfull fritid och stimulerar eleverna till att lära tillsammans.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Graden av upplevd nöjdhets med fritidshemmet ökar i samtliga grundskolors elevenkät (20 grundskolor, antal).	-	20	20

Målområde 6

Medborgarprocess:

Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna (KF)

Utbildningsnämndens mål 6:1a

Botkyrkas alla stadsdelar har attraktiva förskolor och skolor.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel elever som går i grundskolan (inklusive andra huvudmän) i sin stadsdel ökar, procent.			
- Hallunda/Norsborg			
- Alby/Fittja			
- Tullinge			
- Tumba			

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Utbildningsnämndens mål 7:1a

Botkyrkas förskolor och skolor är konkurrenskraftiga och har en hållbar personalförsörjning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
<i>Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.</i>	19/15	17/14	14/11
<i>Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (% kvinnor/män).</i>	91/96	93/97	95/98
<i>Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.</i>	80	81	83
<i>Medarbetarindex ökar i utbildningsförvaltningens medarbetarenkät</i>	70	72	75

Sjukfrånvaron (kort tid, dag 1 - 14) minskar, procent	3,7	3,2	3,0
Sjukfrånvaron (lång tid, dag 15-) minskar, procent	4,4	4,1	3,0
Antal förskolor som har minst tre aktiva VFU-studenter knutna till sig ökar	7	8	12
Antal skolor som har minst fem aktiva VFU-studenter knutna till sig ökar	13	14	17
Andel med förskolläraryrket i förskolan, procent	24	26	32
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan, procent	76	80	86
Andel lärare med specialpedagogisk utbildning i grundsärskolan, procent	21	25	40
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning i fritidshem, procent	30	32	38
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i gymnasieskolan, procent	90	90	92
Andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen i gymnasiesärskolan, procent	7	10	35

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalthushållning (KF)

Utbildningsnämndens mål 7:2a
Botkyrka kommun har en god lokalthushållning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal kvadratmeter vakant lokalyta minskar.	4364	2944	0

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Utbildningsnämndens mål 7:3a
Förskolornas och skolornas klimatpåverkan minskar.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel ekologiska livsmedel som köps in till förskolor och skolor (inköpsvärde, kr) ökar, procent	40	50	50
Andel kött som serveras på förskolor och skolor minskar*, procent	10,55	8,4	8,4
Matsvinnet på förskolor och skolor minskar, procent		50	

Utbildningsnämndens budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-2 414 587	-2 414 587	-2 506 042	-2 565 884	-2 635 234
Volymförändringar		-57 996	-41 668	-42 085	-43 812
Fler elever i gymnasieskolan och ökade kostnader för grund- och gymnasiesärskolan		-10 000			
Löne- och prisuppräknig		-65 592	-68 633	-82 265	-78 125
Övriga prioriteringar					
Lokalkostnader enligt särskilda KF beslut 2017		-14 644			
Reglering enligt finansieringsprincipen					
Skolstart vid sex års ålder		-656	-770		
Nyanlända elever i grundskolan		-281	-384		
Förslag från Skolkommissionen		-468			
Genomströmning gymnasieskolan (bl.a.)		-94			
Förslag från Skolkostnadsutredningen		-468	-102		
Prao i årskurs 8 och 9		-94	-285		
Läsa-skriva-räkna-garanti		-1 235	-404		
Utveckling nationella prov		466			
Betygsättning i moderna språk		-93	-96		
Lovskola		-286			
Reglering IT-kostnader					
Ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå - omfördelning mellan nämnder		7 486			
Effektiviseringsåtgärder		52 500	52 500	55 000	57 400
Summa Justeringar	0	-91 455	-59 842	-69 350	-64 537
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-2 414 587	-2 506 042	-2 565 884	-2 635 234	-2 699 771

Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling

Utöver budgetramen kommer utbildningsnämnden få statligt bidrag för att öka insatser som leder till jämlikhet, kunskapsutveckling och kvalitet i verksamheterna. Regeringen avser att avsätta 1 miljard 2018, 3,5 miljarder 2019 och som uppgår till 6 miljarder kronor totalt 2020. Stödet/bidraget kommer att fördelas så att resurserna viktas med hänsyn till socioekonomiska faktorer. Botkyrka kommun har fått preliminära uppgifter om att det handlar om cirka 22 miljoner kronor. Stödet kommer kommunen använda till mindre klasser, högre lärartäthet, högre löner, utöka tid för lärarnas kompetensutveckling, ökad personaltäthet och kompetensutveckling inom elevhälsan.

Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	XX	XX	XX	XX
--	----	----	----	----

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Utbildningsnämndens budget uppgår 2018 till 2 506,0 miljoner kronor. Det är en ökning med 91,4 miljoner kronor jämfört med 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får utbildningsnämnden 58 miljoner kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen. Här utöver får nämnden ett tillskott på 10 miljoner för fler elever som går i gymnasieskolan samt för ökade kostnader för elever i grund- och gymnasiesärskolan.

Budgeten har räknats upp med 65,6 miljoner kronor för pris- och löneökningar.

Budgeten justeras med 14,6 miljoner kronor för ökade lokalkostnader som är en följd av om- och nybyggnationer av befintliga verksamhetslokaler som färdigställdes under 2017. Enligt beslut av kommunfullmäktige 2017 överförs medel från anslaget för kommunfullmäktiges/kommunstyrelsens förfogande.

För nya åtaganden som läggs på kommunerna görs i budgetpropositionen ett antal regleringar mellan staten och kommunerna enligt finansieringsprincipen genom att det generella bidraget justeras. För de flesta åtaganden får kommunerna en summa 2018 som sedan höjs 2019. Inom utbildningsområdet är åtagandena följande:

- Utbildningsnämndens budget räknas upp med 656 000 kronor för obligatorisk skolstart vid sex års ålder. Skolplikten inleds i förskoleklassen.
- För att öka nyanlända elevers möjligheter att nå behörighet i gymnasieskolans nationella program ökas nämndens budget med 281 000 kronor.
- För att följa skolkommisionens förslag på höjda resultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan får nämnden 468 000 kronor.
- Regeringen har för avsikt att lämna förslag på bland annat en systematisk överlämning av information när elever flyttar mellan olika enheter för att undvika frånvaro i syfte att öka genomströmningen och öka kvaliteten i gymnasieskolan. Nämndens ram justeras med 94 000 kronor.

- Regeringen har för avsikt att kommunerna utifrån skolkostnadsutredningens förslag ska införa en öppen redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå. För det ersätts nämnden med 468 000 kronor.
- Prao ska införas för elever från och med årskurs 8 i grundskolan och årskurs 9 i specialskolan. För det avsätts 94 000 kronor 2018.
- För införande av en läsa-skriva-räkna-garanti får nämnden 1,2 miljoner kronor 2018.
- Regeringen bedömer att de nationella proven kan digitaliseras och därmed ge möjligheter till effektiviseringar. Nämndens ram minskas med 466 000 kronor.
- Nämnden får en ramökning 2018 med 93 000 kronor för ökade kostnader i samband med att betyg ska sättas i moderna språk varje termin från och med årskurs 6.
- Nämnden fick redan 2017 en ramjustering med 276 000 kronor för att kommunerna numera är skyldiga att erbjuda lovskola i två veckor per läsår för elever i årskurs 8 och 9 samt på sommaren efter årskurs 9 i grundskolan. Nämnden får ytterligare 286 000 kronor 2018.

IT-kostnaderna regleras mellan nämnderna till följd av ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå. För utbildningsnämndens del innebär det en minskad ram med 7,5 miljoner kronor.

I ramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande 52,5 miljoner kronor.

För **2019** utökas ramen med 59,8 miljoner kronor varav 41,7 miljoner avser volymförändringar samt 68,6 miljoner avser löne- och prisuppräknningar.

I ramen ingår krav på effektiviseringar motsvarande 52,5 miljoner kronor.

För helårseffekter har följande justeringar gjorts:

- Skolstart vid sex års ålder 770 000 kronor.
- Nyanlända elever i grundskolan 384 000 kronor.
- Förslag från Skolkostnadsutredningen 102 000 kronor.
- Prao i årskurs 8 och 9, 285 000 kronor.

- Läsa-skriva-räkna-garanti 404 000 kronor.
- Betygsättning i moderna språk 96 000.

För **2020** utökas ramen med 69,3 miljoner kronor varav 42,1 miljoner avser volymförändringar och 82,3 miljoner avser löne- och prisuppräkningar. Även 2020 ingår i ramen krav på effektiviseringar motsvarande 55 miljoner kronor.

För **2021** utökas ramen med 64,5 miljoner kronor varav 43,8 miljoner avser volymförändringar och 78,1 miljoner avser löne- och prisuppräkningar. Även 2021 ingår i ramen krav på effektiviseringar motsvarande 57,4 miljoner kronor.

Ökade **lokalkostnader** som är en följd av investeringar i verksamhetslokaler 2018 - 2021 finns upptagna i anslaget för kommunstyrelsens förfogande. Nämnden får i särskilda ärenden hos kommunstyrelsen avropa medel för ökade lokalkostnader när en verksamhetslokal är färdigställd och tas i anspråk.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår utbildningsnämndens nya investeringsprojekt i investeringsplanen 2018 - 2021 till 1 190,6 miljoner kronor, varav 1 056,8 miljoner avser bygginvesteringar i förskolor och skolor. Resterande 133,8 miljoner kronor avser investeringar i inventarier och utrustning. De specifika investeringsprojekten som finns i planen redovisas på sidan 95 – 105.

När det gäller bygginvesteringar 2018 - 2021 handlar det om ny- och ombyggnationer av 12 förskolor och 3 skolor. Därutöver finns medel upptaget för anpassningar av lokaler för träningssärskola.

Utöver investeringsplanen för 2018 - 2021 finns det investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat fram till 2017 som kommer att genomföras under kommande planperiod. En sammanställning på dessa projekt finns på sidan 106 – 115.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Socialnämnden

Ansvarsområde

Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorgen och för insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning. Dessutom ansvarar socialnämnden för de öppna förskolorna.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-613,6	-624,2	-637,6	-649,5
Investeringar, netto	-6,5	-13,0	-32,3	-32,3
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017				
Nya projekt 2018 - 2021	-6,5	-13,0	-32,3	-32,3

Väsentliga områden

Socialnämndens fem väsentliga områden är *medborgare, processer, utveckling, medarbetare samt ekonomi*. De väsentliga områden som socialförvaltningen lyfter fram utgår från de utmaningar som tidigare omvärldsanalys pekar på och som avser socialnämndens kärnverksamhet, det vill säga den verksamhet som styrs av lagar och föreskrifter och som socialnämnden har i uppdrag att utföra enligt sitt reglemente. Mål, målsatta mått och uppdrag är formulerade för att hantera de identifierade utmaningarna. Dessa väsentliga områden sorteras in under de av kommunen formulerade medborgarprocesserna – i socialnämndens fall återfinns de väsentliga områdena under kommunens medborgarprocess ”Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv” samt under den samlade rubriken ”Kommunen som organisation”.

Vidare finns formulerade mål, målsatta mått och uppdrag som anger hur socialnämnden bidrar till att nå kommunfullmäktiges utvecklingsmål inom samtliga medborgarprocesser.

Medborgare

Socialnämnden finns till för Botkyrkas medborgare som är i behov av skydd, stöd, vård och omsorg. Socialnämnden har ett särskilt ansvar för vissa grupper: barn och unga, äldre, människor med funktionshinder, personer med missbruk och beroende, personer som vårdar eller stödjer närstående, brottsoffer och skuldsatta personer.

Utöver detta erbjuder socialnämnden skydd, stöd, vård och omsorg med ett helhetsperspektiv till de medborgare som exempelvis har/är: våldsutsatta och ekonomiskt utsatta.

För att kunna ge detta skydd, stöd, vård och omsorg måste socialförvaltningen och dess medarbetare vara tillgängliga, medborgarna måste få en snabb och effektiv handläggning samt ett professionellt möte i kontakten med socialtjänsten. Ambitionen är att medborgarna ska få tydlig information och känna sig delaktiga. Socialförvaltningen eftersträvar även god samverkan med olika professionella aktörer - både internt och externt.

Processer

Socialnämndens processer skall kännetecknas av hög kvalitet. För att nå dit ska vi använda en evidensbaserad praktik där stöd, vård och omsorg erbjuds enligt bästa tillgängliga kunskap. Den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenheter och önskemål vid beslut om insatser. Detta kopplas till systematisk uppföljning i syfte att utveckla och förbättra verksamheten. Både rutiner och processer behöver vara tydliga och kända, målen relevanta och mätbara. Det måste finnas en struktur för uppföljning och analys för att formulera och genomföra åtgärder utifrån eventuella brister. Handläggningen ska vara rättssäker.

Utveckling

Verksamheten måste utvecklas för att gå i takt med en föränderlig omvärld och nya behov. Kritiska framgångsfaktorer är verksamhetens förmåga till systematiskt kvalitetsarbete samt att tillvarata medarbetarnas idéer, låta sig inspireras av omvärlden och ha en idé om framtiden genom en strukturerad omvärldsbevakning samt skapa incitament för att stimulera utveckling.

Medarbetare

Medarbetare med rätt kompetens och erfarenhet är en förutsättning för att erbjuda en verksamhet med god kvalitet till kommunens medborgare. Kritiska framgångsfaktorer är att ledningen är kommunikativ och tydlig, målen relevanta och uppdraget begripligt och tydligt, att det finns strategier för rekrytering och lönesättning samt god kompetensutveckling.

Ekonomi

En god ekonomisk hushållning inom givna ramar är en förutsättning för socialnämndens verksamhet. Det kräver ekonomisk medvetenhet hos alla medarbetare, samt långsiktiga strategier för det ekonomiska arbetet. Att förvaltningen gör rätt saker och använder rätt metoder samt att insatser avslutas i tid innebär också att de ekonomiska resurserna används effektivt.

Mål och målsatta mått 2018

Målområde 1

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:1 Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin (KF)

Socialnämndens mål 1:1a

Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin.

Målsatta mått	Utfall 2014	Mål 2018
Brukare med insatser från socialpsykiatri erbjuds vid behov stöd för att kunna delta i allmänna val, procent.	100	100

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Socialnämndens mål 1:2a

Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%) brukare som anger att de kunnat påverka vilken typ av insats de får från socialtjänsten ökar.	63	74	77

Målområde 2

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

2:1 Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden (KF)

Socialnämndens mål 2:1a

Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal barn som efter en period inom kommunens egen behandlande skola Trampolinen går vidare till ordinarie skola eller annan för eleven relevant skolform ökar.	1	4	5

2:2 Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser (KF)

Socialnämndens mål 2:2a

Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) personer med funktionsnedsättning som genom metoden IPS – Individual placement and support - går vidare till arbete eller studier ökar	63	65	71
Andel barn med insatser från Team skolenärvaro som efter avslutad insats går vidare med högre närvaro i skolan jämfört med före insatsen – ökar	-	Ökar	Ökar

Målområde 3

Medborgarprocess: Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande (KF)

Socialnämndens mål 3:1a
Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd som avslutas p.g.a. arbete eller studier ökar.	-	Ökar	Ökar
Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd som avslutas p.g.a. ersättning för arbetslöshet eller annan ersättning/bidrag ökar.	-	Ökar	Ökar

Målområde 4

Medborgarprocess: Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv

4:1 Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv (KF)

Socialnämndens mål 4:1a
Botkyrkas medborgare i behov av skydd, stöd, vård och omsorg är nöjda med den verksamhet socialnämnden bedriver.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andelen (%), av alla som söker stöd från socialtjänstens individ och familjeomsorg, som sammantaget är ganska eller mycket nöjda med detta stöd, ökar.	83	84	87
Andel (%) brukare som uppger att det är lätt eller ganska lätt att komma i kontakt med socialtjänsten ökar	70	75	84
Andelen (%) brukare som uppger att socialsekreteraren visat förståelse för hans/hennes situation ökar	77	87	90
Väntetiden (bedömnings-tid) för budget- och skuldrådgivning minskar	-	Minskar	Minskar
God samverkan mellan olika huvudmän med brukaren i centrum - Antal samordnade individuella planer (SIP) ökar	-	Ökar	Ökar
God samverkan mellan kommunens olika verksamheter, med medborgaren i centrum - Antal interna samordnade planer (ISIP) ökar	-	Ökar	Ökar
Antalet Botkyrkabor som lever i hemlöshet minskar jämfört med föregående år	627	Minskar	Minskar
Antal vräkta hushåll med barn (där socialtjänsten varit involverade)	0	0	0
Antal vräkta hushåll (där socialtjänsten varit involverade) minskar	3	2	0

Socialnämndens mål 4:1b
Socialnämnden bedriver en verksamhet som präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) ej återaktualiserade barn 0 – 12 år ett år efter avslutad utredning eller insats ökar.	93	94	97

Andel (%) ej återaktualiserade barn 13 – 20 år ett år efter avslutad utredning eller insats ökar.	83	84	87
Andel (%) ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem 21+ ett år efter avslutad utredning eller insats ökar.	61	63	72

Socialnämndens mål 4:1c

Socialnämnden erbjuder en verksamhet som ständigt utvecklas i takt med en föränderlig omvärld och nya behov hos Botkyrkas medborgare.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) e-ansökningar Ekonomiskt bistånd ökar.	-	25	55

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Socialnämndens mål 7:1a

Socialnämnden har medarbetare med rätt kompetens och erfarenhet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	31/25	18/15	14/12
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	92/94	93/95	95/96

Socialförvaltningens genomsnittliga nivå på ett hållbart medarbetarengagemang ska öka.	79	80	83
Socialförvaltningens genomsnittliga nivå på Ledarskapsindex ur medarbetarundersökningen ska öka.	72	74	80

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalhushållning (KF)

Socialnämndens mål 7:2a

Botkyrka kommun har en god lokalhushållning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Lokalkostnadernas andel (%) av verksamhetens totala kostnader ska minska jämfört med föregående år.	24,2	-0,5	-1

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Socialnämndens mål 7:3a

Den kommunala organisationen är klimatneutral.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Samtliga av förvaltningens bilar är fossilbränslefria (%).	100	100	100
Andelen (%) inköpt drivmedel i form av bensin minskar.			

Socialnämndens budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-593 507	-594 981	-613 607	-624 225	-637 587
Volymförändringar		-6 977	-5 867	-6 408	-6 287
Löne- och prisuppräknig		-16 012	-17 451	-20 154	-19 420
Lönerevision 2017 TB	-1 474				
Övriga prioriteringar					
Tjänster för samordning och utveckling av arbetet med unga kriminella		-2 100			
Flyktingmottagande nyanlända		-3 130			
Reglering enligt finansieringsprincipen					
Missbruk av spel om pengar		-187			
Omfördelning mellan nämnder					
Reglering IT-kostnader					
Ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå - omfördelning mellan nämnder		-1 620			
Effektiviseringsåtgärder		11 400	12 700	13 200	13 800
Summa Justeringar	-1 474	-18 626	-10 618	-13 362	-11 907
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-594 981	-613 607	-624 225	-637 587	-649 494

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Socialnämndens budget uppgår för **2018** till 613,6 miljoner kronor. Det är en ökning med 18,6 miljoner kronor jämfört med 2017. I budget 2017 ingår tilläggsanslag för den löneöversyn som gjordes 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får nämnden 7,0 miljoner kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen.

Budgeten har räknats upp med 16,0 miljoner kronor för pris- och löneökningar.

För att samordna och utveckla arbetet kring unga kriminella samt förstärka arbetet med polisen och andra viktiga aktörer i dessa frågor utökas socialnämndens ram med 2,1 miljoner kronor. Tillskottet innebär en permanentning och en helårseffekt av kommunfullmäktiges beslut i juni 2017 § 135.

Nämnden kompenseras med 3,1 miljoner kronor för befintlig organisation för mottagande av nyanlända som kommer på anvisning. I nämndens ram finns 2,5 miljoner kronor avsatt och den totala kostnaden för organisationen beräknas till 5,6 miljoner kronor.

Kommunernas ansvar för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar har utvidgats. Till följd därav innehåller budgetpropositionen ett tillskott, som för kommunens del beräknas uppgå till 187 000 kronor. Socialnämnden ansvarar för området och budgetramen utökas med motsvarande belopp.

IT-kostnaderna regleras mellan nämnderna till följd av ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå. För socialnämndens del innebär det en ökad ram med 1,6 miljoner kronor.

I budgetramen ingår krav på effektiviseringsåtgärder på motsvarande 11,4 miljoner.

För **2019** utökas ramen med 10,6 miljoner kronor varav 5,9 miljoner avser volymförändringar och 17,5 miljoner avser löne- och prisuppräkningsåtgärder på två procent motsvarande 12,7 miljoner.

För **2020** utökas ramen med 13,4 miljoner kronor varav 6,4 miljoner avser volymförändringar och 20,2 miljoner avser löne- och prisuppräkningsåtgärder på två procent motsvarande 13,2 miljoner.

För **2021** utökas ramen med 11,9 miljoner kronor varav 6,3 miljoner avser volymförändringar och 19,4 miljoner avser löne- och prisuppräkningsåtgärder på två procent motsvarande 13,8 miljoner.

Nya ersättningsnivåer för ensamkommande barn och unga

Från och med den 1 juli 2017 började nya ersättningsregler för gruppen ensamkommande barn och unga att gälla. Det innebär att Migrationsverket ersätter kommunerna med ett lägre belopp per dygn både för personer under 18 år och för personer över 18 år som har permanent eller

tillfälligt uppehållstillstånd oavsett vård- och boendeform. Ingen ersättning kommer att utgå för de som är över 18 år och är i asylprocessen. Undantagna är de med stora vårdbehov. För de kan kommunerna bli ersatta motsvarande faktisk kostnad. I anslaget för KF/KS förfogande har 27 miljoner avsatts för dessa kostnader och som socialnämnden under året i särskilt ärende kan avropa. Utöver dessa 27 miljoner förutsätts nämnden få omkring 3,8 miljoner kronor i statliga bidrag.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår socialnämndens nya investeringsprojekt i investeringsplanen 2018 - 2021 till 84,0 miljoner kronor, varav 67,5 miljoner avser bygginvesteringar. Resterande 16,5 miljoner kronor avser investeringar i inventarier och utrustning. De specifika investeringsprojekten i planen redovisas på sidan 95 – 105.

När det gäller bygginvesteringar avser de 8 - 12 träningslägenheter för målgruppen vuxna med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar samt nya ersättningslokaler till förvaltningens socialpsykiatriska enhet.

Utöver investeringsplanen för 2018 - 2021 finns det investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat om fram till 2017 och som kommer att genomföras under kommande planperiod. En sammanställning på dessa projekt är finns på sidan 106 – 115.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Vård- och omsorgsnämnden

Ansvarsområde

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för den kommunala hälso- och sjukvården, omsorg om äldre personer, insatser för personer med fysisk funktionsnedsättning med undantag av daglig verksamhet.

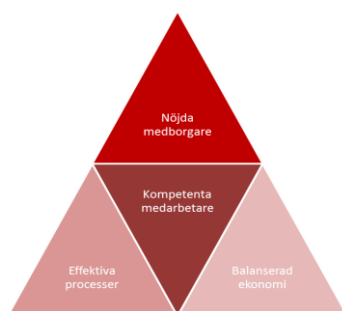
Myndighetsverksamheten fattar biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-1 109,2	-1 127,6	-1 168,7	-1 208,6
Investeringar, netto	-70,6	-76,0	-80,0	-32,7
Varav:				
Projekt beslutade fram till 2017	-17,0			
Nya projekt 2018 - 2021	-53,6	-76,0	-80,0	-32,7

Väsentliga områden

Vård- och omsorgsnämndens fyra väsentliga områden är nöjda medborgare, kompetenta medarbetare, effektiva processer och balanserad ekonomi. De fyra områdena är förutsättningar för att uppfylla nämndens uppdrag, förbättra resultaten, möta framtida utmaningar och uppnå den goda kvalitet som lagar och föreskrifter kräver. Med utgångspunkt i de väsentliga områdena och kommunfullmäktiges utvecklingsmål har vård- och omsorgsnämnden satt upp mål och målsatta mått för att styra och följa upp verksamheten.

Nöjda medborgare

Vård- och omsorgsnämndens verksamhet ska skapa mesta möjliga värde för äldre medborgare och medborgare med funktionsnedsättning som har behov av stöd och omsorg. Genom att ha medborgarens fokus, det vill säga utgå från medborgarens individuella behov och i ständig

dialog tillgodose medborgarens behov i enlighet med kommunens uppdrag, skapar vi värde för våra medborgare. Att medborgarna, de vi är till för, är nöjda med verksamheten är nämndens viktigaste mål.

Under de senaste åren har Botkyrkas medborgare varit mindre nöjda med vård och omsorg än medborgare i övriga länet. Samtidigt har Botkyrkas medborgare generellt upplevt att de har sämre hälsa än medborgarna i övriga länet. För att öka nöjdheten hos medborgarna krävs att vi gör grundliga analyser av resultat i brukarundersökningar och att vi skapar olika forum för att ha en ständig dialog. Vi behöver säkerställa att medborgarna får tydlig information, bra bemötande och en snabb och effektiv handläggning. Det är viktigt att vi ger medborgarna möjlighet till självbestämmande och att vi har en god samverkan med olika aktörer, både internt och externt. Viktigt är också att vi arbetar förebyggande för att främja god hälsa.

Kompetenta medarbetare

Vi vill skapa förutsättningar för medledarskap som innebär delat ansvar att leda mot våra mål. Varje medarbetare ska ha kompetens och engagemang att leda sitt arbete framåt samt ges förutsättningar och mandat att göra det. Våra medarbetare är vår viktigaste resurs för att skapa nöjda medborgare och en verksamhet av god kvalitet. Det är i mötet mellan medborgarna och medarbetare som kvalitet och värde skapas.

För att tillgodose medborgarens behov är det en förutsättning att våra medarbetare har rätt kompetens. Det är en utmaning i vår verksamhet som drivs dygnet runt och kräver mycket personal. Vi ser svårigheter att attrahera och behålla medarbetare med rätt kompetens – en utmaning som vi delar med hela länet. För att lyckas rekrytera behöver vi vara en attraktiv arbetsgivare med konkurrenskraftiga löner, kompetensutveckling, karriärvägar och erbjuda en bra arbetsmiljö. För att vi ska vara en attraktiv arbetsgivare är det även viktigt att vi har relevanta och tydliga mål på alla nivåer.

Effektiva processer

För att vård- och omsorgsnämnden ska ge medborgarna tjänster av god kvalitet behöver vi ha effektiva processer. Processer som utgår från medborgarens behov, säkerställer kommunens uppdrag, lever upp till lagstiftning och levererar ett stöd som medborgarna är nöjda med på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Processorientering innebär att kartlägga och förbättra processer, men handlar minst lika mycket om kultur och värderingar. Den processorientering som pågår i kommunen är ett viktigt verktyg för att kunna erbjuda medborgarna effektiva processer. Av medborgarprocessen ”Att möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv” framgår hur vi med medborgarens fokus tillgodoser behov av stöd och vård.

För att skapa effektiva processer behöver vi identifiera medborgarens behov och krav från omvärlden, använda medlemmarnas kompetens, samt följa upp resultat och mäta effekter. Vi behöver fortsätta arbeta med vår organisationskultur för att säkerställa att vi alltid har medborgarens fokus. Under 2018 behöver vi särskilt arbeta med processen för att trygga behovet av boendeplatser i Botkyrka. Andra viktiga områden som är i fokus under 2018 är att ge de medborgare som så önskar möjlighet att använda välfärdsteknik, och att säkerhetsställa att vi har en god systematisk uppföljning av verksamhet både i egen regi och i extern regi.

Balanserad ekonomi

En budget i balans är utgångspunkten för vård- och omsorgsnämndens verksamhet. De demografiska förändringarna med fler äldre och personer med funktionsnedsättning som lever längre, är ett faktum som vi har att förhålla oss till. Behoven ökar och resurserna kommer inte

att tillföras i samma takt, då skatteunderlaget inte ökar i samma omfattning. Det ställer krav på nya sätt att arbeta för att behålla och utveckla kvaliteten utifrån medborgarens fokus.

För att nå en budget i balans krävs att vi har resurseffektiva processer, vilket innebär att vi har ordning och reda, gör rätt saker och använder verk samma metoder. Vi behöver följa upp vår verksamhet systematiskt, analysera resultatet och vidta förbättringsåtgärder. Vi behöver samordna verksamhet inom och mellan våra olika processer, men även vara innovativa och ha mod att prova nya arbets sätt.

Mål och målsatta mått 2018

Målområde 1

Medborgarprocess:

Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

1:1 Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 1:1a
Botkyrkaborna är mer delaktiga i den lokala demokratin.

Målsatta mått	Utfall 2014	Mål 2018
Alla vård- och omsorgsboende erbjuder vallokaler till de boende (%).	-	100

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 1:2a
Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antal dialogmöten per år som intresse- och brukarorganisationer bjuds in till ökar.	-	4	5

Målområde 2

Medborgarprocess:
Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

2:2 Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 2:2a
Botkyrkaborna har goda förutsättningar för livslångt lärande som stärker egenmakten och skapar jämlika livschanser.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) medarbetare som genomgått utbildning i digitala verktyg ökar.	-	200	300

Målområde 3

Medborgarprocess:
Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande (KF)

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Antalet extratjänster inom nämndens verksamheter ökar.	-	15	25

Målområde 4

Medborgarprocess:
Möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv

4:1 Botkyrkabor med behov av stöd har trygga, meningsfulla och självständiga liv (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 4:1a
Botkyrkas medborgare i behov av vård och omsorg är nöjda med den verksamhet nämnden bedriver.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel brukare som är nöjda med bemötande ökar (procent)			
Hemtjänst	93	95	97
Vård- och omsorgsboende	87	90	95
Gruppboende	82	87	95
Serviceboende	71	80	90
Boendestöd	81	85	95
Myndighet	68	75	85
Andel brukare som är nöjda med självbestämmande ökar (procent)			
Hemtjänst	70	75	85
Vård- och omsorgsboende	65	70	80
Gruppboende	77	83	90
Serviceboende	89	92	97
Boendestöd	81	85	93
Myndighet	66	70	80
Andel brukare som är nöjda med tillgängligheten ökar (procent)			
Hemtjänst	52	60	70
Vård- och omsorgsboende	76	80	90
Gruppboende	74	80	90
Serviceboende	44	60	75
Boendestöd	73	80	90
Myndighet	39	50	70
Andel brukare som är nöjda med tjänsten ökar (procent)			
Hemtjänst	75	78	85
Vård- och omsorgsboende	69	75	85
Gruppboende	74	88	92
Serviceboende	50	65	80
Boendestöd	57	70	75
Myndighet	55	65	75

Vård- och omsorgsnämndens mål 4:1b
Vård- och omsorgsnämnden bedriver en verksamhet som är rättssäker och har god kvalitet.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Rättssäkerhet			
Andel (%) beslut som är uppföljda i tid ökar.	-	90	100
God kvalitet			
Antal omsorgscoacher i verksamheterna.	34	48	62

Andel (%) genomförandeplaner som är upprättade i tid ökar.	-	90	100
Andel (%) som ansöker via e-tjänst ökar	-	10	50
Antal upprättade samordnade individuella planer, SIP ökar.	-	30	60
Personalkontinuiteten (antal) i hemtjänsten ökar.	16	14	13
Personalkontinuiteten (%) på Myndighet ökar.	36,4	20	15

Målområde 5

Medborgarprocess:

Möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv

5:1 Botkyrkaborna har mer jämlikt och ökande deltagande i aktiviteter och sammanhang som bidrar till hälsa, en meningsfull fritid och ett aktivt socialt liv (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 5:1a

Botkyrkaborna har mer jämlikt och ökande deltagande i aktiviteter och sammanhang som bidrar till hälsa, en meningsfull fritid och ett aktivt socialt liv.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Alla personer som har LSS-insatser och bor kvar i föräldrahemmet ska ha möjlighet att åka på sommarkollo eller annan fritidsaktivitet (procent)	100	100	100
Andel (%) äldre som är nöjda med måltidssituationen på vård- och omsorgsboende ökar.	60	70	80
Andel (%) äldre som är nöjda med maten på vård- och omsorgsboende ökar.	65	70	80
Andel (%) äldre som är nöjda med sociala aktiviteter på vård- och omsorgsboende ökar.			

Antalet aktivitetsledare på vård- och omsorgsboende ökar (procent)	-	14	18
--	---	----	----

Målområde 6

Medborgarprocess:

Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 6:1a

Botkyrkabor med behov av särskilt boende ska erbjudas plats i Botkyrka.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Andel (%) brukare som bor på externt boende minskar.			
Externa platser på vård- och omsorgsboende.	17	18	11
Externa korttidsplatser för äldre.	55	20	15
Externa platser på grupp- bostad och servicebo- stad.	30	25	20

Målområde 7

Effektiv organisation

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 7:1a

Vård- och omsorgsnämndens medarbetare har rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Personalomsättning (antal nyanställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska.	9/12		
Frisknärvaron för medarbetare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män.	90/94		
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på ett	79	82	85

hållbart medarbetarengagemang ska öka.			
Andelen (%) omsorgspersonal med formell kompetens ökar.			
Andelen (%) arbetad tid som utförs av tillsvidare anställda ökar.	67,8	80	90
Andelen (%) korttidssjukfrånvaro (dag 1 – 14) minskar.	3,82	3,0	2,3
Medarbetare i samtliga verksamheter som upplever att de har inflytande över hur arbetet bedrivs ökar (%).	74	79	83

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalthushållning (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 7:2a
Botkyrka kommun har en god lokalthushållning.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Beläggningsgraden på boenden ökar (%).	-	97	98

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral (KF)

Vård- och omsorgsnämndens mål 7:3a
Den kommunala organisationen är klimatneutral.

Målsatta mått	Utfall 2016	Mål 2018	Mål 2021
Alla vård- och omsorgsboenden ska erbjuda ett vegetariskt alternativ till lunch och middag (%). <i>Andelen (%) inköpt drivmedel i form av bensin minskar.</i>	-	100	100

Vård- och omsorgsnämndens budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2017	2018	2019	2020	2021
Ingående budget	-1 059 225	-1 060 637	-1 109 184	-1 127 603	-1 168 682
Volymförändringar					
Resursfördelningsmodellen		-29 729	-26 342	-26 451	-28 560
Löne- och prisuppräknig		-30 422	-31 827	-38 728	-36 801
Lönerevision 2018	-1 412				
Övriga prioriteringar					
Borttag av tillfälliga evakueringskostnader för Tumba och Allégårdens vård- och omsorgsboenden			15 000		
Borttag av budget för tillfälligt ökade lokalkostnad Tumba vård- och omsorgsboende		3 429	-225		
Ökad lokalkostnad Allégårdens vård- och omsorgsboende		-247	2 175		
Volymer Personlig assistans		-9 000			
Omfördelning mellan nämnder					
Flytt av budget bostadsanpassningsbidrag till samhällsbyggnadsnämnden		6 300			
Reglering IT-kostnader					
Ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå - omfördelning mellan nämnder		-10 063			
Effektiviseringsåtgärder		21 185	22 800	24 100	25 400
Summa Justeringar	-1 412	-48 547	-18 419	-41 079	-39 961
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-1 060 637	-1 109 184	-1 127 603	-1 168 682	-1 208 643

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Vård- och omsorgsnämndens budget uppgår för 2018 till 1 109,2 miljoner kronor. Det är en ökning med 48,5 miljoner kronor jämfört med 2017. Förändringarna beskrivs nedan.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell får vård- och omsorgsnämnden 29,7 miljoner

kronor i tillskott för volymförändringar utifrån befolkningsprognosen.

Budgeten har räknats upp med 30,4 miljoner kronor för pris- och löneökningar.

Ramjusteringen 2017 på 3,4 miljoner för merkostnader för Tumba vård- och omsorgsboende tas bort.

Idag bor 10 brukare kvar på Allégårdens vård- och omsorgsboende. De kommer troligtvis behöva flytta till andra boendeenheter när ombyggnation av Allégården påbörjas. De betalar en relativt låg hyra idag och kommer fortsätta betala den hyran även på ett nytt boende. Nämndens budget ökas med 540 000 kronor för mellanskillnaden mellan den gamla och nya hyresnivån. Budgeten har därutöver minskats med 293 000 kronor för lägre tillfälliga lokalkostnader för Allégården jämfört med 2017.

Antalet timmar för personlig assistans har ökat markant sedan 2014. Antalet timmar bedöms uppgå till 189 200 timmar 2018 vilket är 31 200 timmar mer än vad som ligger i den preliminära budgetramen. Nämndens budget räknas upp med 9,0 miljoner kronor för volymökningen.

Verksamheten som handlägger bidrag för anpassning i och i anslutning till sökandes bostad enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag (BaL) flyttas över till samhällsbyggnadsnämnden från vård och omsorgsnämnden. Budget motsvarande 6,3 miljoner kronor regleras mellan nämnderna.

IT-kostnaderna regleras mellan nämnderna till följd av ändrad prislista och ökad säkerhetsnivå. För vård- och omsorgsnämndens del innebär det en ökad ram med 10,1 miljoner kronor.

I ramen ingår krav på effektiviseringar på motsvarande 21,2 miljoner kronor.

För **2019** utökas ramen med 18,4 miljoner kronor varav 26,3 miljoner avser volymförändringar 31,8 miljoner avser löne- och prisuppräknings och 15 miljoner kronor avser återförande av 2017 års ökning av ram för evakueringskostnader för Tumba och Allégårdens vård- och omsorgsboenden. I budgetramen ingår även en återföring på 2,2 miljoner för tillfälligt ökade lokalkostnader för Allégårdens vård- och omsorgsboende under ombyggnationstiden. I ramen ingår även krav på effektiviseringar motsvarande 22,8 miljoner kronor.

För **2020** utökas ramen med 41,1 miljoner kronor varav 26,5 miljoner avser volymförändringar och 38,7 miljoner avser löne- och prisuppräknings. I ramen ingår även krav på effektiviseringar motsvarande 24,1 miljoner kronor.

För **2021** utökas ramen med 40,0 miljoner kronor varav 28,6 miljoner avser volymförändringar och 36,8 miljoner avser löne- och prisuppräknings. I ramen ingår även krav på effektiviseringar motsvarande 25,4 miljoner kronor.

Ökade lokalkostnader

Budget för ökade hyreskostnader för Fittjas vård- och omsorgsboende, gruppboendestaden Tingstorget och Samaritens vård- och omsorgsboende finns upptagna i anslaget för kommunstyrelsens förfogande. Nämnden får i särskilda ärenden hos kommunstyrelsen avropa medel för ökade lokalkostnader när en verksamhetslokal är färdigställd och tas i anspråk.

Ansöka om bidrag

Respektive nämnd ansvarar för att inom sitt ansvarsområde ha bevakning på vilka statliga bidrag och övriga bidrag som finns att söka, att utifrån verksamhets- och ekonomiska aspekter avgöra om ett bidrag ska sökas samt att göra ansökan.

Beskrivning av investeringar 2018 - 2021

Sammantaget uppgår vård- och omsorgsnämndens nya investeringsprojekt i investeringsplanen 2018 - 2021 till 241,9 miljoner kronor, varav 196,0 miljoner avser bygginvesteringar. Resterande 45,9 miljoner kronor avser investeringar i inventarier och utrustning. De specifika investeringsprojekten som finns i planen redovisas på sidan 95 – 105.

När det gäller bygginvesteringar 2018 - 2021 så avser de sju nya gruppboendestäder, med cirka 6 lägenheter i vardera, för personer med funktionsnedsättning enligt LSS. Vård- och omsorgsnämnden har stort behov av nya platser för att dels klara kommande volymökningar och dels för att undvika nya dyra externa placeringar men också för att kunna erbjuda idag externt placerade personer att kunna flytta hem till Botkyrka.

Utöver investeringsplanen för 2018 - 2021 finns det investeringsprojekt som kommunfullmäktige har beslutat om fram till 2017 och som kommer att genomföras under kommande planperiod. En sammanställning på dessa projekt finns på sidan 106 - 115.

Uppdrag

Uppdrag till nämnden redovisas på sidan 27 – 29.

Kommunens revisorer

Ansvarsområde

Kommunfullmäktige har valt tio förtroendevalda revisorer, som anlitar sakkunnigt biträde från Kommunal sektor inom PwC för fullgörande av yrkesmässiga revisionella insatser.

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen årligen granska, i den omfattning som följer av god revisionssed, all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De ska pröva om verksamheten har utövats på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt (förvaltningsrevision). Vidare ska revisorerna granska om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig (redovisningsrevision).

Via valda lekmannarevisorer (personunion) granskas verksamheten i hel- och delägda kommunala bolag.

Utifrån revisionens verksamhets- och ansvarsområde kan följande långsiktiga trender skönjas:

- Ökade krav på transparens och insyn från invånare och brukare.
- Högre krav på en kvalitativ verksamhet och god tillgänglighet.
- Ökat fokus på god ekonomisk hushållning i kommuner och landsting.
- Befolkningsstillväxt och demografiska förändringar innebärande ökade krav på kommunal verksamhet.
- Nya möjligheter till verksamhetsutveckling kopplat till den teknologiska utvecklingen.
- Ökad sårbarhet och känslighet för intern och extern åtkomst av känslig information.
- Stärkta krav på en oberoende kommunal revision via ändringar i Kommunallagen. En mer strikt ansvarsprövning i fullmäktige.

Ekonomi

(mnkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2021	Plan 2021
Driftkostnader, netto	-4,4	-4,5	-4,6	-4,8

Revisionens mål 2018

Det övergripande målet är att genomföra revision i enlighet med vad som stadgas i kommunallag, revisionsreglemente samt god revisionssed. Vidare har en revisionsstrategi utarbetats som närmare reglerar det praktiska revisionsarbetet i kommunen.

Vårt verksamhetsmål är att genom revision främja:

- Ändamålsenlighet
- Effektivitet
- Rättvisande räkenskaper
- God intern kontroll

mål inom prioriterade processområden, utarbetas årligen en revisionsplan som innehåller projekt både inom förvaltnings- och redovisningsrevision.

Utifrån övergripande mål, och med beaktande av Kommunfullmäktiges

Kommunens revisorers budget 2018 med plan 2019 - 2021

(tkr)	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021
<i>Ingående budget</i>	-4 300	-4 300	-4 404	-4 521	-4 644
Löne- och prisuppräknig		-104	-117	-123	-124
Summa Justeringar	0	-104	-117	-123	-124
Budget 2018 med plan 2019 - 2021	-4 300	-4 404	-4 521	-4 644	-4 768

Beskrivning av förändringar i nämndens driftbudgetram per år

Revisionens budget uppgår 2018 till 4,4 miljoner kronor. Ramen har räknats upp med 104 000

kronor för löne- och prisuppräknig. För åren 2019 - 2021 räknas ramen upp med mellan 117 000 till 124 000 kronor för löne- och prisuppräknig.

Sammanfattning investeringsplan 2018 - 2021

(tkr) Skattefinansierad verksamhet	Totalt för perioden	2018	2019	2020	2021
Kommunstyrelsen	-49 058	-12 836	-14 622	-10 800	-10 800
Samhällsbyggnadsnämnden	-260 785	-54 210	-65 925	-72 550	-68 100
<i>Statsbidrag</i>	<i>3 050</i>		<i>1 075</i>	<i>1 075</i>	<i>900</i>
Tekniska nämnden	-440 100	-121 250	-104 750	-109 950	-104 150
Kultur- och fritidsnämnden	-341 076	-48 150	-84 280	-81 446	-127 200
Arbetsmarknads- och vuxenutbildnings- nämnden	-52 800	-14 700	-28 700	-4 700	-4 700
Utbildningsnämnden	-1 190 610	-128 276	-324 774	-386 260	-351 300
Socialnämnden	-83 950	-6 450	-13 000	-32 250	-32 250
Vård- och omsorgsnämnden	-241 888	-53 620	-75 980	-79 588	-32 700
Utgifter	-2 660 267	-439 492	-712 031	-777 544	-731 200
Inkomster	3 050		1 075	1 075	900
Summa netto	-2 657 217	-439 492	-710 956	-776 469	-730 300
Taxefinansierad verksamhet					
Tekniska nämnden – VA-verksamheten	-187 140	-27 800	-32 890	-40 950	-85 500

Investeringsplan 2018 – 2010 per nämnd

I kolumnen "projekttyp" anges för varje projekt 3, 6 eller U. 3 står för att projektet avser årliga anslag som ska avslutas i samband med årsredovisningen. 6 står för att projektet är flerårigt och ska slutredovisas till kommunfullmäktige. Är projektet märkt med U innebär det att projektet måste utredas vad gäller innehåll, kostnad och tid när det är realistiskt att genomföra projektet. Dessa projekt kräver särskilt beslut i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
6	Nytt affärssystem	-5 858	-2 036	-3 822		
3	Inventarier, årligen		-300	-300	-300	-300
3	IT-infrastrukturinvesteringar		-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
3	IT-infrastruktur reinvesteringar		-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
3	Digitalisering		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Summa		-5 858	-12 836	-14 622	-10 800	-10 800

Samhällsbyggnadsnämnden

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
6	Reinvestering Gångtunnlar Norra Botkyrka	-40 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
6	Upprustning av Malmtorpsparken	-7 500				-1 100
6	Upprustning av Storstretsparken	-15 000	-2 200	-6 400	-6 400	
6	Upprustning av Violparken	-7 500			-1 100	-6 000
3	Tillgänglighetsanpassning buss-hållplatser		-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
3	<i>Statsbidrag, Tillgänglighetsanpassning busshållplatser</i>			900	900	900
6	Gångbana Katrinebergsvägen	-800		-800		
6	Parkering Stökhagsv. standardhöjning	-400	-400			
6	Trafiksäkerhetsåtgärder Tomtbergav	-1 000		-1 000		
6	Upprustning av Banslättsparken	-7 500		-1 100	-6 000	-400
6	Poul Bjerres park	-6 300			-1 000	-5 300
3	Cykelplan		-300			
6	Dagvattenparker Norra Botkyrka	-24 300	-1 700	-6 200	-8 400	-5 000
6	Cykelstråk standardhöjning	-650	-500	-325		
6	<i>Statsbidrag, Cykelstråk standardhöjning</i>	350		175	175	
3	Medborgarförslag		-1 000	-700	-1 000	-1 000
3	En procents konst		-400	-400	-400	-400
3	Reinvesteringar gata-park		-14 910	-16 200	-16 450	-17 100
3	Attraktiva verksamhetsområden		-1 000	-1 000		
3	Strategiska markförvärv		-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
	Summa		-54 210	-64 850	-71 475	-67 200

Tekniska nämnden

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
Städ- och kontorservice						
3	Inventarier städverksamhet		-750	-750	-750	-750
3	Frankeringsmaskin		-100			
Teknik och logistik						
3	Buss 30928		-1 000			
3	Buss 30929		-1 000			
3	Buss 30932		-1 000			
3	Buss 30936		-1 000			
3	Buss 30937		-1 000			
3	Redskapstraktorer 2 stycken		-1 000			
3	Saltsopningsmaskin		-400			
3	Lastbil				-3 500	
3	Gräsklippare				-500	
3	Gräsklippare				-400	
3	Buss 941			-1 500		
3	Buss 942			-1 500		
3	Buss 944			-2 000		
3	Redskapsbärare Willie				-1 300	
3	Buss 931				-1 500	
3	Buss 946				-1 500	
3	Buss 947				-1 500	
3	Buss 807					-3 500
3	Traktor					-900
Övriga investeringar						
3	Fastighetsnät		-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
3	Tillgänglighet		-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
3	SBA-projektet åtgärder		-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
3	Förvärv av bostadsrätter		-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
3	Energisparåtgärder		-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
3	Utbyte av larm		-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
6	Ekvägen upprustning	-10 000	-10 000			
3	Reinvesteringar		-55 000	-55 000	-55 000	-55 000
3	Ventilationsombyggnader		-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
6	Hissar kommunhuset	-5 000	-5 000			
Summa			-121 250	-104 750	-109 950	-104 150

Kultur- och fritidsnämnden

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
Bygginvesteringar						
(Överförs till Tekniska nämnden)						
6	Tumba bibliotek	-12 000		-1 000	-4 000	-7 000
6	Mötesplats för unga vuxna Hallunda/Norsborg	-6 100	-6 100			
6	Fittja föreningshus	-750	-750			
6	Fritidsklubben Gulan	-10 046		-4 675	-5 371	
6	Mötesplats för unga vuxna Storvrenten	-10 255	-1 500	-8 755		
6	Ridanläggning Skrefsta	-20 000	-5 000	-15 000		
6	Björkhaga sporthall, nyetablering	-68 700	-10 000	-29 350	-29 350	
U	Mötesplats Hogslaby och 4H			X	X	
6	Botkyrka Cricketanläggning	-9 000	-6 000	-3 000		
6	Bibliotek i Tullinge	-57 000		-2 000	-27 500	-27 500
6	Sporthall och idrottsytor Riksten	-77 000			-2 000	-36 000
6	Ny fritidsklubb Riksten	-12 500			-5 000	-7 500
6	Kultur-, fritids- och idrottslokaler i nya Hallundaskolan	-113 000				-40 000
Övriga investeringar						
3	Diverse mindre investeringar		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
6	Byte konstgräs Alby	-4 000	-4 000			
6	Belysning m.m. motions- och el-ljusspår Lida, Brantbrink, Harbro	-10 800	-10 800			
6	Mötesplats för unga vuxna Hallunda/Norsborg, inventarier	-750	-750			
6	Fittja föreningshus, inventarier	-250	-250			
6	Fritidsklubben Gulan, inventarier	-800			-800	
6	Alby bibliotek, inventarier	-3 300	-1 000	-2 300		
6	Mötesplats för unga vuxna Storvrenten, inventarier	-800		-800		
6	Rödstu hage, idrottsutrustning	-2 000		-2 000		
6	Broängens sporthall, inventarier	-3 000		-3 000		
6	Byte konstgräs Fittja	-8 400		-8 400		
6	Tumba bibliotek, inventarier	-5 125			-1 125	-4 000

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
U	Mötesplats Hogslaby och 4H, inventarier			X	X	
6	Björkhaga sporthall, inventarier och idrottsutrustning	-1 500			-1 500	
6	Botkyrka Cricketanläggning, idrottsutrustning	-2 000		-2 000		
6	Bibliotek Tullinge, inventarier	-5 200			-2 000	-3 200
6	Fritidsklubb Riksten, inventarier	-800			-800	
Summa			-48 150	-84 280	-81 446	-127 200

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
Bygginvesteringar						
(Överförs till Tekniska nämnden)						
6	Resurscenter Fittja	-34 000	-10 000	-24 000		
Övriga investeringar						
3	Reinvesteringar lokal och teknik		-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
3	YH-utbildningar		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Summa			-14 700	-28 700	-4 700	-4 700

Utbildningsnämnden

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
Bygginvesteringar						
(Överförs till Tekniska nämnden)						
Förskolor		-907 280	-42 616	-230 309	-333 775	-223 280
6	Sandstugan	X		X	-X	
6	Anemonen	X		X	X	
6	Örtagården	X		X	X	
6	Ametisten	X		X	X	
6	Slättmalm	X			X	-X
6	Tallen	X		X	X	
6	Svalan	X				X
6	Myran	X			X	X
6	Aspen	X			X	X
6	Staren	X			X	X
6	Måsen	X	X	X		
6	Kungstjärnan	X				X
Skola		-285 800	-58 400	-58 400	-10 000	-100 000
6	Anpassning träningssärskola	X	X	X		
6	Riksten nr 2	X			X	X
6	Barnslättsskolans paviljonger	X	X	X		
Övriga investeringar						
Förskola, inventarier						
6	Sandstugan	-2 040		-960	-1 080	
6	Anemonen	-3 060		-1 440	-1 620	
6	Örtagården	-3 060		-1 440	-1 620	
6	Ametisten	-3 060		-1 440	-1 620	
6	Slättmalm	-2 040			-960	-1 080
6	Tallen	-3 060		-1 440	-1 620	
6	Svalan	-3 060				-1 440
6	Myran	-3 060			-1 440	-1 620
6	Aspen	-3 060			-1 440	-1 620
6	Staren	-3 060			-1 440	-1 620

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
6	Måsen	-3 060	-1 440	-1 620		
6	Kungstjärnan	-3 060				-1 440
6	Gullvivan	-3 060	-1 440	-1 620		
6	Opalen	-3 060	-1 440	-1 620		
6	Vallmon	-3 060	-1 440	-1 620		
6	Vega	-2 040		-960	-1 080	
Skola, inventarier						
6	Träningsläroskola	-405		-405		
6	Björkhaga	-3 015			-3 015	
6	Falkberg	-6 750			-4 050	-2 700
Övrigt						
3	Arbetsmiljöåtgärder		-2 000	-2 000	-2 000	-1 000
3	Verksamhetsanpassning lokaler		-3 000	-3 000	-3 000	-2 000
3	Inventarier allmänt		-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
3	Köksbyggnad/matsal (överförs till TN)		-8 000	-8 000	-8 000	-5 000
3	Markinvesteringar/utegårdar förskola och skola (överförs till TN)		-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
3	Övervakningskameror (överförs till TN)		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Summa			-128 276	-324 774	-386 260	-351 300

Socialnämnden

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
Bygginvesteringar						
(Överförs till Tekniska nämnden)						
6	Lägenheter Näktergalen (Resurscenter)	-11 000	-2 000	-9 000		
6	Tumba Torg nybyggnation	-56 500			-28 250	-28 250
Övriga investeringar						
6	Verksamhetsanpassning Hälsan	-450	-450			
3	Byggnationer och inventarier lokaler		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
3	Byggnationer och inventarier bostaden		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Summa			-6 450	-13 000	-32 250	-32 250

Vård- och omsorgsnämnden

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
Bygginvesteringar						
(Överförs till Tekniska nämnden)						
6	Gruppboende LSS A (Slättmalm)	-28 000	-14 000	-14 000		
6	Gruppboende LSS B	-28 000	-14 000	-14 000		
6	Gruppboende LSS C	-28 000	-14 000	-14 000		
6	Gruppboende LSS D	-28 000		-14 000	-14 000	
6	Gruppboende LSS E	-28 000		-14 000	-14 000	
6	Gruppboende LSS F	-28 000			-14 000	-14 000
6	Gruppboende LSS G	-28 000			-14 000	-14 000
Övriga investeringar						
6	Gruppboende LSS, inventarier (Lugnet)	-424	-324	-100		
6	Gruppboende LSS, inventarier (Sandstugan)	-424	-324	-100		
6	Gruppboende LSS A, inventarier (Slättmalm)	-424	-324	-100		
6	Gruppboende LSS B, inventarier	-424	-324	-100		
6	Gruppboende LSS C, inventarier	-424	-324	-100		
6	Gruppboende LSS D, inventarier	-424		-324	-100	
6	Gruppboende LSS E, inventarier	-424		-324	-100	
6	Gruppboende LSS F, inventarier	-424			-324	-100
6	Gruppboende LSS G, inventarier	-424			-324	-100
6	Stugby, inventarier	-432		-332	-100	
6	Vård- och omsorgsboende 1 2020 – inventarier	-9 070			-9 070	
6	Vård- och omsorgsboende 2 2020 – inventarier	-9 070			-9 070	
3	Inventarier		-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
3	Underhåll		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
3	Data, nät, telefoni		-900	-900	-900	-900
3	Arbetsmiljö		-200	-200	-200	-200
6	Verksamhetssystem	-500	-500			
6	Brandskydd Orren	-5 000	-5 000			
Summa			-53 620	-75 980	-79 588	-32 700

Tekniska nämnden, VA-verksamheten

Taxefinansierad verksamhet

Projekttyp	Investeringsprojekt	Totalbudget för fleråriga projekt (tkr)	2018	2019	2020	2021
3	Uppgradering av pumpstation		-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
6	Fjärrläsning vattenmätare	-1 000	-500	-500		
3	Sektionering och ventiler		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
3	Mindre utbyggnad av va-anl.		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
3	Mindre investeringar i va-anl.		-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
3	Förnyelse av va-ledn.		-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
6	Grödinge söder om Eldtomta	-115 000			-10 000	-55 000
6	Segersjö dagvattenanläggning	-2 800	-300	-2 500		
6	Uttran och Utterkalven dagvattenanläggning	-4 000	-1 000	-3 000		
6	Storvretsparken dagvattenanläggning	-5 200	-350		-350	-4 500
6	Hans Stahles väg dagvattenanläggning	-4 290	-150	-540	-3 600	
6	Tuna Industriområde dagvattenanläggning	-4 500	-2 000	-2 500		
6	Malmsjön dagvattenanläggning	-3 350		-350	-2 000	-1 000
6	Skårdal - utbyggnad VA	-3 000			-1 500	-1 500
Summa			-27 800	-32 890	-40 950	-85 500

Beslutade och pågående investeringar till och med 2017

	Ack. utfall dec. 2017 (tkr)	2018	2019	2020	2021	Totalt	TB
Skattefinansierad verksamhet							
Kommunstyrelsen	-12 372	-18 448	-283 760	-300 000	-55 000	-669 580	-3 980
Samhällsbyggnadsnämnden	-28 216	-37 622	-3 950	-800	300	-70 288	9 734
Tekniska nämnden	-504 987	-453 229	-510 803	-433 193	-254 743	-2 156 955	-148 231
Kultur- och fritidsnämnden	-1 600	-3 600	0	0	0	-5 200	0
Utbildningsnämnden	-1 000	-3 000	0	0	0	-4 000	12 622
Vård- och omsorgsnämnden	-6 600	-17 000	0	0	0	-23 600	0
Summa	-554 775	-532 899	-798 513	-733 993	-309 443	-2 929 623	-129 855

	Ack. utfall dec. 2017 (tkr)	2018	2019	2020	2021	Totalt	TB
Taxefinansierad verksamhet							
Tekniska nämnden - VA-verksamheten	-128 091	-137 680	-86 300	-48 000	-23 000	-446 071	-215 071
Summa	-128 091	-137 680	-86 300	-48 000	-23 000	-446 071	-215 071

Kommunstyrelsen

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad totalräkyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny totalbudget	Ev. TB
Bygginvesteringar								
Nytt kommunhus	-655 000	-10 000	-10 000	-280 000	-300 000	-55 000	-655 000	0
Övriga investeringar								
Dokument- och ärendehanteringssystem	-9 500	-1 272	-5 698	-2 530			-9 500	0
Nytt personalsystem	-1 100	-1 100	-2 750	-1 230			-5 080	-3 980
Summa		-12 372	-18 448	-283 760	-300 000	-55 000		

Samhällsbyggnadsnämnden

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad total-kalkyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny total-budget	Ev. TB
GC-väg mellan Tullinge o Skyttbrink	-5 500	-1 000	-4 500				-5 500	0
Upprustning av Blåklintsparken (6010)	-5 000	-1 681					-2 231	2 769
Upprustning av Blåklintsparken (3714)	-4 800	-4 450	-300	-250			-5 000	-200
Upprustning av Fittjahöjden	-12 500	-1 900	-5 300	-5 300			-12 500	0
Skogsskötselplan	-1 000		-1 000				-1 000	0
Grönstrukturprogram	-2 600	-1 200	-1 400				-2 600	0
Upprustning av Solparken	-400	-693	-200				-893	-493
Upprustning Uttrans strandpromenad	-6 500	-1 200	-5 300				-6 500	0
Elnätsprogram	-5 000	-3 000	-2 000				-5 000	0
Cykelvägvisning	-600	-600					-600	0
<i>Statsbidrag, Cykelvägvisning</i>	210		336				336	
Cykelöverfart Tre Källors väg	-300	-300					-300	0
<i>Statsbidrag, Cykelöverfart Tre Källors väg</i>	105		168				168	
Gångbana Björkvägen	-300	-300					-300	0
<i>Statsbidrag, Björkvägen</i>	90		168				168	
Infartsparkering Tumba	-1 200	-39					-39	1 161
<i>Statsbidrag, Infartsparkering Tumba</i>	600		600				600	
Infartsparkering Hans Stahles väg	-2 500		-2 000		-500		-2 500	0
Parkering Malmtorp	-600	-600					-600	0
Busshållplatser Alhagsv o Alby IP	-2 400	-2 400					-2 400	0
<i>Statsbidrag, Busshållplatser Alhagsv o Alby IP</i>	800		806				806	
GC-väg Lida-Riksten	-2 700	-53					-53	2 647
<i>GC-väg Lida-Riksten Statsbidrag</i>	945						0	
GC-väg Lida-Smållan	-2 700						0	2 700
<i>GC-väg Lida-Smållan Statsbidrag</i>	945						0	
GC-väg Smållan-Eldtomta (Kagghamra)	-6 000		-6 000				-6 000	0
<i>Statsbidrag, GC-väg Smållan-Eldtomta (Kagghamra)</i>	1 900			1 900			1 900	
Brobyte Järnvägsbro Tullinge	-7 000	-1 000	-6 000				-7 000	0
Cykelparkering kollektivtrafiklägen	-1 400	-200	-600	-600	-600		-2 000	-600
<i>Statsbidrag, Cykelparkering kollektivtrafiklägen</i>	900			300	300	300	900	
GC-förbindelse Kästadalsvägen	-2 500	-2 000	-500				-2 500	0
<i>Statsbidrag, GC-förbindelse Kästadalsvägen</i>	1 400		1 400				1 400	

Samhällsbyggnadsnämnden

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad totalkalkyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny totalbudget	Ev. TB
Gröna gångbron i Hallunda	-12 600	-600	-12 000				-12 600	0
<i>Bidrag från SL, Gröna gångbron i Hallunda</i>	<i>6 000</i>		<i>6 000</i>				<i>6 000</i>	
Albybron beslut KS/2017:152	-6 000	-5 000					-5 000	1 000
Summa		-28 216	-37 622	-3 950	-800	300		

Tekniska nämnden

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad totalalkyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny totalbudget	Ev. TB
Bygginvesteringar								
Kommande skolor och förskolor	-554 336		-124 854	-124 854	-78 743	-108 743	-553 636	
Nya Hallundaskolan	X	0			X	X	X	0
Gullvivans förskola	X	0	X	X			X	0
Vallmons förskola	X	0	X	X			X	0
Opalens förskola	X	0	X	-X			X	0
Förproj, Ålvan o Malmsjöskola	X	0	X				X	0
Förskola Riksten nr. 4	X	0				X	X	0
Näktergalen, evakueringslokal	-11 000	-1 000	-10 000				-11 000	0
Resurscenter ers Näktergalen	-30 000	-202		-19 798	-13 000		-33 000	-3 000
Rödstu Hage	-33 000	0	-10 000	-17 250	-7 250		-34 500	-1 500
Broängens sporthall, modernisering	-21 169	-500	-10 500	-11 000			-22 000	-831
Brunna IP, upprustning	-14 410	-93	-14 317				-14 410	0
Tumba Torg, anpassning lokaler	-4 500	0	-4 500				-4 500	0
Silverkronan ersättning	-25 812	0	-12 906	-12 906			-25 812	0
Boende komplexa vårdbehov	-26 204	0	-13 102	-13 102			-26 204	0
Idavall	-10 000	-2 276	-6 000	-1 724			-10 000	0
Hågelby upprustning	-40 000	-2 228	-20 000	-17 772			-40 000	0
Tingstorget, Alby	-22 000	-22 000					-22 000	0
Riksteatern	-6 000	-6 000					-6 000	0
Ramavtalsupphandling förskolor	-14 200	-4 105	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-14 200	0
Nya Lövköjan	-20 000	-20 000					-20 000	0
Hammerstaskolan utbyggnad	-17 000	-12 961	-4 039				-17 000	0
Förskolan Humlan	-34 000	-41 000	-6 000				-47 000	-13 000
Falkbergsskolan	-197 000	-3 100	-50 000	-80 000	-63 900		-197 000	0
Förskola Riksten nr 3-Vega	-60 100	-1 920		-30 000	-28 180		-60 100	0
Förskola Vårsta	-2 000	-1 161	-839				-2 000	0
Björkhaga skola	-205 000	-10 755	-50 000	-120 000	-142 845		-323 600	-118 600
Stugby (tidigare Slättmalm)	-36 550	0		-18 275	-18 275		-36 550	0
Servicebostad, ombyggnation	-6 000	-1 000	-5 000				-6 000	0

Tekniska nämnden

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad total- kalkyl (tkr)	Ack. ut- fall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny total- budget	Ev. TB
Vård- och omsorgsboende i Vårsta	-144 000				-74 000	-74 000	-148 000	-4 000
Allégården	-125 000	-11 508	-76 746	-36 746			-125 000	0
Gruppboende Lugnet	-22 000	-9 574	-12 426				-22 000	0
Gruppboende Sandstugan	-26 000	-624	-20 000	-5 376			-26 000	0
Stendalsvägen 61 Stigbygeln	-22 000	-22 000					-22 000	0
Vård- och omsorgsboende	-144 000				-5 000	-70 000	-148 000	-4 000
Sörgården	-67 000	-71 000					-71 000	-4 000
Rikstens skola	-259 980	-259 980					-259 980	0
Summa		-504 987	-453 229	-510 803	-433 193	-254 743		

Kultur- och fritidsnämnden

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad total kalkyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny totalbudget	Ev. TB
Inventarier fritidsklubb Kassmyra/Broängen	-400	0	-400				-400	0
Bibliotek och konsthall Fittja, inventarier	-4 800	-1 600	-3 200				-4 800	0
Summa		-1 600	-3 600	0	0	0		

Utbildningsnämnden

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad totalräkenskyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny totalbudget	Ev. TB
Förskola								
Vega, inventarier	-3 000	0					0	3 000
Skola								
Falkberg, inventarier	-7 000	0					0	7 000
Humlan, inventarier	-6 622	-1 000	-3 000				-4 000	2 622
Summa		-1 000	-3 000	0	0	0		

Vård- och omsorgsnämnden

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad totalkalkyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny totalbudget	Ev. TB
GrB Stendalsvägen inventarier	-400	-400					-400	0
Vob Allégården inventarier	-5 000		-5 000				-5 000	0
Vob Tumba inventarier	-10 600		-10 600				-10 600	0
Vob Fittja inventarier	-6 900	-5 900	-1 000				-6 900	0
Vob Tingstorget inventarier	-400	-300	-100				-400	0
Ombyggnation servicebo- stad inventarier	-300		-300				-300	0
Summa		-6 600	-17 000	0	0	0		

Tekniska nämnden, VA-verksamheten

Investeringsprojekt beslutade till och med 2017	Beslutad totalkalkyl (tkr)	Ack. utfall dec. 2017	2018	2019	2020	2021	Ny totalbudget	Ev. TB
Taxefinansierad verksamhet								
VA-utbyggnad Grödinge	-35 188	-35 188					-35 188	0
Kagghamra	-19 232	-38 500	-23 400	0	0	0	-61 900	-42 668
Sibble	-16 746	-9 600	-38 000	-6 300	0	0	-53 900	-37 154
Överföringsledning Grödinge	-33 834	-29 800	-52 300	-26 800	0	0	-108 900	-75 066
Dagvattenhantering norra Botkyrka	-7 396	-7 396					-7 396	0
Dagvattenhantering norra Botkyrka	-104 104		-13 300	-43 200	-48 000	-23 000	-150 500	-46 396
Huvudvattenledning Tumba	0	-1 643	-13 357	-10 000	0	0	-25 000	
Medfinansierad försvarsmakten, huvudledning Tumba	0	1 643	13 357	10 000			25 000	
Vårsta vattentorn	-2 000	-1 000	-1 000				-2 000	0
Storvretens vattentorn	-8 000	-5 607	-2 680	0	0	0	-8 287	-287
Dagvattenrening Riksten	-4 500	-1 000	-7 000	-10 000			-18 000	-13 500
Summa		-128 091	-137 680	-86 300	-48 000	-23 000		

Resursfördelningsmodellen

Fullmäktiges beslut om nämndernas ekonomiska ramar är ett av de allra mest centrala politiska besluten. Det utgår från en rad överväganden kring verksamheternas behov, utvecklingen i omvärlden och kommunens prioriteringar för framtiden. I november 2015 beslutade kommunfullmäktige om att tillämpa resursfördelningsmodellen.

Syfte och avgränsningar

Syftet med en resursfördelningsmodell är att objektivt försöka jämställa förutsättningarna i förhållande till föregående års budget. Hur mycket mer eller mindre resurser krävs för att verksamheten på grund av framförallt befolkningsförändringar ska ha samma förutsättningar som föregående år? Det ger ett utgångsläge inför ställningstaganden om ett verksamhetsområde bör ha mer eller mindre resurser (per brukare) än föregående år.

En resursfördelningsmodell är ett underlag för det politiska beslutet om nämndernas ramar. Det ersätter på inget sätt de politiska avvägningarna. En tydlig och accepterad resursfördelningsmodell kan istället bidra till att tydliggöra vad som är de politiska prioriteringarna i ramtilldelningen. Ett starkt motiv för en resursfördelningsmodell är transparens. Även medborgarna bör ha en möjlighet att ta del av hur och på vilka grunder resurserna fördelas i kommunen. Det blir även en tydligare koppling mellan invånare/brukare och verksamhetens resurser, vilket ökar fokus på medborgarna istället för på den kommunala organisationen. En resursfördelningsmodell kan även bidra till en mindre detaljfokuserad ramdiskussion och istället ge mer utrymme för långsiktiga och strategiska överväganden.

Individuella och kollektiva tjänster

Kommunala tjänster kan grovt delas in i individuella och kollektiva tjänster. Individuella tjänster är tjänster som bara en person åt gången kan konsumera. Skola, vård och omsorg betraktas som individuella tjänster. Kollektiva tjänster kan däremot konsumeras av en person utan att nyttan begränsas för andra. I praktiken är det inte riktigt så enkelt. Exempel på kollektiva tjänster är vägar, bibliotek och administration.

Även för kollektiva tjänster finns begränsningar och därmed behov av ökade resurser om allt för många konsumerar dessa tjänster. Till sist blir det helt enkelt för trångt på befintliga vägar.

Resursfördelningsmodellen bygger på befolkningsutvecklingen. Men befolkningsutvecklingen får olika genomslag för individuella och kollektiva tjänster. För individuella tjänster får befolkningsutvecklingen fullt genomslag i beräkningen. Kopplingen mellan fler barn i skolan eller fler äldre i äldreomsorgen och behovet av resurser är stark. För kollektiva tjänster är kopplingen mellan fler invånare och resursbehoven inte lika direkta och framförallt mer långsiktiga. En kommun med stor befolkning har visserligen högre kostnader för vägar, bibliotek och administration än en kommun med en liten befolkning. Men det är i normalfallet rimligt att räkna med ett mer begränsat genomslag på kostnaderna av befolkningsutvecklingen. Därför får befolkningsutvecklingen slå igenom till 50 procent för de kollektiva tjänsterna.

De individuella tjänsterna har olika karaktär. Alla barn ska gå i skolan och hur befolkningsutvecklingen påverkar behoven av kommunens skolverksamhet är därför ganska uppenbart. Även för äldreomsorg går det relativt bra att förutsäga behovsutvecklingen utifrån utvecklingen av antalet äldre, trots att det inte ens är en majoritet av de allra äldsta som har kommunal äldreomsorg. Däremot riktar sig till exempel verksamhet för funktionsnedsatta eller barn- och ungdomsvård inom socialtjänsten till en begränsad del av befolkningen. Befolkningsutvecklingen har betydelse för behoven, men även andra faktorer spelar in. Modellens förslag om att skriva fram även dessa verksamheter med befolkningsutvecklingen innebär ett antagande om att oförändrad andel av relevant åldersgrupp tar del av verksamheten. Över tid är det därför särskilt viktigt att följa utvecklingen inom dessa områden.

Modellen i korthet

Alla kommunens verksamheter ingår i fördelningsmodellen med undantag för ekonomiskt bistånd. De nämnder som till största delen har verksamheter som bedöms vara individuella

tjänster är arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden. Inom socialnämnden bedöms öppen förskola vara en kollektiv tjänst. Inom socialnämnden hanteras dessutom ekonomiskt bistånd i särskild ordning då det främst är andra faktorer som påverkar kostnadsutvecklingen. Inom kultur- och fritidsnämnden hanteras kulturskolan som en individuell tjänst. De nämnder som har verksamheter som i huvudsak bedöms vara kollektiva tjänster är kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden (undantag är kulturskolan).

För samtliga nämnder hanteras nämndkostnader och gemensamma verksamheter, till exempel administration, som kollektiva tjänster. För samtliga kollektiva tjänster får effekterna av befolkningsförändringen slå igenom till 50 procent. För de individuella tjänsterna slår effekterna igenom fullt ut.

Modellen utgår från respektive nämnds budgetram året innan aktuellt budgetår. De prioriteringar som kommunfullmäktige hittills har gjort i budgeten ligger därmed fast.

De två grundstenar som modellen bygger på är föregående års budgetramar samt en kommungemensam befolkningsprognos.

Respektive nämnds budgetram delas in i delverksamheter. Till varje delverksamhet kopplas sedan en åldersgrupp som till övervägande del representerar de invånare som konsumerar verksamhetens tjänster. Det kan finnas invånare som använder sig av en verksamhet som både är yngre och äldre än den angivna åldersgruppen. Kostnaden för dessa invånare finns dock med i nämndens totala budget och ingår därmed i basen även åren framåt.

Ett exempel är äldreomsorg där modellen bygger på tre åldersgrupper över 65 år. Det finns idag kommuninvånare som är yngre än 65 år och som får insatser inom äldreomsorgen. Kostnaden för dessa invånare ingår i vård- och omsorgsnämndens budget som fördelas efter antalet invånare i åldersgrupperna över 65 år. Så länge andelen invånare yngre än 65 år som har insatser inte ökar i förhållande till antalet invånare över 65 år så får nämnden medel för dessa invånare även i den nya modellen.

Inom förskoleverksamheten ligger utöver befolkningsprognosen en täckningsgrad som grund för beräkning av volymförändringar. Täckningsgraden tar hänsyn till antalet inskrivna barn i förhållande till totala antalet invånare i åldersgruppen 1-5 år. Täckningsgraden påverkas till största delen av kommuninvånarnas ansökan om förskoleplats samt kommunens tillgång till platser. Om täckningsgraden förändras påverkas nämndens kostnadsutveckling.

Inom utbildningsnämndens förskoleverksamhet och grundskola finns det en tydlig koppling mellan antalet invånare och antalet inskrivna barn inom förskolan samt antalet elever inom grundskolan då det finns en lagstadgad barnomsorgsgaranti och allmän skolplikt. Även inom gymnasieskolan finns en tydlig koppling. Kommunledningsförvaltningen och utbildningsförvaltningen gör under året en avstämning av volymerna inom dessa verksamheter.

Modellen ska ses som ett underlag för att räkna fram effekter av befolkningsförändringen för respektive nämnd. Nämnderna kommer att få en budgetram (netto) från kommunfullmäktige. Nämnderna ansvarar för fördelning av budget till respektive verksamhet och har rätt att omfördela resurser mellan verksamheterna.

Det är viktigt att tydliggöra att en resursfördelningsmodell bara är ett underlag inför det politiska beslutet om nämndernas ramar. För att tydliggöra politikens roll ska inte politiska prioriteringar ingå i en resursfördelningsmodell. Den nya fördelningsmodellen beräknar bara nämndernas resursbehov för volymförändringar utifrån att kommunens invånarantal förändras. Självklart kan vissa verksamheter påverkas av andra faktorer som inte finns beaktade i modellen och som därmed påverkar nämndernas ekonomi. Det kan till exempel vara verksamheter som påverkas av konjunkturförändringar, invånarnas utbildningsnivåer, etnisk bakgrund, könsfördelning. Det är viktigt att berörda förvaltningar fångar upp sådant i sin omvärldsanalys som lämnas till kommunledningen i kommande budgetarbete.

Förvaltningarna ska också i sina omvärldsanalyser lyfta fram konsekvenser av nya och ändrade lagstiftningar, politiska beslut och ambitioner med mera.